

SAAPUNUT
- 9 -02- 2007
MUSEOVIRASTO

AW²
architecture
workshop

Dno 17/603/2007

Matti Anttilä

Työn tilaaja: Kiljavan Sairaala Oy

Tilaajan yhteyshenkilö: Kiljavan Sairaala Oy:n hallituksen puheenjohtaja Raimo Lahti

Tulostustiedot: 40 kopiota tulostettu Helsingissä tammikuussa 2007

Tulostustiedostot luovutettu sairaalan hallitukselle myös cd-levylle tallennettuna.

Perustietolomake

Kohteen nimi	Kiljavan sairaala (ent. Kiljavan parantola, Kiljavannummen parantola)
Arkkitehti	Jussi Paatela
Muut alkuperäiset suunnittelijat	Koneteknilliset työt: Kaarlo Oksanen Sähkötekniilliset työt: K. Viljo Wirtanen
Pääurakoitsijat	F. I. Olamo ja I. E. Valorinta
Suunnitteluajankohta	1928-1936
Rakennuslupa	Ei tietoa
Käyttöönoton ajankohta	Lokakuu 1938
Alkuperäinen käyttötarkoitus	Tuberkuloosiparantola
Nykyinen käyttötarkoitus	Ollaan muuttamassa kuntoutussairaalaksi
Omistus	Kirjoittamishetkellä vielä Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiiri.
Kaava	Yleiskaava, osoitettu sairaalakäytön mukaisena Y-alueena. Uudenmaan maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavaehdotuksessa alue on osoitettu palvelujen alueen kohdemerkinnällä sekä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena.
Kohteen koko	Bruttoala n. 15 280 m ²
Suojelustatus	Ei ole suojeltu, mutta on mainittu Museoviraston ylläpitämässä valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelossa suojeltavana kohteena.

Sisällys

Perustietolomake	5
Johdanto	9
Lähteistä	10
1. Tuberkuloosin hoidon historiaa Suomessa	11
2. Uudenmaan keuhkotautiparantolan suunnittelu	16
3. Joulukuun 1936 pääpiirustukset	27
4. Rakennusvaihe	64
5. Parantola käyttöönottohetkellä	66
6. Käytön historia	70
7. Muutoshistoria	74
8. Rakennuksen säilyneisyydestä	136
9. Rakennuksen nykytila ja tulevaisuus	138
10. Sisätilainventointi	140
Liite 1: Luettelo rakennushankkeessa mukana olleista suunnittelijoista ja urakoitsijoista	281
Liite 2: Piirustusluettelo	282
Liite 3: Kuvia rakennuksen alkuperäisistä detaljeista	289

Johdanto

Kiljavannummen parantola rakennettiin 1930-luvulla, kun parantolarakentaminen oli Suomessa huipussaan. 1920-luvun lopulla säädetty valtionapulaki helpotti rakennustöiden rahoittamista, ja kunnat ympäri Suomea ryhtyivät rakentamaan parantoloita yhteisvoimin. Uudenmaan suomenkieliset kunnat alkoivat suunnitella hoitolaitoksen rakentamista jo v. 1927, mutta prosessi venyi lopulta paljon aiottua pidemmäksi. Projektin eteni rivakasti ensimmäiset pari vuotta, ja tänä aikana mm. suunnitellun parantolan koko miltei kaksinkertaistui Helsingin kaupungin liittyttyä mukaan hankkeeseen. 1930-luvun vaihteen taloudellinen lama teki kuitenkin itse rakentamisen aloittamisen mahdottomaksi, ja töihin päästiin vasta joulukuussa 1936. Parantola valmistui viimein syksyllä 1938 ja ensimmäiset potilaat kirjoitettiin sisään Aleksis Kiven päivänä.

Kuten suurin osa muistakin keuhkotautiparantoloista, Kiljava kävi 1970-luvulla, tuberkuloosin harvinaistuttua, läpi muutosprosessin parantolasta sairaalaksi. Tilajakoa jouduttiin luonnollisesti muuttamaan, kun yhden sairauden hoitoon rakennettu laitos muutettiin yleispäteväksi sairaalaksi, eikä tuberkuloosin hoidolle erityisille tiloille, kuten esimerkiksi makuuhalleille, löydetty heti uutta käyttöä. Ne jäivät tyhjilleen pitkäksi aikaa, kunnes ne 1980-luvun lopulla lämpöeristettiin ja kopitettiin toimisto- ym. tiloiksi. Myös päärakennuksessa sijainneet asuntolat katosivat ja leikkausosastoa jouduttiin laajentamaan.

Funktionalismin ja tuberkuloosiparantoloiden välillä on selkeä yhteys. Funktionalismi edusti puhtautta ja valoa ja sitä kautta suoraan niitä keinoja joilla tuberkuloosia vastaan perinteisesti taisteltiin. Tästä huolimatta funktionalismin tyyliin suunniteltuja parantoloita rakennettiin Suomeen, Paimion esimerkin innostamana, vain muutama. Kiljava on näistä yksi ja jo siksi rakennushistoriallisesti arvokas. Paimion parantolasta saadut vaikutteet ovat selvät, ja jos Kiljava olisi rakennettu alkuperäisten, 1920-luvun lopulla ennen Paimiota laadittujen piirustusten mukaan, olisi lopputulos ollut hyvin erilainen.

Tämän rakennushistoriallisen selvityksen kirjoittaminen liittyy sairaalan uusimpaan historialliseen taitekohtaan: joitain vuosia tyhjiään ollutta rakennusta ollaan muuttamassa kuntoutussairaalaksi. Rakennustöiden on tarkoitus valmistua v. 2008 aikana.

Lähteistä

Pääosa lähteistä on saatu käyttöön Kiljavan sairaalan arkistosta, jota säilytetään nykyisin Hyvinkään sairaalan arkistossa (tästä on alaviitteissä käytetty lyhennettä HSA). Sieltä löytyivät perustamisvaiheita käsittelevät kokouspöytäkirjat, vuoden 1936 pääpiirustukset, runsaasti vanhoja valokuvia sekä eri muutosvaiheisiin liittyviä asiakirjoja. Jonkin verran vanhoja piirustuksia on löytynyt myös Kiljavan sairaalan kiinteistönhoitajan Aimo Kandolinin toimistosta. Nurmijärven kunnan arkistosta (NKA) ovat löytyneet tiedot myönnettyistä rakennusluvista. Sirkka Liisa Tuovisen koostama Kiljavan sairaalan historiikki on antanut paljon hyvää yleistietoa sairaalan vaiheista vuoteen 1988, ja sen jälkeiseltä ajalta tietoja on saatu sairaalan entiseltä ylihoitajalta Aune Östmanilta.

Selvityksessä esitetyt alkuperäis- ja nykytilanteen piirustukset on tehty käyttäen pohjana päärakennuksesta kesällä 2006 tehtyjä mittauspiirustuksia. Näistä löytyi joitain puutteita, jotka on mahdollisuuksien mukaan korjattu, mutta selvityksen tekemiseen oli käytettävissä rajallinen aika eikä sen puitteissa ollut mahdollista ryhtyä perinpohjaiseen tarkistustyöhön. Toisin sanoen nykytilannepiirustuksissakin saattaa olla vielä joitain pieniä virheitä. Alkuperäispiirustukset on tehty sijoittamalla skannattu kuva nykytilapiirustuksen taustalle ja piirtämällä vanhat seinät ikäänkuin ”läpi”. Rakennusosat, edes ulkoseinät, eivät osuneet kaikkialla täydellisesti kohdakkain, joten piirustuksia on täytynyt tässäkin vaiheessa hieman soveltaa. Tarkoituksena oli kuitenkin luoda vain A3-koossa ja mittakaavassa 1:400 tulostettavat piirustukset, joista saisi kuvan siitä millainen rakennus oli valmistuessaan, joten tarkkuus lienee riittävä.

Parantolan suunnitteluvaiheiden selostamista on hankaloittanut se, että käytössä ei ole ollut kaikkien eri vaiheiden piirustuksia. Esimerkiksi tietoa siitä, millaiset ensimmäiset Helsingin hankkeeseen liittymisen jälkeen tehdyt luonnokset olivat, ei ole. Vuoden 1928 piirustuksista jäljelle on jäänyt vain ensimmäisen kerroksen pohjapiirros sekä julkisivupiirustus, joista lähetettiin kopiot hankkeeseen osallistuneille kunnille ja jotka ovat sitä kautta pelastuneet. Eri suunnitteluvaiheiden selvittämisessä on näistä syistä jouduttu pitkälti turvautumaan eri pöytäkirjoihin kirjattuihin kommentteihin sekä rakennusohjelmiin.

1. Tuberkuloosin hoidon historiaa Suomessa

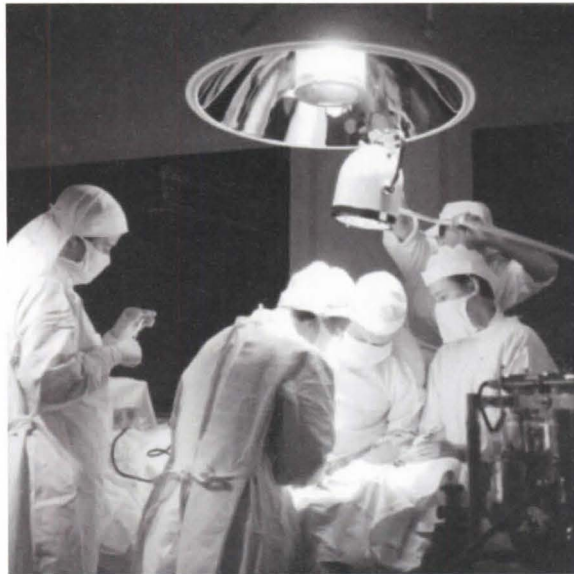
1.1. Taudin aiheuttajista ja sen hoidosta¹

Tuberkuloosia aiheuttaa ihmisellä pääasiassa kaksi eri bakteerilajia, ihmisen tuberkuloosibakteeri sekä naudan tuberkuloosibakteeri. Ihmistuberkuloosi leviää yleensä ihmisestä toiseen yskimisen ja yskösten välityksellä keuhkotartuntana, aiheuttaen enimmäkseen keuhkotautia. Kun seurauksena on kuolema, sen aiheuttavat yleensä keuhkojen tuhoutuminen, miliaarituberkuloosi eli yleistynyt tuberkuloosi tai tuberkuloottinen aivokalvontulehdus. Nautatuberkuloosi leviää sairaista lehmistä maidon mukana, ja aiheuttaa ihmisissä pääasiassa imusolmuketuberkuloosia, luu- ja niveltuberkuloosia sekä suolistotuberkuloosia.

Ennen rokotuksen keksimistä tuberkuloosibakteerille altistui hyvin suuri osa väestöstä, mutta useimmilla tauti jäi puhkeamatta. Bakteerille altistumisesta seurasi tartunta 30%:ssa tapauksista, ja näistäkin 90% jäi oireettomiksi kantajiksi². Monet kuuluisat runoilijat ja taitelijat sairastuivat tautiin, minkä seurauksena tuberkuloosia alettiin romantisoida. Sairastamisesta tuli muodikasta ja terveydestä rahvaanomaista!

Taudin aiheuttajina pidettiin ennen tuberkuloosibakteerin löytymistä 1880-luvulla milloin mitään. Tuberkuloosia ei välttämättä pidetty tarttuvana tautina, vaan ravitsemushäiriönä, joka oli seurausta huonoista elinolosuhteista. Sairauden aiheuttajina pidettiinkin yleisesti "epäsuotuisaa ilmastoa", erityisesti kylmän kosteaa kaupunki-ilmaa, puutteellista ilmanvaihtoa, yksipuolista ruokavaliota ja liian vähäistä valon määrää.³ Nämä uskomukset istuivat ihmisten mielissä tiukasti, ja vaikuttivat parantola-arkkitehtuuriin vielä 50 vuotta sen jälkeen kun oikea taudinaiheuttaja oli löydetty. Rakennukset sijoitettiin kuivaan ilmanalaan, korkealle paikalle ja mäntymetsän keskelle, sillä otsonilla uskottiin olevan parantavia vaikutuksia. Hoito perustui pitkälti yleiskunnon kohottamiseen, valon saannin lisäämiseen ja ulkona makuuttamiseen. Toisaalta on huomioitava, että vaikka bakteeri olikin löydetty, kesti siihen tehovien lääkkeiden keksiminen vielä kymmeniä vuosia. Tänä aikana taudin hoito perustui vanhojen ja uusien, bakteerin löytymisen jälkeen kehitettyihin hoitojen erilaisiin yhdistelmiin. Kiljavallakin oli pelkkiä "puuropotilaita", toisin sanoen

Tuberkuloosin leikkaushoitoa
Kiljavannummen parantolassa. Kuva
Hyvinkään sairaalan arkisto.

henkilöitä joiden hoito perustui pelkästään yleiskunnon kohottamiseen puuron ja levon keinoin⁴.

Bakteerinlöydyttyä alkoivat hoitomenetelmät hiljalleen kehittyä. Parantoloiden tarpeellisuus ymmärrettiin sairauden leviämisen estämisessä, ja hygienian merkitystä alettiin korostaa. Italiassa kehitetty ilmarintahoito eli "typetytys"⁵ muodostui tärkeäksi keuhkotuberkuloosin hoitomenetelmäksi, ja se oli käytössä aina 1950-luvulle saakka. Tuberkuloosin hoidossa alettiin käyttää UV-lamppuja sen jälkeen kun oli todettu että bakteerit kuolivat suorassa auringonvalossa, ja röntgensäteiden keksimisen myötä taudin toteaminen helpottui ja väestön joukkotarkastuksia alettiin järjestää. 1900-luvun alkupuolella otettiin käyttöön myös rintakehän muovausleikkaukset⁶, palleahermon katkaisu ja ns. öljyrintahoito⁷. Edellä mainitut hoidot tähtäsivät bakteerin elinolojen heikentämiseen keuhkoissa mekaanisin keinoin, ja aiheuttivat siinä sivussa usein suurta haittaa myös itse keuhkoille. Suuri harppaus eteenpäin tapahtui 1920-luvulla, kun tuberkuloosilta suojaava BCG-rokote kehitettiin. 20 vuotta myöhemmin markkinoille saatiin vihdoinkin ensimmäiset itse bakteeriin tehoavat lääkkeet, joista ensimmäiset tosin aiheuttivat vaikeita sivuvaikutuksia. Parempia lääkkeitä voitiin kuitenkin tämän jälkeen kehittää nopeasti.

Suomessa tuberkuloosin hoito oli pitkään heikommissa kantimissa kuin muissa Euroopan maissa. Terveystieteiden taso oli heikko eikä kansa tiennyt taudista tarpeeksi estääkseen sen leviämistä. Ensimmäinen ehdotus yleisillä varoilla rakennettavasta parantolasta tehtiin valtiopäivillä v.1891, mutta se hylättiin vielä tässä vaiheessa. Ensimmäiset kansan keuhkotautiparantolat, Nummelan ja Takaharjun parantolat, rakennettiin vasta 1900-luvun alkuvuosina Suomen lääkärisseuran aloitteesta.⁸ Ensimmäiset parantolat olivat kuitenkin hyvin pieniä. Suurempia parantoloita rakennettiin vasta 1920-luvulta lähtien.⁹

Samoihin aikoihin perustettiin Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys tekemään kansanvalistustyötä. Lääkäreitä kävi eri puolilla maata pitämässä esitelmiä taudista sekä jakamassa asiaa käsitteleviä kansantajuisia kirjasia. Myös väestön joukkotarkastuksia ryhdyttiin järjestämään.¹⁰ Työn tulokset näkyivät kuitenkin hitaasti, ja vielä 1910-luvullakin tuberkuloosikuolleisuus oli Suomessa 3,1 henkeä tuhatta asukasta kohti, kun vastaava luku Keski-Euroopan maissa, joissa tuberkuloosinvastustamistyötä oli tehty järjestelmällisesti jo pitkään, oli alle 1. Taudin tehokkaamman hoidon tarpeellisuus ymmärrettiinkin vähitellen, ja 1920-luvun lopulla säädetyn valtionapulain myötä alkoi parantoloiden perustamisen huippukausi. Niitä käytettiin pääasiallisesti tuberkuloosin hoitolaitoksina 1960-luvulle, jonka jälkeen taudin harvinaistuminen rokotuksien ansiosta pakotti laitokset joko muuttumaan sairaaloiksi tai sulkemaan ovensa.

1.2. Parantoloiden arkkitehtuuri 1920- ja 1930-luvuilla

Kansanparantoloiden rakentamisen taloudellisia edellytyksiä helpotettiin v. 1929 säädetyllä valtionapulailalla, joka määräsi, että valtio maksaisi $\frac{3}{4}$ tuberkuloosiparantoloiden perustamiskustannuksista ja auttaisi ylläpitokustannuksissa. Avun saannin edellytyksenä oli, ettei sairailta kannettaisi suurempia maksuja kuin vastaavissa valtion sairaaloissa ja että ainakin puolet sairassijoista olisi vapaasijoja. Tämän seurauksena kuntayhtymät ryhtyivät rakentamaan parantoloita nopeassa tahdissa, ja 1930-luvun kuluessa Suomeen rakennettiin toistakymmentä kansanparantolaa, mukaanlukien Kiljavannummen parantola. Parantola-arkkitehdeistä määrällisesti merkittävin oli Jussi Paatela, joka yhdessä veljensä Toivon kanssa voitti Kinkomaan ja Kälviän parantoloiden kutsukilpailut vuosina 1927 ja 1929 ja yksin Kiljavan parantolan kutsukilpailun v. 1928. Kinkomaa valmistui v. 1930, Kälviää ei koskaan rakennettu, ja Kiljava valmistui v. 1938, ilmeisesti huomattavan erilaisena alkuperäisiin, kilpailun voittaneisiin piirustuksiin verrattuna. Jussi Paatela suunnitteli myös Päivärinteen v. 1933 valmistuneen parantolan sekä Ahveniston parantolan, joka valmistui v. 1938.

Mitä parantoloiden tontin valintaan tulee, vanhat uskomukset olivat edelleen voimissaan. Piirilääkäri K. E. Lovesonin haastattelussa Uudessa Aurassa 14.2.1928 hän selvitti mitä seikkoja tuberkuloosiparantolan paikkaa valitessa tuli ottaa huomioon. Maaperän tuli ehdottomasti olla kuivaa ja sen piti sisältää puhdasta soraa tai hiekkaa, sillä huokoinen maaperä läpäisi hyvin sadevettä. Lisäksi parantolat piti rakentaa korkealle paikalle, havupuiden keskelle. Puhtaan, otsonipitoisen ilman uskottiin parantavan sairaita. Parantolat haluttiin myös sijoittaa tarpeeksi kauas muusta asutuksesta tartuntavaaran vuoksi.¹¹

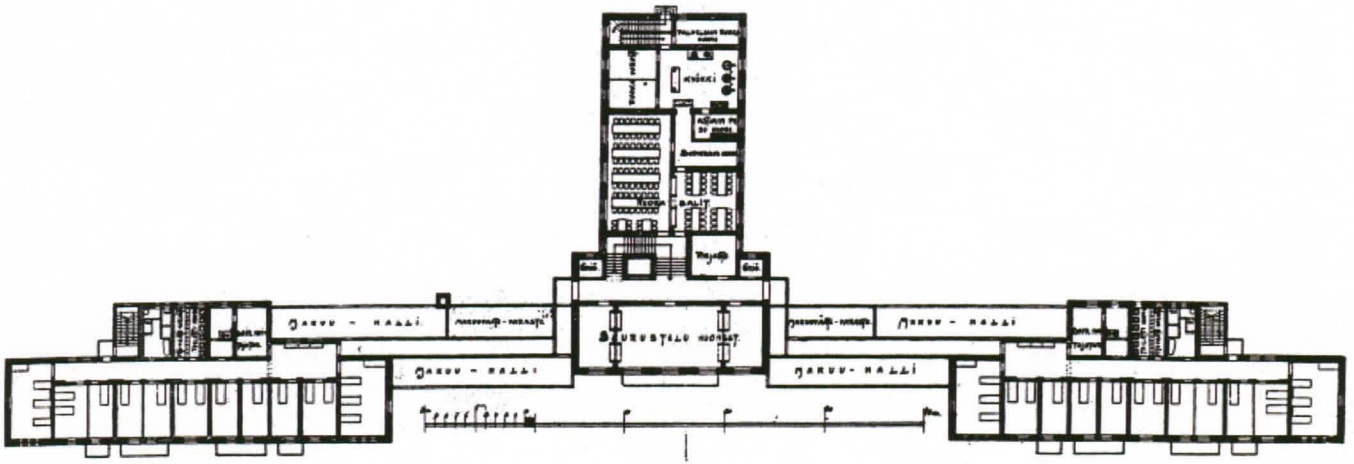
Suomalaisissa parantolarakennuksissa 1920- ja 1930-luvuilla käytetyt arkkitehtoniset keinot voidaan johtaa karkeasti kahteen eri alkulähteeseen: klassisismiin perustuvaan perinteiseen sairaalarakentamiseen sekä Paimioon. Valtaosa parantoloista kuuluu ensinmainittuun ryhmään; Paimion esimerkkiä seurasivat selvimmin Ragnar Wessmanin suunnittelema, Pietarsaaren v. 1940 valmistunut Östanlid sekä Kiljava¹².

Perinteiseen sairaalasuunnitteluun nojaavien parantoloiden pohja oli usein joko T-kirjaimen muotoinen, kuten esimerkiksi Kinkomaan parantolassa, tai Keski-Hämeen parantolan tapaan L-kirjaimen muotoinen. Useimmiten itä-länsisuuntaiseen siipeen sijoitettiin potilashuoneet, toiseen muut tilat kuten lääkärin huoneet, ruokasalit sekä usein päärakennuksessa sijainneet henkilökunnan asunnot. Potilassiivessä sivukäytäväjärjestelmä oli yleinen, ja makuuhallitilat sijaitsivat usein rakennuksen ylimmässä kerroksessa, vaikkakin esimerkiksi Keski-Hämeen parantolassa jokaiseen kerrokseen oli sijoitettu myös pienemmät, osastokohtaiset makuuhallit. Julkisivuelementit edustivat ajalle tyyppillistä yksinkertaistettua klassisismia.

Alvar Aalto osallistui vuosien 1927-31 välillä kolmeen parantolakilpailuun Suomessa, joista kuitenkin vain Paimio voitti ja toteutettiin. Kinkomaan periaatteessa vielä klassisistisessa suunnitelmassa on havaittavissa ensimmäisiä merkkejä Paimion parantolassa tapahtuneesta arkkitehtonisesta läpimurrosta. Kinkomaan parantolakilpailu, jonka voittivat Jussi ja Toivo Paatela, pidettiin kesällä 1927. Aalto kokeili ehdotuksessaan Paimiossa sittemmin toteutettua rakennuksen jaottelua erillisosiin toimintojen mukaisesti. Parantolarakennus koostui neljästä osasta, jotka on sijoitettu suorakulmaisesti toisiinsa nähden, ja rakennuksen keskelle on sijoitettu kolmelta suunnalta umpinainen sisäänkäyntipiha. Pohjakaavan ratkaisut ja betonirakenteiset, ulokkeelliset makuuhallit enteilivät selvästi Paimion ratkaisuja, mutta funktionalismin tekniikka ja muotokieli ilmenivät vasta Paimiossa.¹³

Varsinais-Suomen tuberkuloosiparantolan avoin kilpailu päättyi tammikuussa 1929, ja palkintolautakunnassa istuneiden, modernia arkkitehtuuria kannattavien arkkitehtien Jussi Paatelan sekä Väinö Vähäkallion avustuksella Aallon moderni ehdotus voitti. Siinä parantolan toiminnot oli erotettu 1920-luvun funktionalismille tyyppillisesti omiin siipiinsä, ja nämä oli suunnattu toimintojen kannalta edullisimpaan ilmansuuntaan. Periaate oli toteutettu aikaisemmin v. 1928 valmistuneessa Zonnestraalin parantolassa¹⁴. Tyyliiltään rakennus oli puhtaaksi jalostettua funktionalismia, ja tämä käytännöllisyyttä, valoisuutta ja hygieenisyyttä korostava tyyli sopikin terveydenhuollon rakennukseen loistavasti. Tuberkuloosiparantolan onkin mainittu olevan suunnittelutehtävänä mahdollisuus, jossa funktionalismin ideologia voitiin toteuttaa lähes täydellisesti. Beatriz Colominan kirjoittaman ja Daidaloksessa kesäkuussa 1997 julkaistun artikkelin mukaan modernin arkkitehtuurin julkisuuskampanja järjestettiin senhetkisten tuberkuloosiuskomusten ja pelkojen ympärille.¹⁵

Ennen Paimion parantolakilpailua Jussi Paatela oli itse valittu Kiljavannummelle rakennettavan parantolan arkkitehdiksi kutsukilpailulla. Hänen valittu ehdotuksensa oli melko varmasti pohjaratkaisultaan T-kirjaimen muotoinen kuten kilpailuohjelmassa vaadittiin, sekä tyyliiltään perinteinen. On siis hyvin todennäköistä, että juuri Paimion tuomaristossa istuminen vaikutti siihen, että kun Kiljava vihdoinkin rakennettiin vuosien viivytyksen jälkeen 1930-luvun loppupuolella, rakennuksen tyyli edusti funktionalismia ja oli muutenkin massoitteeltaan hyvin paljon Paimion kaltainen. Kiljavan suunnitelmia suhteessa Paimioon tarkastellaan myöhemmin.

Onni Tarjanteen suunnittelema Takaharjun parantola edustaa pohjamuodoltaan perinteistä tuberkuloosiparantolaa. Toisen kerroksen pohja. Kuva Arkkitehti-lehti, 12/1964.

Viitteet:

- 1 Teksti perustuu pääasiassa Arno Forsiuksen tekstiin "Tuberkuloosin ja sen hoidon historiaa", <http://www.saunalahti.fi/arnoldus/tubercul.html>, 13.9.2006
- 2 http://www.satakuntalainenosakunta.fi/kk/files/pdf/kk_04_4_web.pdf, 13.9.2006
- 3 Koskela, Paimion parantola – rakennus kuin "lääketieteellinen instrumentti", 1998, s. 15
- 4 Tuovinen, Kiljavan sairaala 1938-1988, 1998, s. 171.
- 5 Typetyksessä kylkeen tehdyn ihoviillon kautta asetettiin keuhkopussinonteloon letku, jonka kautta keuhkopussiin johdettiin ilmaa. Tällöin keuhko painui kasaan, eikä ilmastoitunut kunnolla. Tämä tietysti vaikeutti suuresti potilaan hengittämistä, mutta vei myös kasvuolosuhteet basilleilta, jotka eivät pystyneet elämään kasaan painuneen keuhkon vähähappisissa oloissa. Leikkaukset olivat tuskallisia, sillä ne tehtiin 1950-luvulle saakka paikallispuudutuksessa.
- 6 Leikkauksessa potilaalta poistettiin pätäki useammasta kylkiluusta, jolloin sairas keuhko saatiin toimintakyvyttömäksi, mutta usein potilas myös invalidisoitui vaikeasti.
- 7 Kuin ilmarintahoitoa, mutta ilman sijaan keuhkoihin pumpattiin öljyä.
- 8 Koskela, Paimion parantola – rakennus kuin "lääketieteellinen instrumentti", 1998, s. 10
- 9 Nomination of Paimio Hospital for inclusion in the World Heritage list, 2005, s. 21
- 10 Ahtokari, Elämä voittaa – puoli vuosisataa työtä keuhkovammaisten hyväksi, 1991, s. 15
- 11 Koskela, Paimion parantola – rakennus kuin "lääketieteellinen instrumentti", 1998, s. 10
- 12 Nomination of Paimio Hospital for inclusion in the World Heritage list, 2005, s. 43
- 13 Paimion sairaalan rakennushistoriallinen selvitys, 2000, s. 30
- 14 Koskela, Paimion parantola – rakennus kuin "lääketieteellinen instrumentti", 1998, s. 58
- 15 Ibid. s. 25

2. Uudenmaan keuhkotautiparantolan suunnittelu

2.1 Hankkeen alkuvaiheet ja ensimmäiset piirustukset

Ajatuksen Uudenmaan suomenkielisten kuntien yhteisen keuhkotautiparantolan perustamisesta puki ilmeisesti ensin sanoiksi Lohjan kauppalanvaltuuston puheenjohtaja E. Karhu joskus 1920-luvun puolivälissä. Lähikunnissa innostuttiin asiasta, ja väliaikainen toimikunta Länsi-Uudenmaan keuhkotautisten kansanparantolan ympärille koottiin 13.4.1927 Lohjalla pidetyssä kokouksessa.¹

1920-luvun keskivaiheilla keuhkotautikuolleisuus oli Uudellamaalla ikäluokissa 15-60 41,1% yleisestä kuolleisuudesta, ja tautiin kuoli Uudenmaan suomenkielisissä kunnissa² keskimäärin 170 henkilöä vuodessa. Parantolapaikkoja katsottiin tarvittavan suurinpiirtein vuotuisen kuolleisuuden verran, joten tilanne oli vaikea hoitosijojen puuttuessa miltei tyystin.³

Asian tiimoilta pidettiin kaksi kuntain edustajain kokousta v. 1928. Ensimmäinen pidettiin tammikuun 14. pv, ja edustettuina olivat Hyvinkään, Keravan, Lohjan ja Salon kauppalat sekä Lohjan, Nummen, Nurmijärven, Suomensjärven, Tuusulan ja Vihdin kunnat. Kokouksessa keskusteltiin parantolan koosta, mutta päätettiin jättää asia väliaikaisen parantolatoimikunnan valmisteltavaksi. Yhtä mieltä oltiin kuitenkin siitä, että parantolan tulisi sijaita rautatien läheisyydessä Hyvinkään-Karjaan välisellä rataosuudella. Kokouksessa päätettiin myös lähettää kysymyksessöolevalla alueella sijaitseville suuremmille tehtaille kehoitus liittyä parantolahankkeseen. Samoin päätettiin kääntyä Etelä-Hämeen ja Itä-Uudenmaan kuntain puoleen tiedustelulla, olisivatko ne halukkaita liittymään mukaan hankkeeseen.⁴

Samana päivänä pidettiin väliaikaisen parantolatoimikunnan kokous⁵, jossa tri K. F. Hirvensalo valtuutettiin tilaamaan Jussi Paatelalta ja Wäinö Gustaf Palmqvistiltä luonnoksia ja summittaisia kustannusarvioita sekä 100 että 150 sairaansijaa käsittäviä parantoloita varten.⁶ Rakennusohjelman saivat laadittavakseen tohtorit Hirvisalo ja Soisalo, ja heidät valtuutettiin käyttämään työssä asiantuntijoiden apua. Ylilääkärit V. Seppänen ja

Elokuussa 1950 otettu ilmakuva, jossa parantolan potilassiipi näkyy alkuperäisessä ulkoasussaan. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

V. Horelli sekä arkkitehti G. Taucher olivat suostuneet arvostelemaan piirustukset niiden valmistuttua.⁷

Rakennusohjelmassa kehoitettiin laatimaan suunnitelma 150 potilasta varten, ottaen kuitenkin huomioon, että parantolaan voidaan myöhemmin lisätä 100-150 sairauspaikkaa. Parantolaan oli suunniteltava itse parantolarakennuksen lisäksi talousrakennus, talli- ja sikalarakennus, ylilääkärin asuntorakennus, yhteinen alilääkärin ja taloudenhoitajan asuntorakennus, puuvaja (tosin vain asemapiirroksen) sekä ruumishuone.⁸ Ohjelman mukaan varsinainen parantolarakennus olisi suunniteltava T-muotoiseksi. Pääasiassa potilashuoneita sisältävän siiven tulisi sijaita itä-länsi -suunnassa, ja sen pohjoispuolella oleva poikkisiipi sisältäisi mm. kaikki tutkimus- ja hoitohuoneet, leikkaussalit, laboratorion, röntgenosaston, keittiön, ruokasalin ja potilaiden seurusteluhuoneen. Potilashuoneet olisi suunniteltava 2-4 hengen huoneiksi, ja jokaisessa kerroksessa 2. kerrosta lukuunottamatta olisi oltava käytävälaajennus potilaiden seurustelupaikaksi. Muiden potilashuoneiden lisäksi kullekin osastolle olisi suunniteltava yksi yhden hengen huone. Potilashuoneissa tulisi olla henkilöä kohden 22 m³ ilmaa. Osastoille olisi sijoitettava myös osastonhoitajattaren huone.⁹

Sekä Palmqvistin että Paatelan piirustukset valmistuivat nopeasti, ja palkintolautakunta kokoontui tarkastelemaan niitä huhtikuussa 1928. Palmqvist oli laatinut kaksi vaihtoehtoista suunnitelmaa, joista toiseen oli vielä liitetty muunnosehdotus. Ehdotuksessa A olivat keittiöpuoli, ruoka- ja seurustelusali sijoitettu rakennuksen eteläpuolelle, ensimmäisen kerroksen keskiosaan. Potilashuoneet sijaitsivat etelään päin suunnattuina 2-4. kerroksissa, ja siipirakennuksen ensimmäiseen kerrokseen oli sijoitettu lääkärin vastaanotto-osasto, toiseen hoitohenkilökunnan ja kolmanteen palveluskunnan asuinhuoneet. Ehdotuksessa

B oli keittiö, ruoka- ja seurustelusalit sijoitettu ohjelman mukaan siipirakennuksen toiseen kerrokseen, ja potilashuoneet rakennuksen eteläisivulle neljään kerrokseen.¹⁰

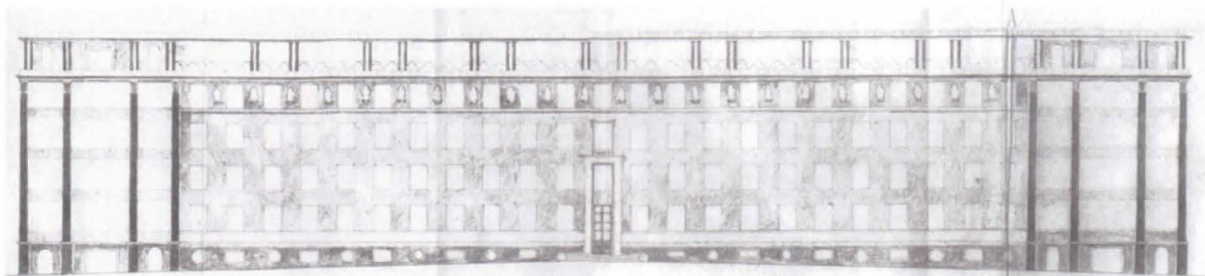
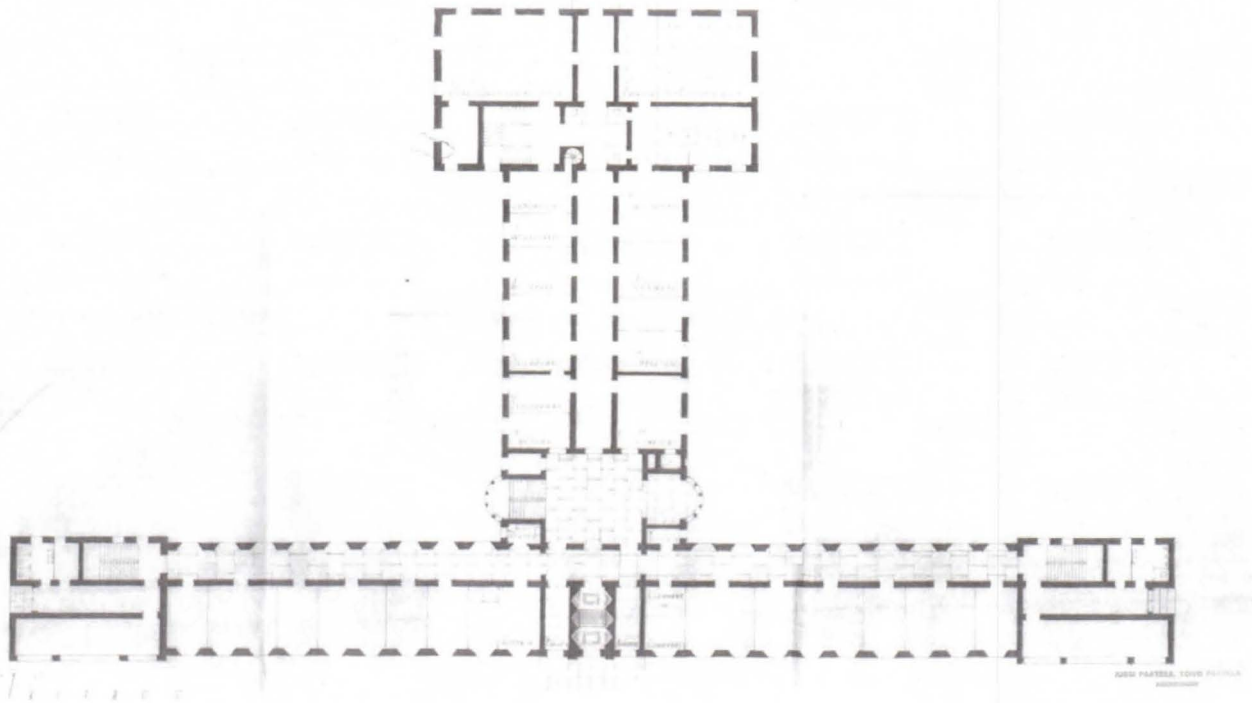
Palmqvistin molemmista vaihtoehtoista löydettiin paljon huomauttamisen aihetta. Ehdotuksen A ratkaisua sijoittaa keittiö- ja kylpyosastot päärakennuksen julkisivun puolelle pidettiin vähemmän onnistuneena, ja mm. myös pitkiä käytäviä sekä pääsisäänkäynnin sijoitusta moitittiin. Ehdotuksessa B arvostelijat eivät pitäneet mm. pitkistä käytävistä ja useiden tilojen arveltiin olevan liian pimeitä.¹¹

Paatelan piirustuksista on säilynyt ensimmäisen kerroksen pohja sekä pääjulkisivupiirustus, joista lähetettiin kopiot hankkeessa mukana olleille kunnille. Piirustukset ovat hyvin mielenkiintoisia, sillä ne osoittavat Paatelan lähteneen alun perin liikkeelle täysin klassisistisesta lähtökohdasta mutta päätyneen lopulta funktionalismiin. Tosin on muistettava, että piirustusten laatimisajankohta sijoittuu täsmälleen arkkitehtonisten tyylien murroskohtaan. Vuonna 1928 suurin osa arkkitehteistä valitsi töidensä lähtökohdaksi vielä klassisistismin, mutta funktionalismin ideologiasta keskusteltiin ja se aatteet siirtyivät vähitellen puheista tekoihin. Kiljavan tapauksessa ensimmäisten luonnosten ja pääpiirustusten väliin mahtuu monta vuotta, ja kun pääpiirustuksia vihdoinkin ryhdyttiin tekemään 1930-luvun puolivälissä, olisi klassisismi ollut jo vanhanaikaista.

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirroksessa on nähtävillä täysin symmetrinen T-kirjaimen muotoon sommiteltu rakennus. Sisäänkäynti tapahtuu pitkän potilassiiven keskipisteestä, korkeiden pariovien läpi, ja edelleen portaita pitkin itä-länsisuuntaiselle käytävälle. Päälysvaatehuoneet on sijoitettu sisäänkäynnin molemmin puolin. Potilassiipi on suunniteltu sivukäytävämallin mukaan, mikä oli tähän aikaan melko epätavallista. Itään päin lähdettäessä ensimmäinen vastaantuleva huone on varattu lääkkeiden ja liinavaatteiden säilytykseen, ja tämän jälkeen piirustuksessa näkyy vuorotellen yhden ja kahden ikkunan levyisiä huoneita, todennäköisesti kahden ja neljän hengen potilashuoneita. Päädyssä sijaitsevat porrashuone, wc-tiloja, toinen sisäänkäynti sekä etelään päin avautuva makuuhalli. Lännen puoleinen osa siivestä on lähestulkoon identtinen, mutta pääsisäänkäynnistä ensimmäisenä on kahden ikkunan levyinen hoitajan huone, minkä vuoksi kahden hengen potilashuoneita on jouduttu sijoittamaan kaksi vierekkäin ennen kuin on päästy itäpäätä vastaavaan huonerytmiin.

Sisään tultaessa pohjoisen puoleinen siipi on suoraan tulijan edessä. Potilaskäytävästä johtaa pääaulaan kolme oviaukkoa, ja itse aulan molemmille puolille on sijoitettu apsisyyppinen tila. Toisessa näistä sijaitsee pääporras. Aulan pohjoispuolisella seinällä sijaitsee kolme oviaukkoa: keskimäinen hoitotilojen käytävään, vasemman puoleinen ylilääkärin odotushuoneeseen ja oikeanpuoleinen konttorihuoneeseen. Tähän pohjoissiiven osaan on sijoitettu yli- ja alilääkärin huoneet, laboratorio, leikkaussali sekä valohoito- ja röntgenhuoneet. Siiven päädyn osa levenee itään ja länteen, ja tässä osassa sijaitsevat kylpyosasto pukuhuoneineen sekä henkilökunnan ruokala. Pohjoissiiven muissa kerroksissa sijaitsivat pöytäkirjojen perusteella myös ruokasali, seurustelusali sekä henkilökunnan asunnot.¹²

VUODENMAAN KEUHKOTAVITTELA, TOLLA

VUODENMAAN KEUHKOTAVITPARANTOLA

Jussi Paatelan voittoisa kilpailuehdotus. Yllänä ensimmäisen kerroksen pohjapiirros, alla pääjulkisivu.
Kuva Hyvinkään kaupungin arkisto.

Ehdotuksen julkisivu on yhtäläillä mielenkiintoinen, ja vaikuttaa yllättävänkin koristellulta ja raskaalta ottaen huomioon että 1920-luvulla harrastettu klassisismi oli usein ornamenttiansa osalta kevennettyä ja siten jo matkalla funktionalismiin. Pääsisäänkäynnin korkeat pariovet on sijoitettu julkisivun keskelle korkeana 1920-luvun klassisismille tyypillisenä, egyptiläisvaikutteisena elementtinä. Julkisivun eri osia on korostettu eri tavoin. Kellarikerros nousee melko korkealle maanpinnan yläpuolelle, ja siihen on sijoitettu vuoroin suorakulmaisia ja pyöreitä medaljonkeja, joiden koko suurenee rakennuksen päätyjä lähestyttäessä sitä mukaa kun maanpinta alenee. Kellarikerroksen ja ensimmäisen kerroksen ikkunoiden välissä on vaalea, todennäköisesti reliefimäinen lista. Ylintä kerrosta on korostettu visuaalisesti sijoittamalla horisontaalinen lista aivan ikkunoiden alareunaan sekä sijoittamalla ikkunoiden väliin koristeaiheita. Ullakkokerroksen keskiosa näyttäisi olevan avointa makuuhallitilaa, jonka molemmissa päissä on porrashuoneet. Kattoa kannattelevat pienet pylväät tai pilasterit, jotka on ryhmitelty pareittain. Julkisivun molemmissa päissä sijaitsevat makuuhallit luovat julkisivuun oman erikoisen elementtinsä. Avoimet parvekkeet on suljettu osaksi rakennusmassaa sijoittamalla niiden eteen neljä massiivista, miltei koko rakennuksen korkuista pilaria.

Paatelan ensimmäinen suunnitelma Kiljavan parantolaksi poikkeaa huomattavasti myöhemmin toteutetusta, mutta sillä on oma selkeä paikkansa hänen parantola-arkkitehtuurissaan. Jussi ja Toivo Paatelan v. 1927 suunnittelema Kinkomaan parantola oli samaan tapaan T-kirjaimen muotoinen ja aksiaalisesti ryhmitelty, ja Kälviän toteutumattomat, v. 1929 tehdyt suunnitelmat kuuluvat hyvin todennäköisesti samaan sarjaan. Kiljavan suunnitelmat muuttuivat funktionalistisiksi todennäköisesti vuosikymmenen vaihteen kieppeillä, kun arkkitehdin oli hankkeen laajennuttua laadittava uudet piirustukset ja hän oli Varsinais-Suomen parantolakilpailun tuomarina päässyt tutustumaan Aallon moderniin suunnitelmaan perinpohjin. Tästä lähtien Paatelankin parantolasuunnitelmat noudattivat funktionalismin periaatteita. Kiljavan parantola on näistä todennäköisesti hienoin, mutta myös v. 1933 valmistunut Ahvenisto vaikuttaa ainakin ulkokuorensa perusteella selkeältä funkkisrakennukselta.

Palkintolautakunta löysi Paatelan luonnoksista huomattavasti vähemmän puutteita kuin Palmqvistin. Päärakennuksen osalta vain reitistä kellarin desinfektiohuoneeseen, toisessa kerroksessa olevan yöhoitajan päivystyshuoneen suuresta koosta sekä siipirakennuksen käytävien pimeydestä huomautettiin¹³. Verratessa kilpailijoiden luonnoksia toisiinsa, palkintolautakunnan mielestä ”arkkitehti Paatelan luonnos oli hyvin selväpiirteinen sekä ratkaisut siinä niin hyvin käytännölliseltä kuin rakennustaiteelliselta kannalta katsoen erittäin onnistuneet. Päärakennuksen julkisivu siinä tekee rauhallisen ja arvokkaan vaikutuksen. Myös muut rakennukset ovat erittäin kauniit. Tämän vuoksi, ja kun palkintolautakunta muutenkin katsoi arkkitehti Paatelan piirustusluonnoksen erittäin tarkoitusta vastaavaksi, päätti se yksimielisesti suositella sitä parantolatoimikunnalle.”¹⁴ Parantolatoimikunta hyväksyi päätöksen yksimielisesti 14.4.1928 pidetyssä kokouksessa¹⁵ ja kuntien edustajainkokous 17.4. pidetyssä kokouksessa.

2.2. Hankkeen laajeneminen ja uudet piirustukset

Kevään aikana toimikunta tutki pääasiassa kahta vaihtoehtoa parantolan mahdollisena sijoituspaikkana. Jo maaliskuussa toimikunta kävi tarkastamassa Kiljavan nummella Nurmijärvellä, valtionpuistossa sijaitsevan alueen, jota suositeltiin parantolan paikaksi huhtikuussa pidetyssä kuntien edustajainkokouksessa. Kävi kuitenkin ilmi, että Vihdin kunta voisi lahjoittaa tarkoitusta varten ilmaiseksi Heikinharjulla sijaitsevan alueen, joten sekin päätettiin käydä tarkastamassa¹⁶. Asia päätettiin Nurmijärven hyväksi heinäkuun 9. päivänä pidetyssä, ensimmäisessä täysivaltaisessa kuntien edustajainkokouksessa. Tontin valintaan liittyviä asiantuntijalausuntoja antoivat tohtorit Hirvensalo ja Seppänen, ja molemmat olivat yhtä mieltä, että Kiljava oli sopivampi parantolan tontiksi, sillä se oli paremmin suojattu pohjoisen puoleisilta tuulilta, rakennus [ilmeisesti sen potilassiipi] voitaisiin suunnata edulliseen ilmansuuntaan ja vedensaanti olisi helpompaa. Kokouksen lopputuloksena päätettiin vihdoin virallisesti, että 150-paikkainen parantola rakennettaisiin Kiljavalta Jussi Paatelan piirustusten mukaan. Metsähallitukselta ja Valtioneuvostolta päätettiin anoa tontin käyttöoikeutta noin 40 ha suuruisena, ja käytännön toimia varten asetettiin väliaikainen johtokunta¹⁷, joka samalla toimisi hankkeen rakennuslautakuntana. Johtokunta valtuutettiin hoitamaan kaikki tärkeimmät parantolan perustamiseen liittyvät tehtävät rakennustöiden aloittamisesta parantolan hallinnon järjestämiseen.¹⁸ Johtokunta valitsi keskuudestaan edelleen nelihenken työvaliokunnan hoitamaan hankkeeseen liittyviä anomuksia yms.¹⁹

Valtioneuvostolle lähetettiin 12.12.1928 päivätty anomus, jossa arviolta 12,5 miljoonaa markkaa maksavaa parantolaa varten pyydettiin valtion varoista $\frac{3}{4}$ suuruista rakennusavustusta. Sisäasiainministeriö kuitenkin hylkäsi anomuksen 29.4.1929. Kiristyneen taloudellisen tilanteen vuoksi väliaikaisen johtokunnan kokouksessa oli jo tammikuussa 1929 todettu, ettei rakennustöihin voida ryhtyä ennen kuin valtionapu sitä varten on myönnetty²⁰, ja nyt alkoi näyttää siltä että rakennustöiden aloittamista jouduttaisiin lykkäämään tuonnemmaksi.

Valmistelevia toimenpiteitä kuitenkin jatkettiin toistaiseksi. Kiljavalta pyydetyn alueen saaminen parantolan tontiksi näytti jokseenkin varmalta, ja koska parantolaa varten tarvittaisiin myös viljelymaata, päätettiin parantola-alueen vieressä sijaitsevan Nummolan maatilasta ostamismahdollisuuksista ottaa selvää.²¹ Kaupunkikirja allekirjoitettiin maaliskuussa 1930²².

Joulukuussa 1929 saatiin lopullinen selvyys parantolan tonttiasiaan kun maatalousministeriö valtuutti metsähallituksen luovuttamaan Kiljavalta n. 56 ha:n suuruisen alueen parantolan tontiksi. Käyttöoikeus olisi 50 vuotta vuoden 1930 alusta lukien, eikä alueesta tarvitsisi maksaa vuokraa, mutta sopimukseen liittyi ehto jonka mukaan alue palautuisi valtiolle mikäli parantolan rakentamistöitä ei saataisi aloitettua seuraavan kolmen vuoden kuluessa.²³

Keväällä 1930 parantolahanke laajeni huomattavasti Helsingin liittyttyä siihen mukaan. Kaupungilla oli ollut aikeissa rakentaa Tuusulaan oma parantola, mutta meneillään oli useita muitakin terveydenhuoltoon liittyviä rakennushankkeita ja oman parantolan

rakentaminen tulisi viivästyään. Siksi Kiljavan hankkeeseen liittymistä pidettiin järkevämpänä ja nopeampana ratkaisuna parantolapaikkojen puutteeseen. Kaupunki ilmoitti tarvitsevansa parantolasta 100 paikkaa.²⁴ Helsingin kaupunki hyväksyttiin osakkaaksi kuntien edustajainkokouksessa huhtikuussa 1930.

Samoihin aikoihin parantolasta päätettiin tehdä osakeyhtiö. Osin tähän päädyttiin siitä syystä, että hankkeessa oli mukana yksityisiä yrityksiä jotka eivät olisi voineet olla osallisina kuntayhtymässä, ja osaksi siksi, että se oli Helsingin vaatima edellytys hankkeeseen liittymiselle. Parantolan paikkaluvun kasvaminen 150:stä 250:een aiheutti myös sen, että Paatelan oli laadittava päärakennusta varten uudet piirustukset. Ne tilattiin häneltä joulukuussa 1930 ja jo maaliskuussa pääsi johtokunnan asettama asiantuntijalautakunta niitä tutkimaan. Lautakunnan jäseniniksi oli kutsuttu arkkitehti E. Forsman Helsingistä, ylilääkäri V. Horelli Harjavallasta, ylilääkäri V. Seppänen Helsingistä ja johtokunnan sihteeri tohtori P. Soisalo.²⁵ Kopioita näistäkään piirustuksista ei ole säilynyt, joten on mahdotonta arvioida miten paljon tuonhetkinen suunnitelma vastasi vuosia myöhemmin toteutetun rakennuksen ratkaisuja.

Heinäkuussa pidetyssä johtokunnan kokouksessa Paatela esitteli johtokunnalle asiantuntijalautakunnan ehdotusten mukaan korjatut päärakennuksen piirustukset, jotka hyväksyttiin sellaisinaan. Rakennustyön uusi kustannusarvio oli 18,5 miljoonaa markkaa.²⁶

Hyvinkään sairaalan siirrettyä Kiljavan sairaalan arkistossa on päiväämätön paperi, jossa esitetään kommentteja jostain erikseen määrittelemättömästä suunnitteluvaiheesta. Kellarikerroksessa olleen lastenosaston sijoituksen on todettu tuottaneen vaikeuksia, ja makuuhallien pimentävän osaston etelän puoleisia huoneita, joten makuuhallit olisi järjestettävä toisin. Asiakirjassa on esitetty hyvinkin tarkkoja ohjeita mm. siitä missä järjestyksessä käytävien varrella olevien huoneiden on oltava, ja kommentoidaan 6. ja 7. kerroksen huoneiden pientä kokoa verrattuna porrashuoneen kokoon. On hyvinkin mahdollista että kommentit liittyvät juuri suunnittelun edellä selostettuun vaiheeseen, sillä piirustuksissa esitetyssä rakennuksessa on ollut ainakin 7 kerrosta (paperi on repeytynyt niin ettei ole nähtävissä oliko myös 8. j 9. kerroksia kommentoitu), ja vuonna 1928 150 potilaalle suunnitellussa parantolassa oli vain 4 kerrosta. Aivan ensimmäiseen vaiheeseen asiakirja ei siis voi liittyä.

Vielä talvella 1930-31 johtokunnassa oltiin toiveikkaita rakennustöiden aloittamisen suhteen, ja erityinen valiokunta asetettiin laatimaan ehdotusta osakeyhtiön yhtiöjärjestykseksi sekä ryhtymään toimenpiteisiin perustavan yhtiökokouksen koollekutsumiseksi. Valtion suunnalta kantautui kuitenkin pian arvioita, joiden mukaan valtionapua ei olisi pulajan vuoksi mahdollista saada ainakaan seuraavaan neljään vuoteen. Tästä syystä sekä johtokunta että kuntien edustajainkokous totesivat kesän ja syksyn aikana pidetyissä kokouksissaan, että rakennustöiden aloittamista oli toistaiseksi lykättävä. Tästä alkoi lähes neljä vuotta kestänyt hiljainen kausi, jolloin erinäisiä yrityksiä hankkeen edistämiseksi kyllä tehtiin, mutta todellisuudessa projektia ei juurikaan voitu viedä eteenpäin.²⁷

Hankaluuksia kylläkin tuli vastaan. Kiljavan tontin käyttöoikeus oli v. 1930 myönnetty sillä ehdolla, että rakennustyöt aloitettaisiin kolmen vuoden kuluessa. Sen vuoksi lähetettiin maaliskuussa 1933 maatalousministeriölle kirje jossa anottiin määräajan pidennystä kolmella vuodella vedoten kuntien vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen.²⁸ Asian käsittely ministeriössä viipyi, ja viimein saatiin selville että puolustusviranomaiset olivat havainneet Kiljanvaaran valtionpuiston sopivaksi leiri- ja harjoitusalueeksi, minkä vuoksi puolustusministeriön taholta oli vastustettu sen mielestä jo rauenneen käyttöoikeuden uudelleen luovuttamista parantolaa varten. Vasta johtokunnan puheenjohtajan ja kansanedustajan Jalmari Linnan pantua asiasta toimeen eduskuntakyselyn päätyi maatalousministeriö pidentämään määräaikaa 13.9.1934 annetulla päätöksellä.²⁹ Uuden sopimuksen mukaan rakennustyöt olisi saatava alkuun vuoden 1937 loppuun mennessä³⁰.

2.3. Hankkeen uudelleen käynnistyminen ja myöhemmät suunnitteluvaiheet

Johtokunnalle ilmoitettiin, ilmeisesti v. 1935 alussa, epävirallisesti, että Nummelan parantolaa oli tarjottu Helsingin kaupungille ostettavaksi, ja että Helsinki toivoi johtokunnan harkitsevan parantolan ostamista kuntayhtymälle. Tätä keskustelua käytiin vuoden verran, ja asiassa sahattiin melko lailla edestakaisin. Johtokunta ei ensi alkuun pitänyt ehdotusta kovin hyvänä, mutta sitä kuitenkin harkittiin, laskelmia laadittiin ja asia päätettiin jättää myöhemmin perustettavan johtokunnan päätettäväksi. Nummelan parantolan johtokunnan ilmoitettua yllättäen ettei parantola olekaan myytävänä, katsottiin asian rauenneen, mutta pian Nummelasta soitettiin uudelleen ja peruttiin aiemmat puheet. Tässä vaiheessa Paatela laati vertailevat kustannuslaskelmat koskien sekä Kiljavan uudisrakennus- että Nummelan parantolan laajennusvaihtoehtoja. Johtokunta arveli, että Nummelan parantolan laajentamalla aikaansaatu laitos olisi vähemmän tarkoituksenmukainen kuin kokonaan uusi parantola, ja kun se tulisi myös kalliimmaksi, päätettiin parantolan ostamishankkeesta luopua. Tämän jälkeen Nummelan parantolaosakeyhtiön puheenjohtaja teki vielä yhden tarjouksen, ja parantolan ylläkkäri laati kaksi eri vaihtoehtoista suunnitelmaa Nummelan laajentamisesta. Kiljavan johtokunnan mielestä suunnitelmien toteuttaminen kestäisi kohtuuttoman pitkään, joten Nummelan parantolan ostoaikeista luovuttiin lopullisesti 24.1.1936 pidetyssä kokouksessa.³¹

Tammikuussa 1936 perustettiin viimein osakeyhtiö, joka sai nimekseen Kiljavannummen Keuhkotautiparantola OY. Osakkeita oli tässä vaiheessa merkitty kaikkiaan 210, ja periaatteena oli, että yksi potilaspaikka vastaa yhtä osaketta. Osakkeita hankkivat seuraavat kunnat ja toiminimet: Haagan kauppala, Helsingin kaupunki, Helsingin maalaiskunta, Hyvinkään maalaiskunta, Karkkilan kauppala, Keravan kauppala, Lohjan kauppala, Lohjan maalaiskunta, Mäntsälä, Nummi, Nurmijärvi, Orimattila, Pusula, Tuusula, Vihti, Osuustukkukauppa r.l. ja Osuusliike Elanto r.l. Osakkeiden määrää korotettiin kuitenkin tämän jälkeen säännöllisin väliajoin yhä uusien tahojen tullessa mukaan hankkeeseen, niin että rakennuskauden päättyessä yhtiössä oli 24 osakasta ja niillä yhteensä 238 osaketta. Varsinaisen johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin sosiaalijohtaja J. W. Keto^{32, 33}

Keväällä 1936 pääsi Jussi Paatela vihdoinkin käsiksi parantolan rakennusten yksityiskohtaiseen suunnitteluun, kun lopullinen työsopimus oli allekirjoitettu 3. helmikuuta. Saadakseen mahdollisimman hyvän kuvan siitä miten parantola-arkkitehtuuriin liittyvät erikoiskysymykset voitaisiin ratkaista, kävi Paatela yhdessä johtokunnan kanssa tutustumassa Paimion, Meltolan, Satakunnan, Keski-Hämeen ja Ahveniston parantoloihin. Erikoista huomiota ilmeisesti kiinnitettiin erityisesti lastenosaston sijoitukseen, potilashuonetyyppiin, makuuhallien rakenteeseen ja sijoitukseen sekä sähkönhankintajärjestelmään.³⁴

Paatelalle annettiin suunnitteluperiaatteeksi se, että parantolan eri osat, samalla kun ne tahdottiin saada mahdollisimman elimellisesti toisiinsa liitetyiksi, eivät olisi toistensa tiellä sitten kun parantolaa vastaisuudessa ehkä laajennettaisiin. Tämä selittänee osaksi Kiljavalla toteutetun epäsymmetrisen, Paimio-tyyppisen pohjaratkaisun. Rakennusohjelmaan tehtiin myös tarkennuksia, joiden mukaan parantolaan olisi suunniteltava 4 aikuisten osastoa, kussakin 50 potilaspaiikkaa, sekä yksi lastenosasto jonka paikkaluku ilmoitettaisiin myöhemmin. Lastenosasto olisi kuitenkin sijoitettava ensimmäiseen kerrokseen, mistä johtuen sen koko määräytyisi suurelta osin yläpuolella olevien aikuisten osastojen mukaan. Aikuisten potilashuoneiden olisi oltava kahden hengen huoneita, kuitenkin niin että kullekin osastolle tulisi myös pari yhden potilaan huonetta. Aluksi ajateltiin että jokaiselle osastolle tulisi myös yksi neljän hengen huone, mutta tästä ajatuksesta luovuttiin myöhemmin. Potilassiipi määrättiin rakennettavaksi sivukäytäväjärjestelmän mukaan, ja käytävän leveydeksi määriteltiin myöhemmin 2,3 m. Jokaiseen kerrokseen olisi lisäksi suunniteltava säilytys huone potilaiden päällysvaatteita varten sekä makuuhalli koko kerrosta varten. Osastonhoitajattarien asunnot sijoitettaisiin yhteiseen asuntokerrokseen.³⁵

Professori Paatela esitteli laatimansa luonnospiirustukset parantolarakennusta varten sekä asemapiirroksen toukokuussa pidetyssä työvaliokunnan kokouksessa, ja tohtori A. V. Wirralle sekä ylilääkäri V. Seppäselle annettiin tehtäväksi tarkastaa piirustukset sekä antaa niistä lausunto johtokunnalle. Samassa kokouksessa päätettiin periaatteessa hyväksyä teknikko Kaarlo Oksasen tarjous lämpösuunnitelman, ja teknikko K. Viljo Wirtasen tarjous sähkönhankintasuunnitelman laatimisesta.³⁶

Paatelan luonnospiirustukset sekä tohtoreiden Wirta, Seppänen ja Larmola laatimat kommentit esiteltiin johtokunnalle elokuussa 1936. Lastenosasto päätettiin sijoittaa erillisen rakennuksen sijaan ensimmäiseen kerrokseen sen paikkaluvun jäädessä riippuvaiseksi siitä, miten paljon kerrokseen voidaan lapsipotilaita sopivasti sijoittaa. Tutkimushuoneiden sijoitukseen ehdotetut muutokset hyväksyttiin, ja palveluskunnalle päätettiin järjestää erillinen seurustelu huone valohoituhuoneiden tilalle, jotka puolestaan siirrettäisiin kellarikerrokseen. Ruumishuone siirrettäisiin päärakennuksen kellariin tutkimushuoneiden alle. Paatelan pyynnöstä päätettiin insinööri Heliniltä tilata rakennusten kantavuuslaskelmat. Erillisiä rakennepiirustuksia parantolaa varten ei siis ilmeisesti laadittu. Kokouksessa päätettiin myös, että parantolalle ei rakenneta omaa jatkuvasti käytössä olevaa voimalaitosta, vain varavoimalaitos sähkökatkojen varalle. Paatela valtuutettiin ryhtymään pääpiirustusten laatimistyöhön, ja seuraavan talven ja kevään aikana päätettiin hankkia miljoona kappaletta punaisia tiiliä.³⁷

Elokuun lopulla päätettiin ehdottaa erinäisten muutosten tekemistä piirustuksiin, koskien lastenosaston ruokailu- ja kylpytilan, potilasosastojen seurusteluhuoneen, pääsisäänkäynnin ja konttorin sisäänkäynnin uudelleen järjestämistä sekä kellaritilan käyttöä. Paatela esitteli muutetut piirustukset työvaliokunnalle jo syyskuun alussa, ja muutoksia pidettiin asiallisina.³⁸

Paatelan suosituksesta parantola päätettiin rakentaa urakalla. Hän nimittäin arveli, että urakan saamisesta tulisi kova kilpailu sillä sitä oli jo usealta taholta tiedusteltu. Lisäksi työpiirustusten valmistelu ja työselitys olivat siksi yksityiskohtaisesti tehtyt, ettei niihin olisi rakennustyön aikana odotettavissa kalliiksi tulevia muutoksia.³⁹ Tarjouksia pyydettiin noin tusinalta hyväksi tiedettyjä urakoitsijoita, ja rakennusmestareiden Olamo ja Valorinta yhteinen tarjous hyväksyttiin joulukuun alussa. Vaikka putki- ja sähkötyöt alistettaisiin pääurakoitsijan valvontaan, oli ne päätetty erottaa pääurakasta niin, että maksut suoritettaisiin suoraan urakoitsijoille.⁴⁰

Vielä lokakuussa, vain pari viikkoa ennen kuin johtokunta 2.11.1936 hyväksyi parantolan pääpiirustukset, päätettiin parantolan ylläkäriksi valitun Erkki Larmolan ehdotuksesta järjestää kellariin tilaa koe-eläimiä varten⁴¹. Samoihin aikoihin hyväksyttiin parantolan rakennustyöselitys sekä putki- ja sähkötyitä koskevat työselitykset⁴². Lääkintöhallitus vahvisti piirustukset 24.11.1936.⁴³

Viitteet:

- 1 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 4 [14.1.1928 pidetyn kokouksen pöytäkirjassa päivämääräksi mainittu 13.3.1927] HSA
- 2 Näihin laskettu Karjalohja, Sammatti, Nummi, Pusula, Pyhäjärvi, Vihti, Lohja ja Lohjan kauppa, Nurmijärvi, Hyvinkää ja Hyvinkään kauppa, Tuusula ja Keravan kauppa, Mäntsälä, Pukkila, Askola, Orimattila ja Artjärvi.
- 3 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 3. HSA.
- 4 Kuntain edustajain neuvottelukokouksen pöytäkirja, 14.1.1928. HSA.
- 5 Toimikuntaan kuuluivat tässä vaiheessa Lohjan silloinen kunnanlääkäri Eino Kaila, tohtori K. F. Hirvisalo Helsingistä, vesitehtailija J. Laitinen Lohjalta, kansanedustaja Jalmari Linna Nurmijärveltä, tohtori Pauli Soisalo Helsingistä sekä apteekkari N. G. Lindström Keravalta.
- 6 Väliaikaisen parantolatoimikunnan kokouspöytäkirja, 14.1.1928. HSA.
- 7 Väliaikaisen parantolatoimikunnan kokouspöytäkirja, 4.2.1928. HSA.
- 8 Uudenmaan Suomalaisten Kuntain Keuhkotautiparantolan rakennusohjelma. HSA.
- 9 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 6. HSA.
- 10 Palmqvistin ehdotusten selvitys, 10.4.1928. HSA.
- 11 Palkintolautakunnan kokouspöytäkirja, 12. ja 13.4.1928. HSA.
- 12 Kuntien edustajainkokouksen pöytäkirja, 17.4.1928. HSA.
- 13 Palkintolautakunnan kokouspöytäkirja, 12. ja 13.4.1928. HSA.
- 14 Ibid.
- 15 Väliaikaisen parantolatoimikunnan kokouspöytäkirja, 14.4.1928. HSA.
- 16 Kuntien edustajainkokouksen pöytäkirja, 17.4.1928. HSA.

17 Jäseniksi valittiin kansanedustaja Jalmari Linna, tohtori Eino Kaila, apteekkari G. N. Lindström, maanviljelijä Albert Majamäki, valtuuston puheenjohtaja J. Heikkilä, Svante Hartman, pienviljelijä Emil Joutsen linna, Hjalmar Görman ja valtuuston puheenjohtaja E. V. Nordlin. Osa johtokunnan jäsenistä vaihtui hankkeen edetessä.

18 Kuntien edustajainkokouksen pöytäkirja, 9.7.1928. HSA.

19 Työvaliokuntaan valittiin Jalmari Linna, P. Soisalo, N. G. Lindström sekä Emil Joutsenlinna. Väliaikaisen johtokunnan kokouspöytäkirja, 9.7.1928. HSA.

20 Väliaikaisen johtokunnan kokouspöytäkirja, 21.1.1929. HSA.

21 Väliaikaisen johtokunnan kokouspöytäkirja, 4.7.1929. HSA.

22 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 6. HSA.

23 Ibid. s. 7

24 Hgin kaupungin sairaalahallituksen kirje parantolan väliaikaiselle johtokunnalle 31.1.1930. HSA.

25 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 6. HSA.

26 Väliaikaisen johtokunnan kokouspöytäkirja, 4.7.1931. HSA.

27 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 10. HSA.

28 Kirje maatalousministeriölle 7.3.1933. HSA.

29 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 11. HSA.

30 Selostus väliaikaisen johtokunnan toiminnasta 7.11.1931 pidetyn edustajakokouksen jälkeen. HSA.

31 Selostus väliaikaisen johtokunnan toiminnasta 7.11.1931 pidetyn edustajakokouksen jälkeen sekä väliaikaisen johtokunnan kokouspöytäkirjat päiviltä 4.10.1935, 11.11.1935, 17.11.1935, 27.11.1935, 21.12.1935 sekä johtokunnan kokouspöytäkirja 24.1.1936. HSA.

32 Johtokunnan muiksi jäseniksi valittiin tohtori A. V. Wirta, pankinjohtaja V. V. Sipi, kansanedustaja J. Linna, kunnallisneuvos A. Hiidenheimo sekä maanviljelijä O. Koskimies.

33 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 13. HSA.

34 Ibid. s. 15

35 Ibid.

36 Työvaliokunnan kokouspöytäkirja 6.5.1936. HSA.

37 Johtokunnan kokous 12.8.1936. HSA.

38 Työvaliokunnan kokouspöytäkirjat 27.8.1936 sekä 4.9.1936. HSA.

39 Johtokunnan kokouspöytäkirja 9.10.1936. HSA.

40 Työvaliokunnan kokouspöytäkirja 27.11.1936. HSA.

41 Työvaliokunnan kokouspöytäkirja 26.10.1936. HSA.

42 Työvaliokunnan kokouspöytäkirja 27.10.1936. HSA.

43 Lääkintöhallituksen kirje Kiljavannummen keuhkotautiparantolalle, 24.11.1936. HSA.

3. Joulukuun 1936 pääpiirustukset

3.1. Funktionalistinen parantolasuunnitelma

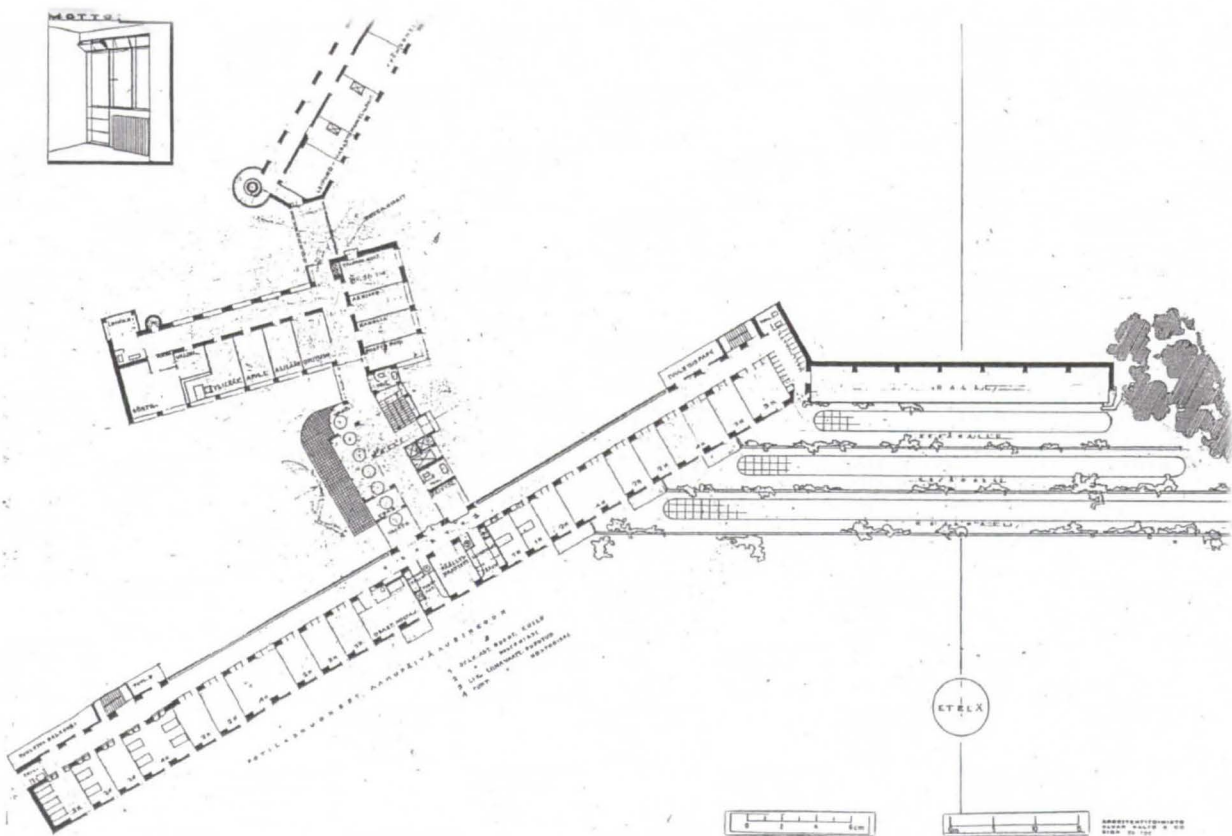
Piirustuksissa, joiden mukaan parantolaa lähdettiin rakentamaan joulukuussa 1936, esitetään selkeän funktionalistinen rakennus, jonka massoittelu on demokraattiseksi mielletylle tyyliille sopivalla tavalla epäsymmetrinen. Eloa rakennukseen on tuotu myös vaihtelemalla eri rakennusosien korkeuksia. Viisikerroksinen potilassiipi on sijoitettu vielä 1900-luvun alkupuolella vallinneiden tuberkuloosin hoitoon liittyvien uskomusten mukaan itä-länsi -suuntaiseksi, jolloin potilashuoneet voitiin suunnata etelään valon saannin maksimoimiseksi. Siiven länsipään jatkeeksi on sijoitettu niinikään viisikerroksinen makuuhallisiipi, hieman vinoon potilassiipeen nähden. Rakennuksen yhdeksänkerroksinen keskiosa, nk. torniosa sijaitsee 90° kulmassa potilassiipeen nähden. Tässä osassa sijaitsevat pääsisäänkäynti ja aulatilaja, pääporras, hissit sekä ylemmissä kerroksissa potilaiden harrastustiloja sekä henkilökunnan asuntoja. Keskiosan pohjoispuolella sijaitsee suorakaiteen muotoinen, kolmikerroksinen juhlasalisiipi karkeasti sanottuna koillis-lounaissuuntaisena. Siiven ensimmäisessä kerroksessa sijaitsee suurin osa lääkäreiden huoneista, apteekki ja laboratorio, ylemmissä kerroksissa juhlasali ja seurusteluhuoneita Pohjoisimpana on kolmikerroksinen, juhlasaliin nähden 90° kulmaan asetettu siipi, jonka ensimmäisessä kerroksessa on henkilökunnan asuntoja, leipomo, leikkaussali ja röntgenhuoneet, toisessa keittiö ja kolmannessa kerroksessa lisää henkilökunnan asuntoja.

3.2. Paimion vaikutteet Kiljavalla

Paimion ja Kiljavan parantoloiden rakennusten piirustuksia vertailtaessa yhtäläisyydet ovat ilmeiset. Paimion tapaan toiminnot on Kiljavalla eritelty omiin siipiinsä, jotka on asetettu toisiinsa nähden vaihteleviin kulmiin. Pääsisäänkäynti on molemmissa sijoitettu eri rakennussiipien väliin jäävälle aukiolle. Potilassiivet ovat pitkät ja kapeat, sivukäytäväjärjestelmään perustuvat, ja makuuhallit on järjestetty omaan, potilassiipeen kytkettyyn osaansa. Juhlasalisiiven tilat on molemmissa parantoloissa järjestetty samaan tapaan, lääkäreiden huoneet ensimmäiseen kerrokseen, osin kaksikerroksinen ruokassali

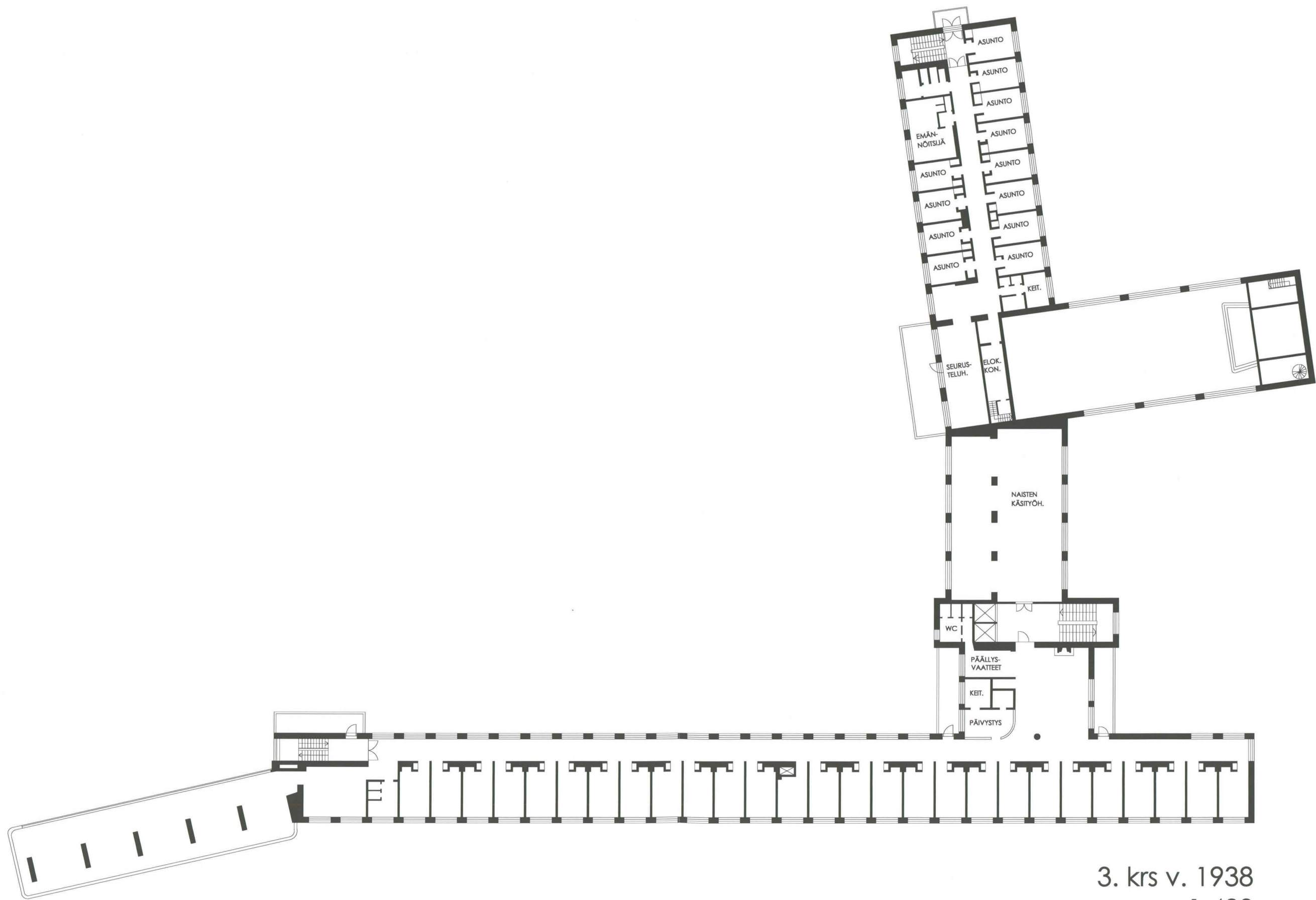
toiseen. Potilassiivestä kauimmaiseen osaan on molemmissa sijoitettu keittiötilat sekä palveluskunnan asuntoja. Paimiossa rakennusmassojen korkeus ei vaihtele yhtä paljon kuin Kiljavalla, mutta rakennukseen luovat sen sijaan eloa siipien sisään- ja ulosvedot. Kiljavalla rakennuksen kaikki siivet ovat alusta loppuun tasapaksuja, mutta Paimiossa Aalto on muokannut linjoja sisään- ja ulospäin sopivaksi katsomallaan tavalla, ja onpa hän lisännyt rakennukseensa joitain kaareviakin elementtejä. Kiljavalla ainoa suoraviivaisuudesta poikkeava osa on yhdeksän kerroksen hoitajien seurusteluhuone, jonka toisen pään hän suunnitteli ulkopuolelta kaarevaksi – sisätilaan saakka kaarevaa elementtiä ei ole tuotu, vaan se on oikaistu suorakulmaiseksi syvennykseksi sijoittamalla päätyyn ilmastointikonehuone sekä keittokomero.

Vaikka Kiljava on rakennushistoriallisesti arvokas rakennus ja hieno esimerkki puhtaslinjaisesta funktionalismista, vaikuttaa se Paimioon verrattuna hieman keskeneräiseltä. Aalto yritti parhaansa mukaan eläytyä sekä pitkiä aikoja parantolassa viettävän tuberkuloosipotilaan että hoitajan elämään, yrittäen löytää ne pienet yksityiskohdat, jotka hyvin suunnittelemalla hän voisi helpottaa rakennuksen käyttäjien elämää. Kiljavalla tällaisesta ei näy merkkejä, ja rakennus jää selvästä arkkitehtonisesta arvostaan huolimatta detaljoinniltaan ja tunnelataukseltaan Paimiota köyhemmäksi.

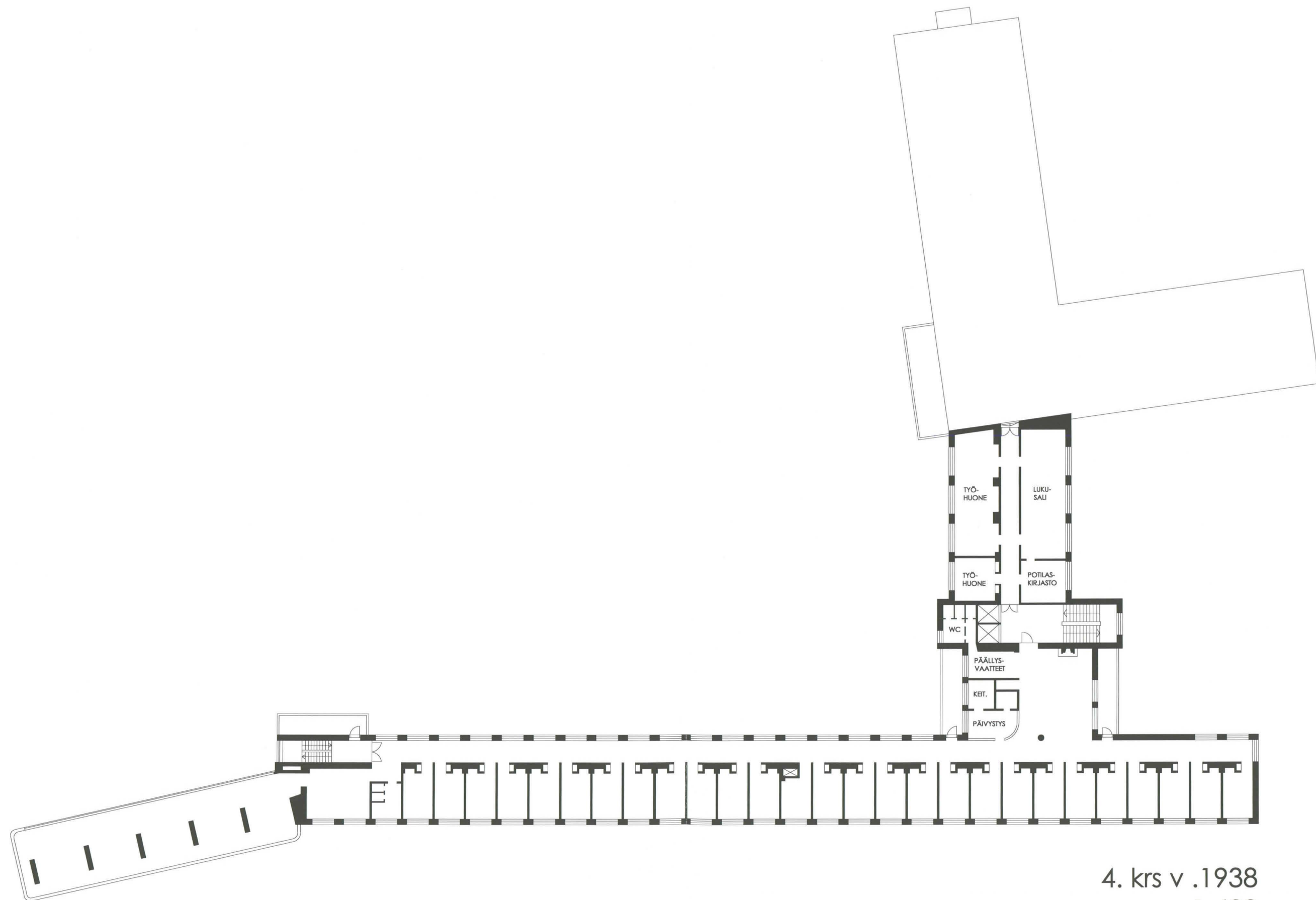

Yllä Paimion parantolan kilpailuehdotuksen ensimmäisen kerroksen pohja. Lähde Alvar Aalto Säätiö.

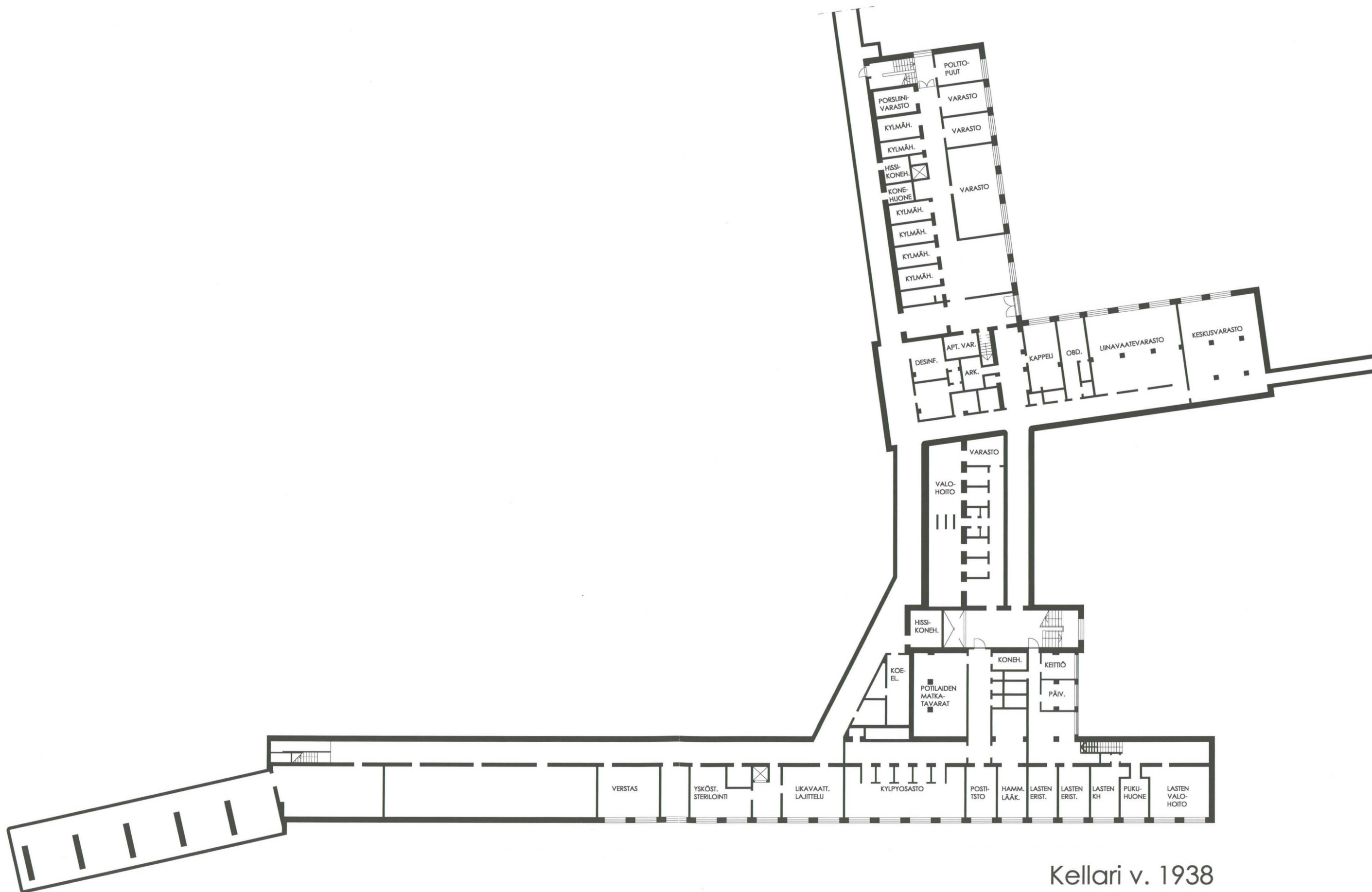
Seuraavien sivujen taitteissa Kiljavannummen parantolan toteutuspiirustukset.

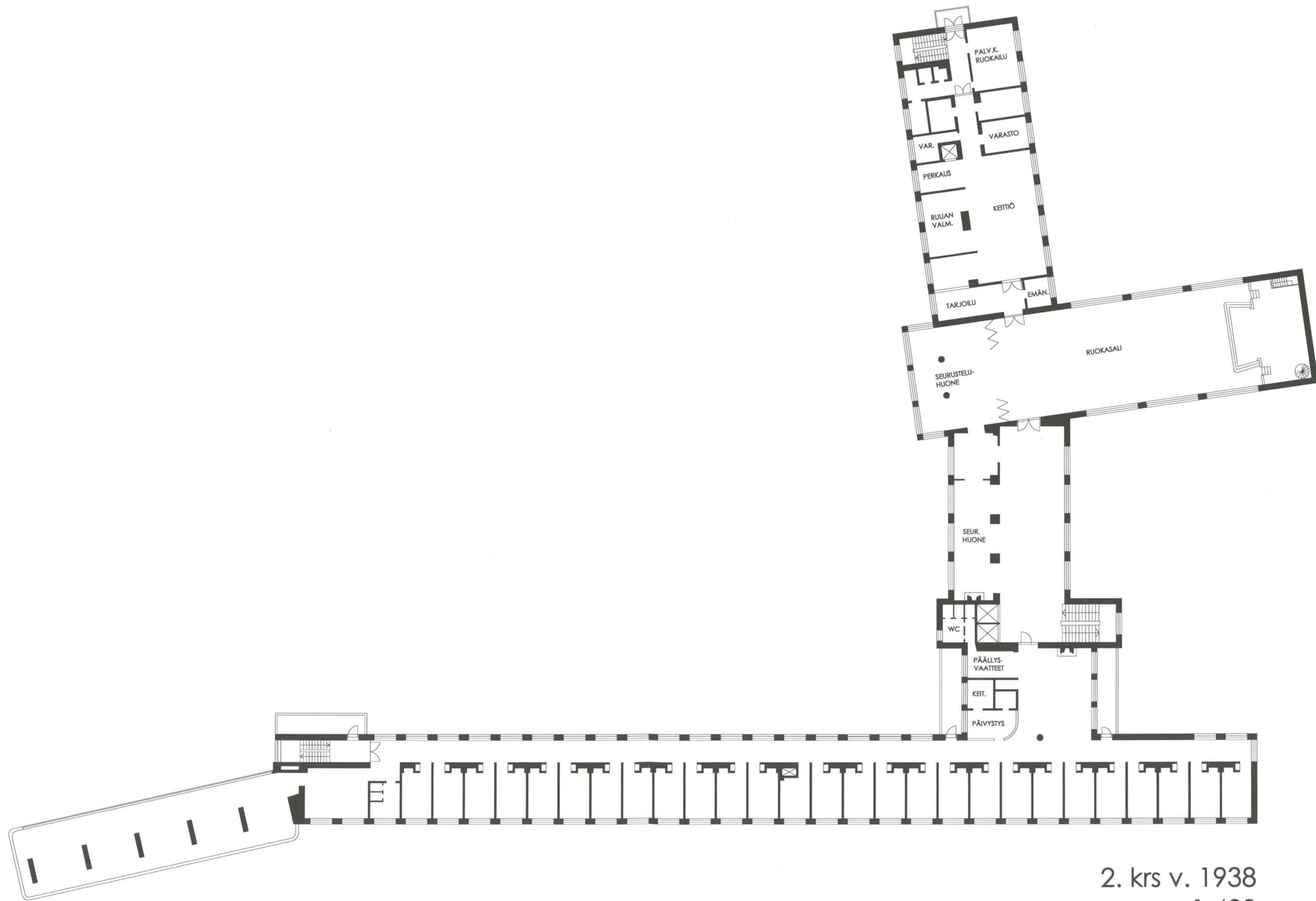
3. krs v. 1938
1:400

4. krs v .1938
1:400

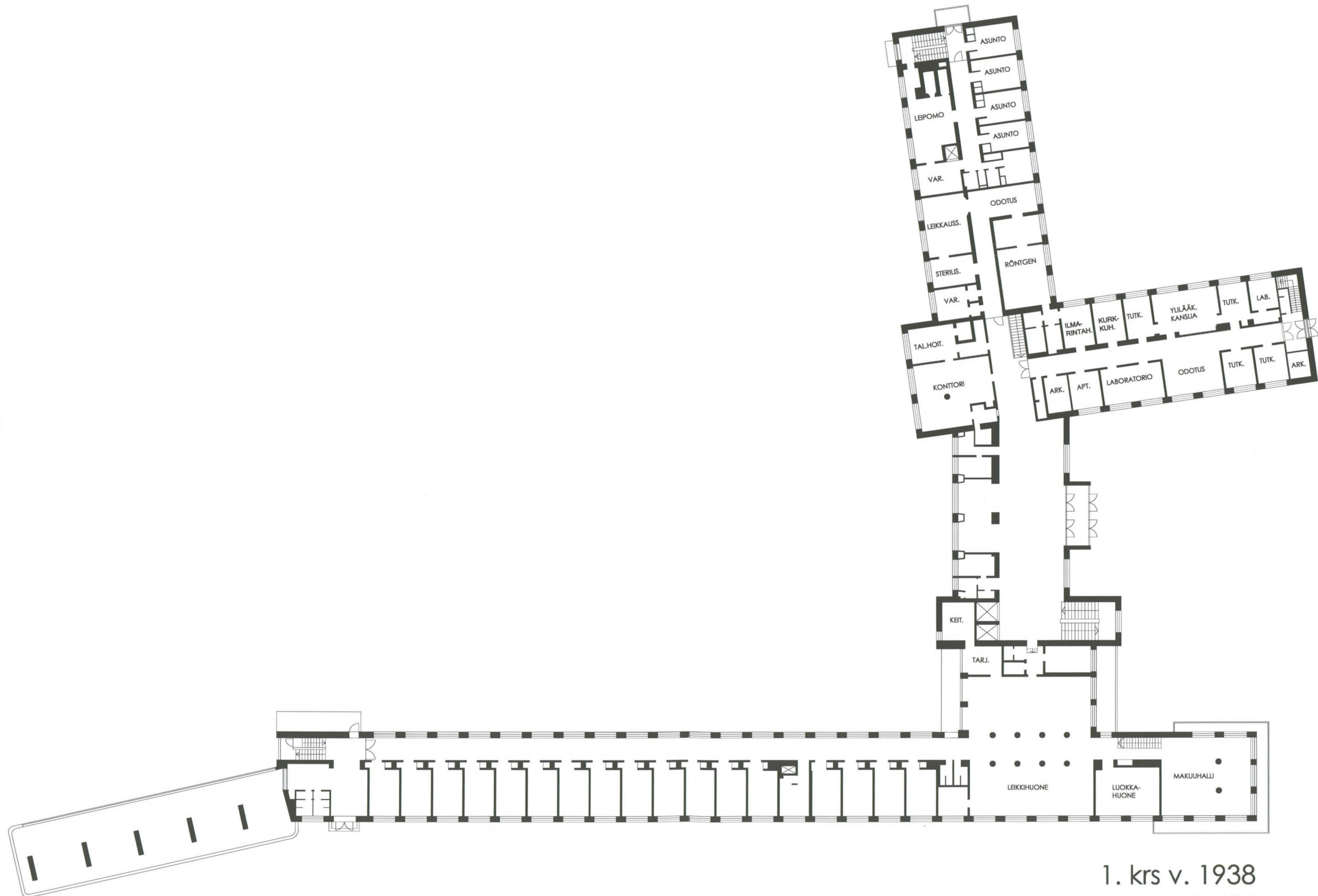
Kellari v. 1938
1:400

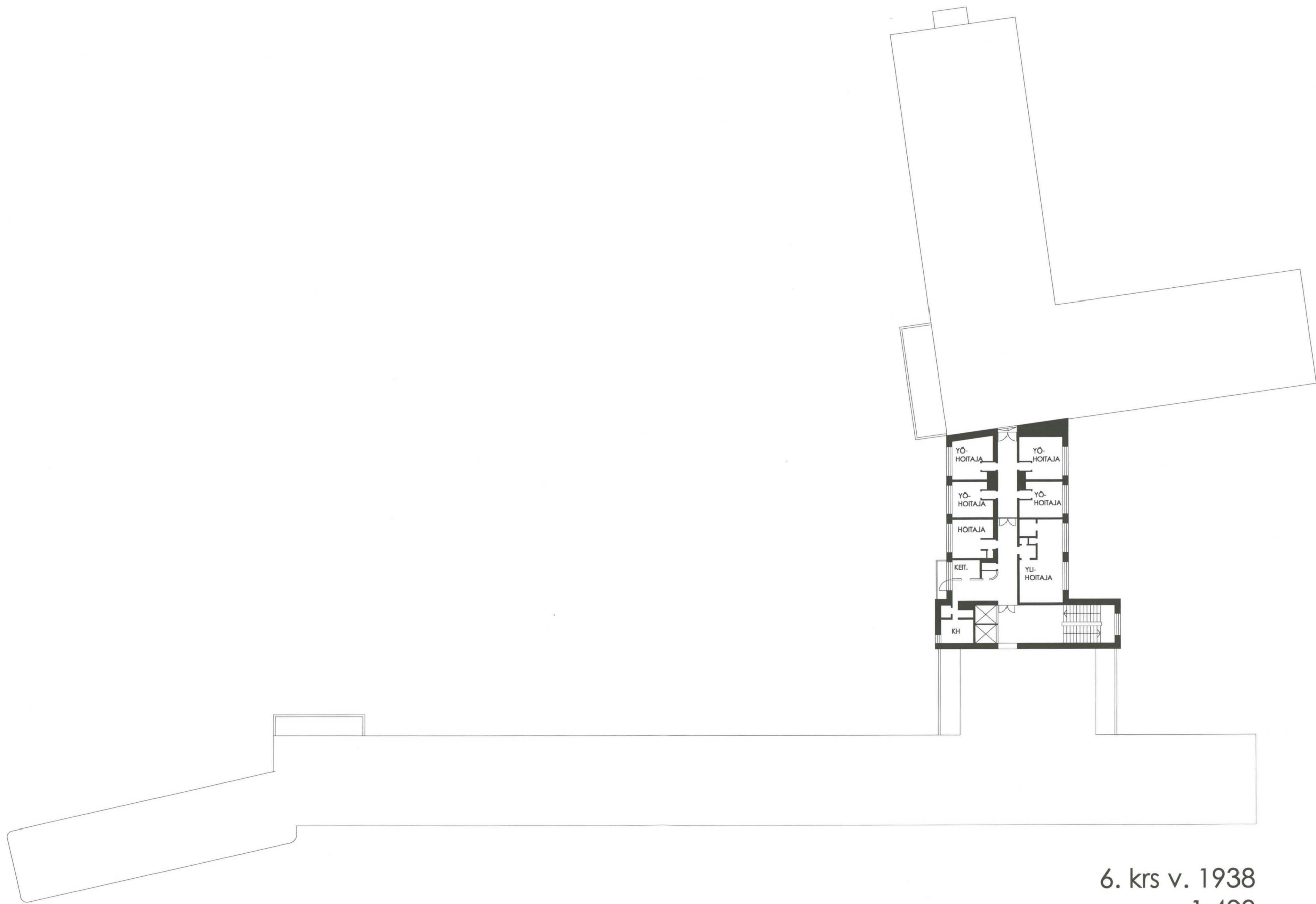
2. krs v. 1938
1:400

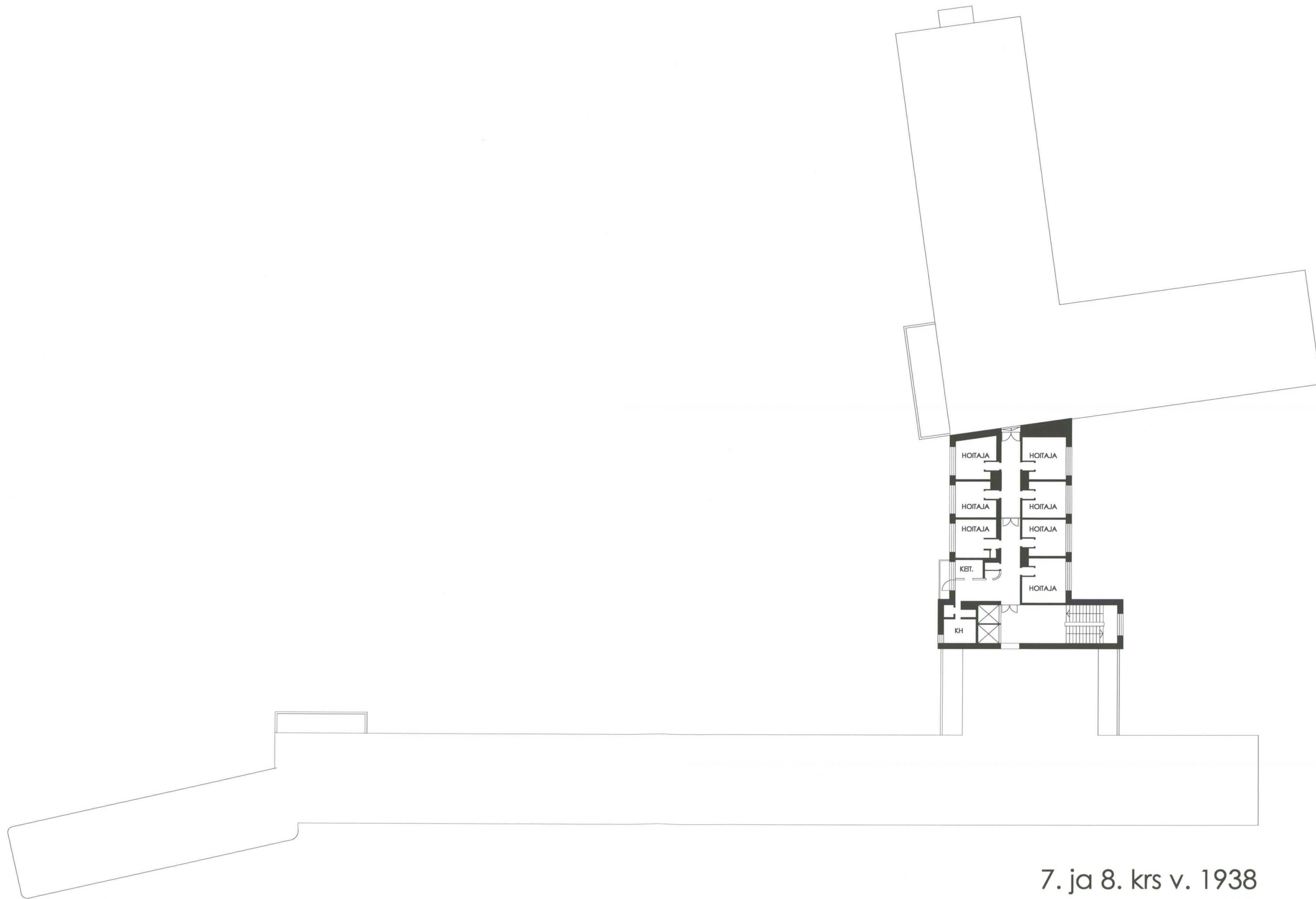
5. krs v. 1938
1:400

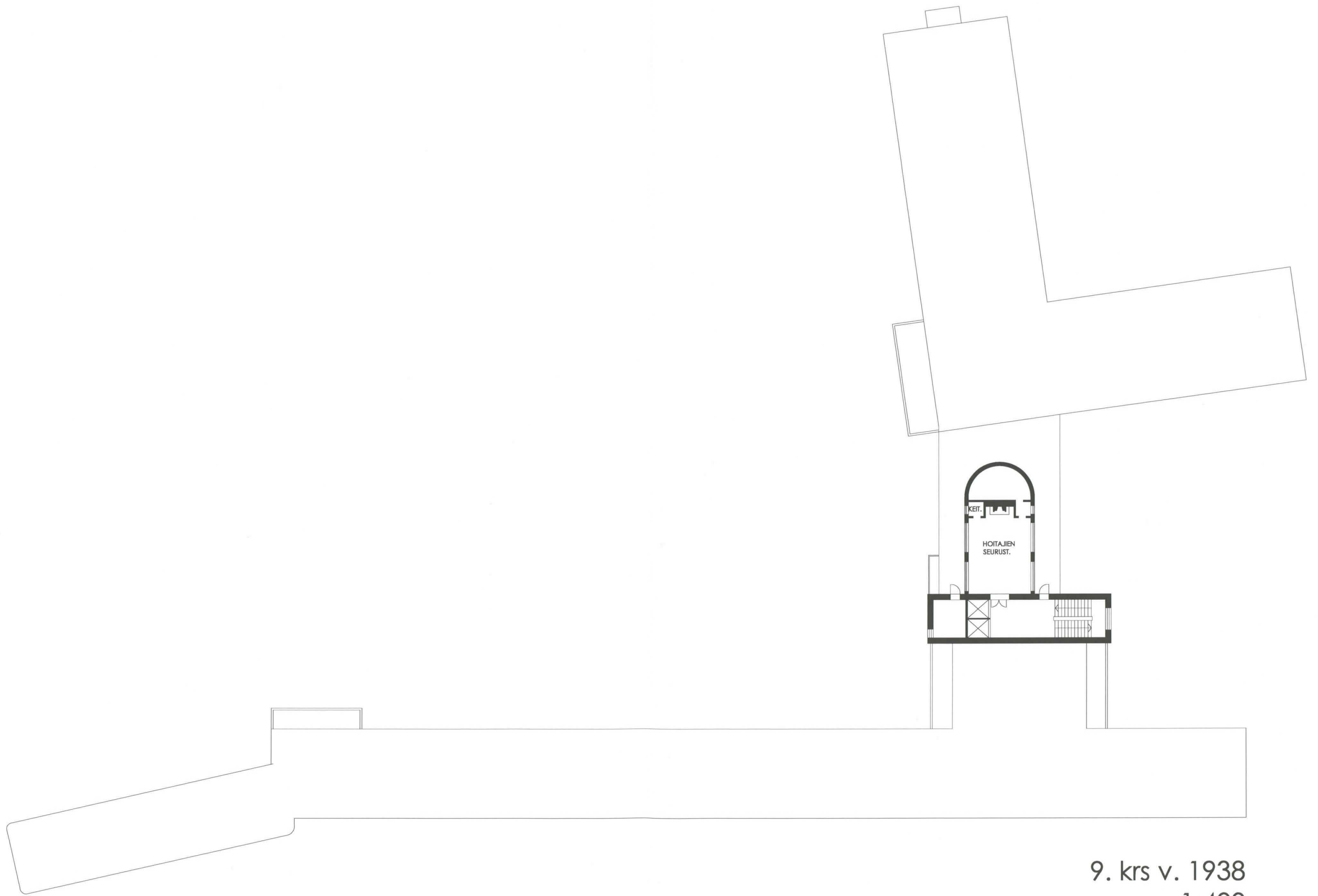
1. krs v. 1938
 1:400

6. krs v. 1938
1:400

7. ja 8. krs v. 1938
1:400

9. krs v. 1938
1:400

4. Rakennusvaihe

Kiljavannummen parantolan rakentaminen aloitettiin joulukuussa 1936. Rakennustöiden valvojaksi valittiin rakennusmestari Jaakko Taipale, joka hoiti tehtäviään syyskuun loppuun 1938. Tämän jälkeen valvojan töitä hoiti rakennusmestari Viljo Lahti. Töiden rahoittamiseksi otettiin joulukuussa 1936 Säästöpankkien Keskusosakepankista 21,6 miljoonan markan suuruinen laina, josta kaikki osakkaat menivät takaukseen¹.

Rakennustyöt sujuivat aluksi melko lailla suunnitelmien mukaan ja harjannostajaisia vietettiin 31.1.1937. Tammikuussa 1938 lääkintöhallitukselle lähetetyssä kirjeessä mainitaan, että "rakennustyöt ovat edistyneet häiriintymättä ja suunnitelman mukaisesti. Kaikissa rakennuksissa tehdään parhaillaan sisustustöitä ja yllilääkärin asunto on valmistumassa."² Helmikuun alussa Paatela ilmoitti kuitenkin johtokunnalle, että parantolan valmistuminen voi lykkääntyä jopa kolme kuukautta. Johtokunta katsoi, että erityisiin toimenpiteisiin rakennustöiden jouduttamiseksi ei ole syytä ryhtyä peläten että siitä saattaisi olla seurauksena töiden laadun aleneminen.³

Parantola saatiin käyttöön lopulta vasta lokakuussa 1938, kun sen alkuperäisten suunnitelmien mukaan olisi pitänyt valmistua kesäkuun loppuun mennessä. Urakoitsijoilta kyseltiin keväällä pariin otteeseen valmistuvatko työt aikataulussa, ja kesäkuun alussa he joutuivat toteamaan että parantola voisi aloittaa toimintansa vasta syyskuun 1. päivänä⁴. Kesäkuun lopulla urakoitsijat Olamo ja Valorinta ilmoittivat edelleen, että parantolan valmistumisen mahdollinen viivästyminen johtuu ensi kädessä erikoisliikkeiden töiden viivästyisestä⁵. Tammikuun alussa annetun lisäselonteon mukaan viivästymisen muita syitä olivat ammattitaitoisen työvoiman puute, talven 1936-37 kovat pakkaset jotka hankaloittivat betonitöiden tekemistä ja aliorakoitsijoiden töpeksiminen⁶.

Suuren osan parantolaan sijoitetuista huonekaluista valmisti Keravan puusepäntehtas arkkitehti Einar Kyöstilän piirustusten mukaan. Materiaalina käytettiin koivua lukuunottamatta hoitajattarien seurusteluhuoneita, jonka kalusto oli jalavaa. Helsingin Rautasänkytehtaalta tilattiin mm. sairaalasänkyjä sekä makuuhallituoleja.

Viitteet:

- 1 Vuosikertomus 1936. HSA.
- 2 J. W. Kedon kirje lääkintöhallitukselle 19.1.1938. HSA.
- 3 Johtokunnan kokouspöytäkirja 5.2.1938. HSA.
- 4 Kirje herroille F. I. Olamo ja J. E. Valorinta, 17.6.1938. HSA.
- 5 Kirje urakoitsijoilta rakennuslautakunnan puheenjohtajalle 28.6.1938. HSA.
- 6 Kirje urakoitsijoilta rakennuslautakunnalle 12.1.1939. HSA.

Parantola rakennustöiden loppuvaiheessa. Huomaa potilassiiven ensimmäisessä kerroksessa lasten lämmitettävän makuuhallin ikkunat, joista kaksi vasemmanpuoleista on sittemmin muurattu umpeen. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

Suurimmassa osassa tasakattorakennetta on alalaattapalkiston päällä hylkylaudoitus, betonilaatta, bitumihuopa sekä neliöihin jaettu betonilaattoja.

Meneillään olevan rakennushankkeen yhteydessä on rakenteita alettu tarkastella lähemmin, ja välipohjiin jätetyt hylkylaudoitukset tulevat aiheuttamaan rakennushankkeelle suuren ylimääräisen menoerän. Betonilaattojen välissä oleva laudoitus on päässyt vuosikymmenien aikana lahoamaan ja se on poistettava, jotta haitalliset bakteerit ja itiöt eivät pääsisi huoneilmaan välipohjien läpivientien kautta. Myös ulkoseinien asbestipitoinen rappaus on poistettava.

5.2. Sisätilat v. 1938

Parantolan sisäänkäynti on sijoitettu potilas- ja juhlasalisiipien väliin, pienelle aukiolle, joka kapenee hieman rakennusta lähestyttäessä. Aulaan johtaa ulkoa kolme pariovea, joiden yläpuolelle sijoitettu suuri katos ei varmasti jätä kenellekään epäselväksi, että kyseessä on rakennuksen pääsisäänkäynti. Ala-aula oli rakennuksen valmistumisvaiheessa yhtä lailla juhlava. Korkean tilan lattia oli kuvioitu kahdella eri värisellä kumiparketilla, ja toisin kuin nykyään, aulan toisella puolella olevista ikkunoista avautui näkymä parantolan länsipuolen pihalle ja edelleen sen takana sijaitsevaan metsikköön. Pääporras hisseineen sijaitsee eteläpuolella, sisään tullessa vasemmalla. Porraskäytävän koko rakennuksen korkeudelta jatkuvista suurista ikkunoista avautuu näkymä rakennuksen etuaukiolle.

Porraskäytävän takana ensimmäisessä kerroksessa sijaitsi v. 1938 lasten potilassiipi, jonka yhdisti eteisaulaan ainoastaan yksi normaalilevyinen ovi – siksi on ymmärrettävää, että kun 1950-luvulla tämän siiven länsiosa muutettiin leikkausosaston tiloiksi, vino yhdyskäytävä rakennettiin helpottamaan kulkuyhteyksiä rakennuksen sisällä. Miltei heti edellämäinitusta ovesta astuttuaan kävijä saapui v. 1938 hienoon, koko torniosan ja potilassiiven poikki ulottuvaan lasten ruokasali- ja leikkihuonetilaan, johon tuli luonnonvaloa kolmelta suunnalta. Tilan visuaalisina jakajina toimivat pyöreät pilarit, joista suurin osa on sittemmin kadonnut myöhemmin rakennettuihin seinärakenteisiin. Lastenosaston länsipäässä oli suurempien lasten makuuhalli, pikkulapsille oli rakennettu oma, lämmitettävä makuuhalli siiven itäpäähän. Tämäkin tila on sittemmin muuttunut täysin, kun se on jaettu pienemmiksi huoneiksi ja salissa olleet teräsrunkoiset, avattavat ikkunat on joko muurattu umpeen tai vaihdettu pienempiin puukehyksisiin ikkunoihin.

Ala-aulan pohjoispuolella, sisään tultaessa oikealla, sijaitsee torniosan rakennusmassaan nähden poikittainen juhlasalisiipi. Ensimmäisessä kerroksessa siinä sijaitsi taloustoimisto, lääkäreiden huoneita sekä laboratorio ja apteekki. Täällä sijaitsi myös ylilääkärin huone, nykyinen tieteellinen kirjasto, erikoisine puuviilupintaisine seinineen.

Juhlasalisiiven pohjoispuolelle sijoitettu siipi oli alun perin jaettu kahtia. Sen aulan puoleiseen päätyyn oli sijoitettu leikkaussalit sekä röntgenosasto, ja pohjoisosaan, jonne ei ensimmäisestä kerroksesta päässyt sisäkautta, henkilökunnan asuntoja sekä leipomo.

Kolmannesta kerroksesta ylöspäin tiloja on enää potilassiivessä ja torniosassa. Neljännessä kerroksessa torniosaan oli sijoitettu potilaskirjasto, lukusali ja työhuoneita. Torniosan viidennessä kerroksessa sijaitsi lääkäriharjoittelijoiden sekä alilääkärin huoneita, sairashuone sekä kirjanpitäjän huone. Kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa kerroksessa oli vain hoitajien asuinhuoneita, ja heidän seurusteluhuoneensa sijaitsi rakennuksen ylimmässä eli yhdeksännessä kerroksessa.

Sisätilat ovat muuttuneet melkoisesti sitten vuoden 1938, mutta muutokset ovat olleet käytännön tarpeiden sanelemia. Yhden sairauden hoitoon rakennetun parantolan toimintaedellytykset muuttuivat jo pian sen rakentamisen jälkeen, kun lasten tuberkuloosi väheni rokotusten ansiosta, ja samasta syystä väistämättä 1900-luvun toiselle puoliskolle tultaessa. Yhä suurempi osa väestöstä oli tällöin rokotusten ansiosta tuberkuloosille vastustuskykyinen ja sairaus kävi yhä harvinaisemmaksi. Parantola muutettiin sairaalaksi, ja potilaskannan muuttuessa myös tarvittavien tilojen luonne muuttui. Luontevin muutoskohde olivat tällöin päärakennukseen rakennetut asuintilat, joita siihen oli sijoitettu suuri määrä. Miltei kaikki jäljet niiden olemassaolosta ovatkin vuosien saatossa väistämättä kadonneet: ainoastaan keittiösiiven kolmannessa kerroksessa on alkuperäinen tilajako säilynyt jossain määrin.

Viitteet:

1 Blomberg, Kiljavannummen keuhkotautiparantola, 1939, s. 13. HSA.

2 Lopputarkastuspöytäkirja 29.9.1939. HSA.

3 Väliseinä- ja välipohjarakenteita koskevat piirustukset joulukuulta 1936. HSA.

vanhentunut, sillä rokotusten ansiosta lapsuusiässä esiintyvä tuberkuloosi oli käynyt harvinaiseksi.⁶

Tuberkuloosin käydessä harvinaisemmaksi muutettiin parantola osittain yleissairaalaksi 1970-luvulla. Helsingin intresseissä tämä oli ollut 1960-luvun alkupuolelta lähtien, kun tuberkuloosiongelma oli hallinnassa mutta ikääntyvä väestö alkoi tarvita pitkäaikaishoito-paikkoja. Ylilääkäri Larmola laati suunnitelman parantolan muuttamisesta 9-osastoiseksi sisätauti- ja kirurgiseksi sairaalaksi, jossa olisi noin 240 hoitopaikkaa. Tähän mennessä uusi leikkausosasto ja välinehuoltokeskus oli jo ehditty rakentaa. Muutossuunnitelma lähetettiin huonetilaohjelmiseen ja henkilökuntasuunnitelmineen lääkintöhallituksen hyväksyttäväksi v. 1963. Lääkintöhallitus ei kuitenkaan innostunut suunnitelmasta.⁷

Parantolan osakeyhtiömuoto purettiin 1960-luvun puolivälissä, aikoinaan osakeyhtiömuodon aikaansaaneiden osuusliikkeiden ilmaistua halukkuutensa myydä osakkeensa ja kuntien todettua osakeyhtiömuodon olevan senhetkisessä tilanteessa liian hankala. Tilalle perustettiin Uudenmaan tuberkuloosipiirin kuntainliitto v. 1969⁸. Toimintamuutosta ei siitä huolimatta vielääkään saatu aikaan valtion kireän taloudellisen tilanteen vuoksi, ja seuraavana vuonna oli sairaalan hoitopaikoista enää 68% käytössä, ja 1970-luvun puolivälissä kaksi osastoa jouduttiin sulkemaan kokonaan henkilökuntapulan vuoksi. Vasta v. 1975 alkoi tapahtua lääkintöhallituksen hyväksytyä osittaisen käyttötarkoituksen muutokseen liittyvät suunnitelmat, ja sisätautien osastoryhmä pääsi aloittamaan toimintansa elokuussa 1976. Tästä alkoi kymmenen vuotta kestänyt

Alla viidennen kerroksen päiväsalin elämää 1950-luvun loppupuolella. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

jatkuva toiminta sairaalassa päättyi. Senkin jälkeen siellä on tosin ollut tilapäistä vuodeosastotoimintaa, viimeksi talvella 2004.

HUSin toimitusjohtaja Laitinen asetti työryhmän jo v. 2000 ideoimaan Kiljavalle uutta käyttöä, ja tällöin syntyi ajatus viiden kunnan yhteisen kuntayhtymän perustamisesta. Sairaalassa voitaisiin tuottaa hoivapalveluita ja erikoissairaanhoidon jälkeistä kuntoutusta vanhuksille.¹⁰ Hanke kaatui sillä erää, mutta kuntoutuspalveluiden tarpeesta muodostui kuitenkin sairaalan pelastaja.

Väestön kuntoutustarve ja sitä myötä kuntoutussairaaloiden tarve on kasvamaan päin. Arto Alangon v. 2004 valmistuneessa raportissa¹¹ Kiljavan sairaalan todettiin olevaan sopiva tällaiseen toimintaan, ja hanke saatiin käyntiin. Sairaalan erikoistumisalueiksi nimettiin neurologian, ortopedian ja traumatologian, keuhkosairauksien sekä kardiologian alojen jatkohoito ja kuntoutus, ja sairaansijoja määriteltiin tarvittavan 120. Lopullisissa suunnitelmissa rakennukseen päätettiin sijoittaa myös terveyskeskusten tarvitsemia sairaalapalveluita.

Sairaalan hallinto järjestettiin osakeyhtiömuotoon, ja Kiljavan Sairaala Oy perustettiin toukokuun lopussa 2006. Omistajiksi tulivat Hyvinkään ja Järvenpään kaupungit, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kunnat sekä HUS-kuntayhtymä, ja osakeyhtiö tulee aikaan ostamaan rakennuksen HUS:lta. Yhtiön kaikki palvelut tullaan ulkoistamaan ja hankkimaan kilpailuttamalla yksityisiltä palveluntuottajilta, mutta se ei siitä huolimatta tule palvelemaan yksityisiä markkinoita vaan myy palveluja omistajakunnilleen. Tämä on ensimmäinen kerta Suomessa, kun kunnallisen osakeyhtiön mallia käytetään terveydenhuollon lakisäätteisten palvelujen tuottamisessa.¹²

Viitteet:

1 1990-lukua koskeva osa perustuu pääasiassa sairaalan entisen ylihoitajan Aune Östmanin kirjoittamaan tekstiin. Muut lähteet on mainittu erikseen.

2 Tuovinen, Kiljavan sairaala 1938-1988, 1988, s. 48-49.

3 Vuosikertomus 1938. HSA.

4 Tuovinen, Kiljavan sairaala 1938-1988, 1988, s. 58-61.

5 Ibid. s. 29.

6 Ylilääkäri Larmolan puhe parantolan 25-vuotisjuhlassa. HSA.

7 Tuovinen, Kiljavan sairaala 1938-1988, 1988, s. 130.

8 Kuntainliittoon päättivät liittyä Hgin, Hyvinkään, Järvenpään, Keravan ja Lohjan kaupunginvaltuustot, Karkkilan kauppala- ja valtuusto sekä Askolan, Hgin maalaiskunnan, Karjalohjan, Lohjan kunnan, Myrskylän, Mäntsälän, Nummen, Nurmijärven, Pornaisten, Pukkilan, Pusulan, Sammatin, Tuusulan ja Vihdin kunnanvaltuustot.

9 http://www.tuusulankokoomus.fi/ajankohtaista/tuusulassa_nyt/kiljava-hanke/, 25.10.2006

10 Ibid.

11 Arto Alanko, Selvitys Kiljavan sairaalan tilojen kehittämistä ja kustannuksista. 24.11.2004.

12 <http://www.tuusula.fi/tiedotteet/nayta.tmp?id=1141>, 25.10.2006

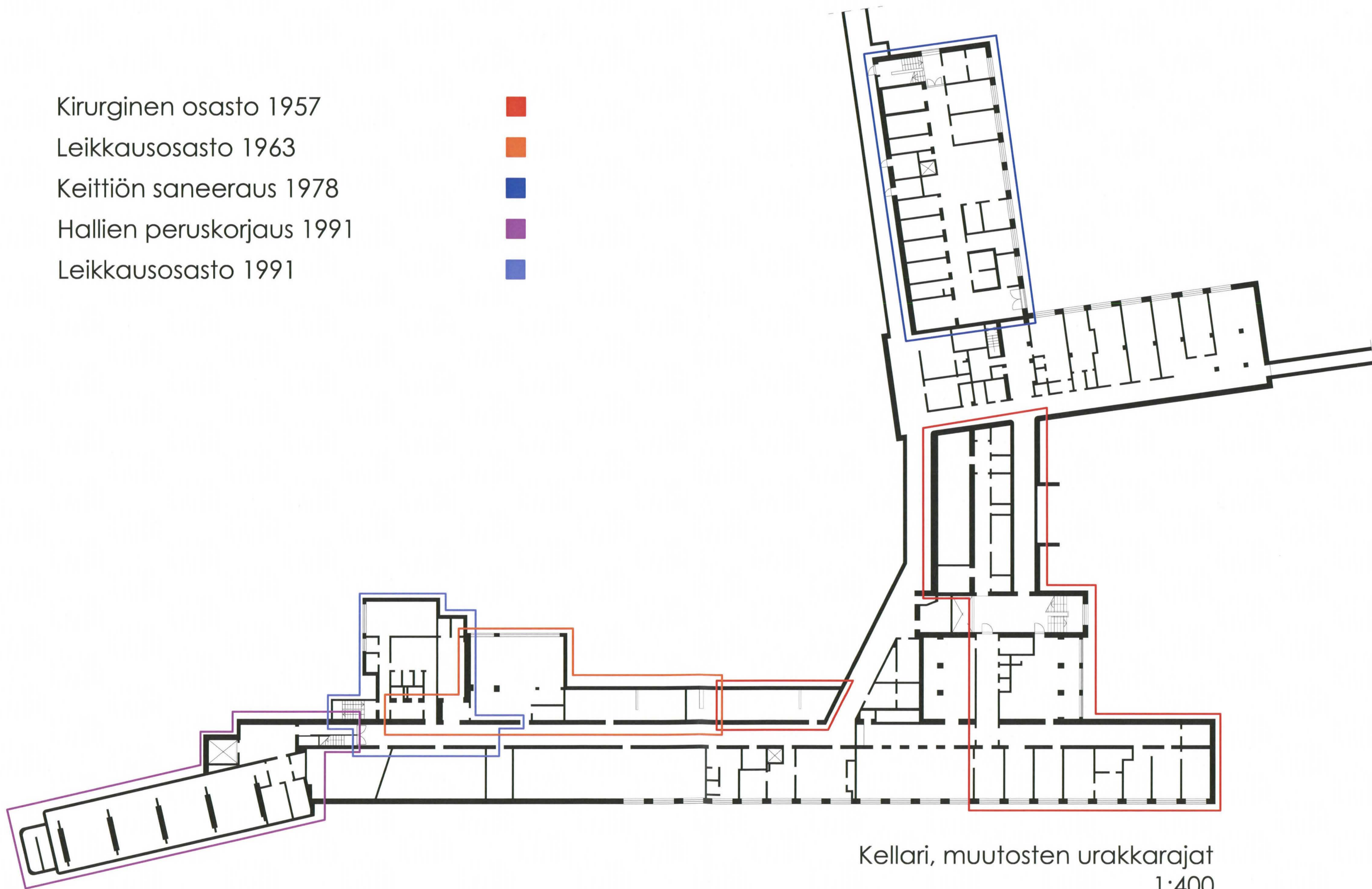
Kirurginen osasto 1957

Leikkausosasto 1963

Keittiön saneeraus 1978

Hallien peruskorjaus 1991

Leikkausosasto 1991

Kellari, muutosten urakkarajat

1:400

Kirurginen osasto 1957

Leikkausosasto 1963

Keittiön saneeraus 1978

Osasto I:n saneeraus 1979

Röntgenosaston saneeraus 1980

Vastaanottotilat 1983

Leikkausosaston saneeraus 1983

Juhlasali 1988

Hallien peruskorjaus 1991

Leikkausosasto 1991

1. krs, muutosten urakkarajat

1:400

Kirurginen osasto 1957

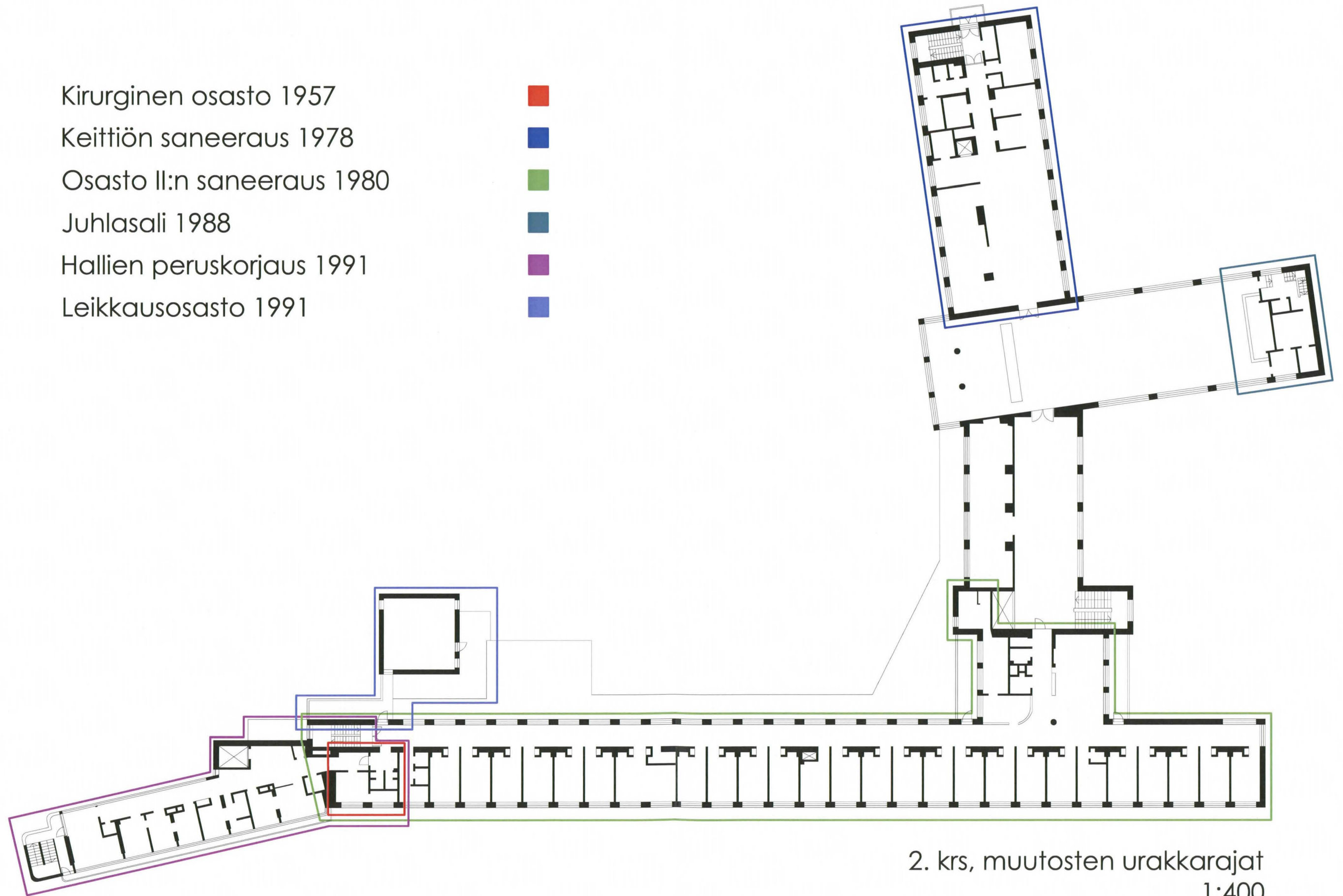
Keittiön saneeraus 1978

Osasto II:n saneeraus 1980

Juhlasali 1988

Hallien peruskorjaus 1991

Leikkausosasto 1991

2. krs, muutosten urakkarajat

1:400

Kirurginen osasto 1957

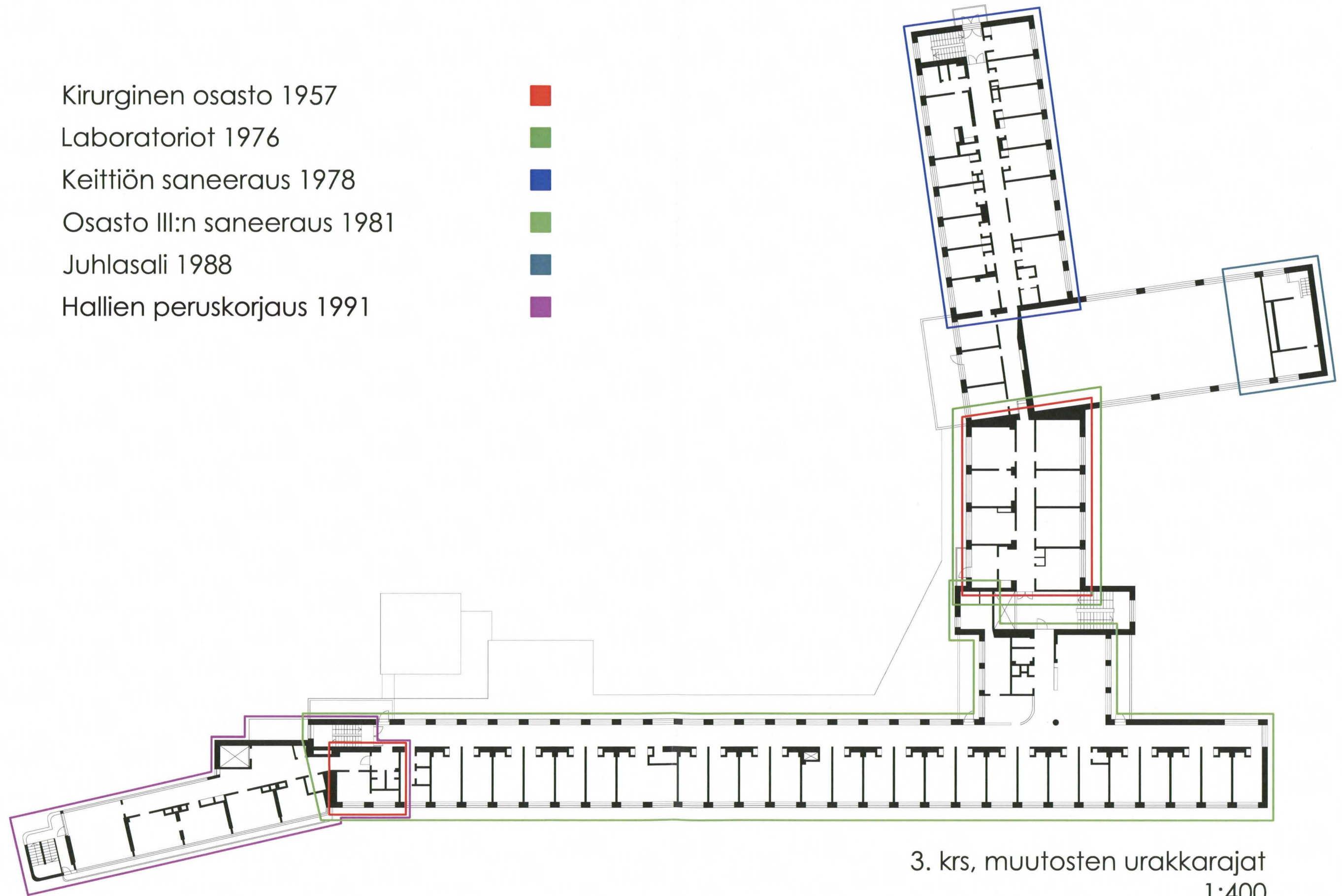
Laboratoriot 1976

Keittiön saneeraus 1978

Osasto III:n saneeraus 1981

Juhlasali 1988

Hallien peruskorjaus 1991

3. krs, muutosten urakkarajat

1:400

Kirurginen osasto 1957

Laboratoriot 1976

Osasto IV:n saneeraus 1981

Hallien peruskorjaus 1991

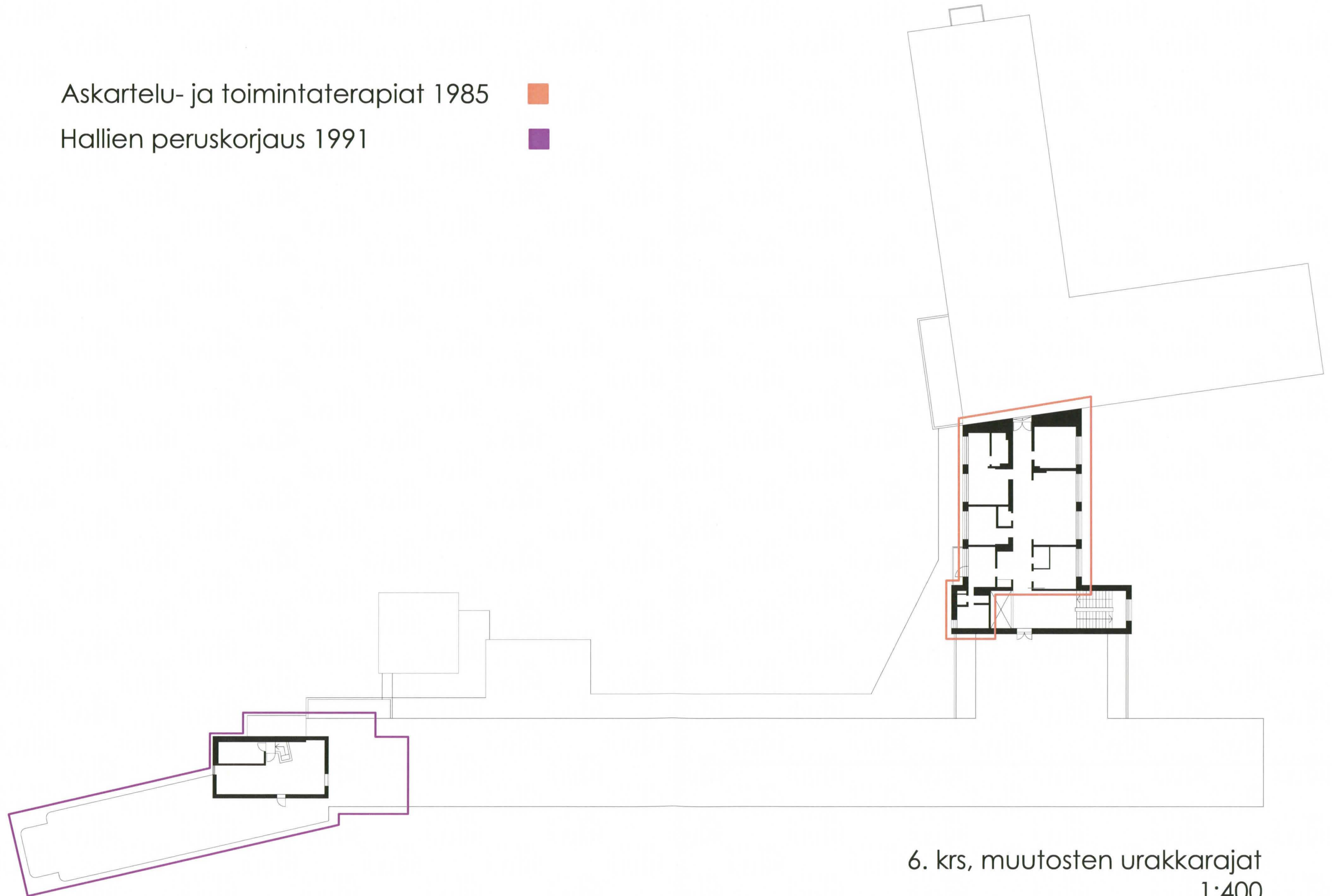
4. krs, muutosten urakkarajat

1:400

Askartelu- ja toimintaterapiat 1985

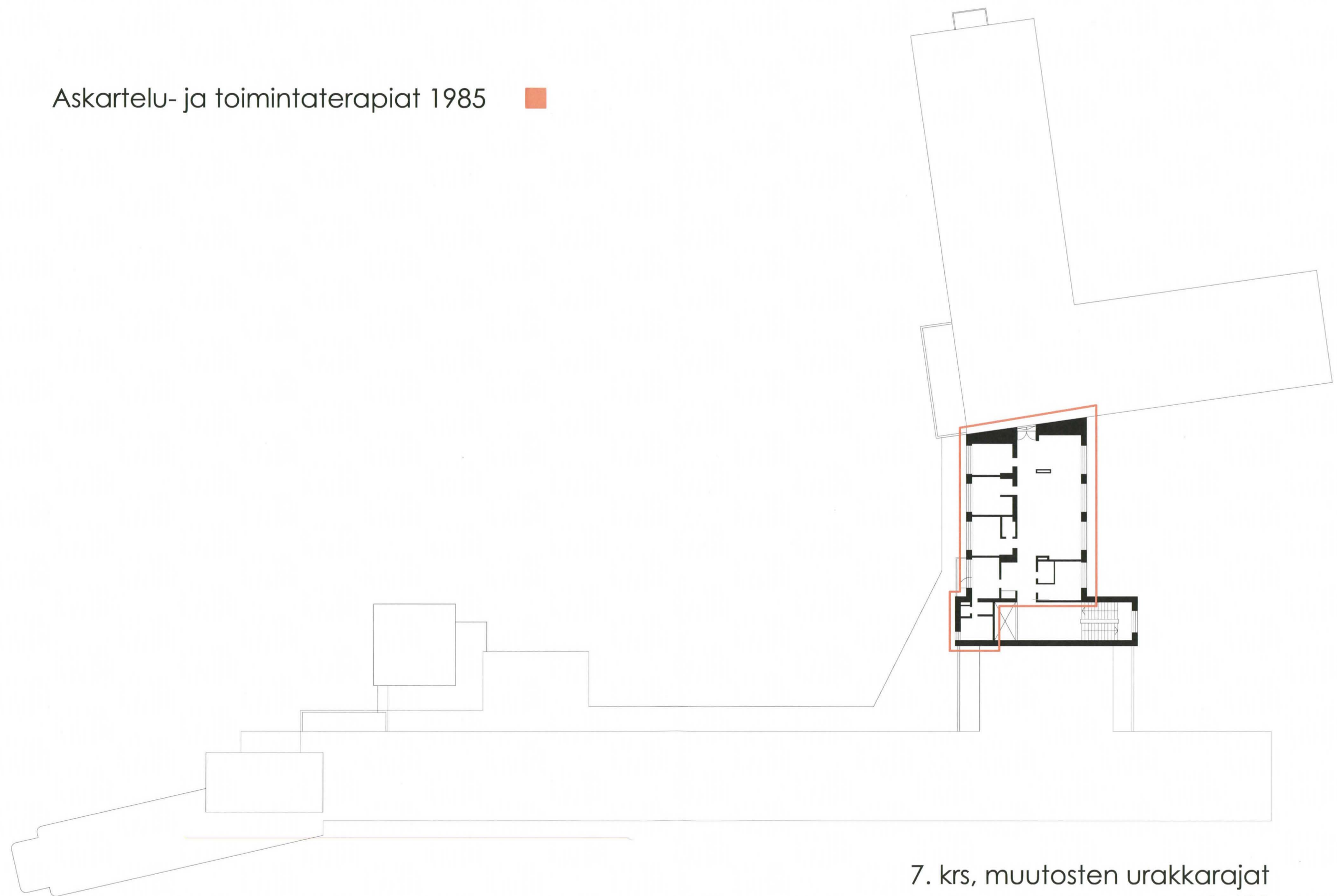
Hallien peruskorjaus 1991

6. krs, muutosten urakkarajat

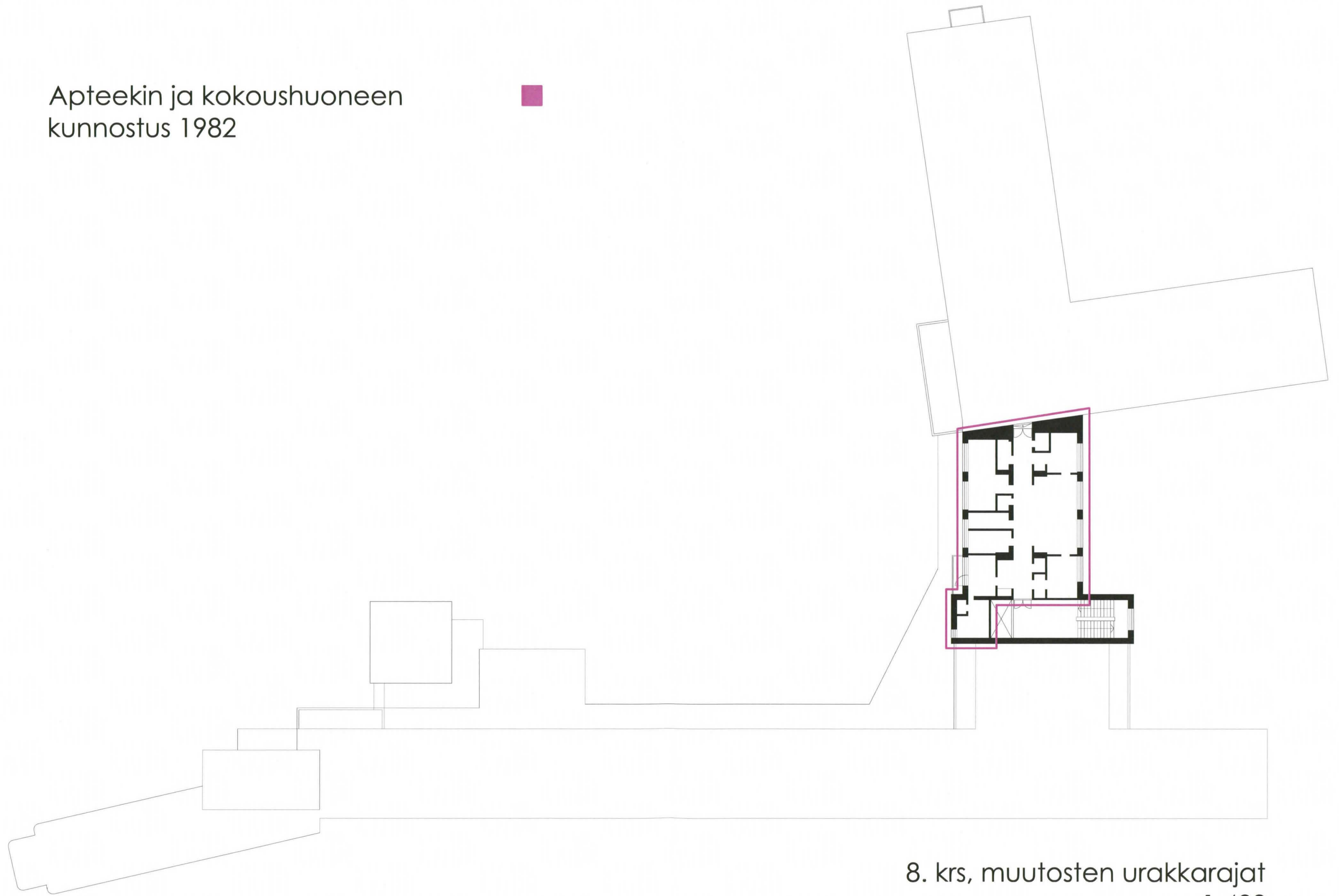
1:400

Askartelu- ja toimintaterapiat 1985 ■

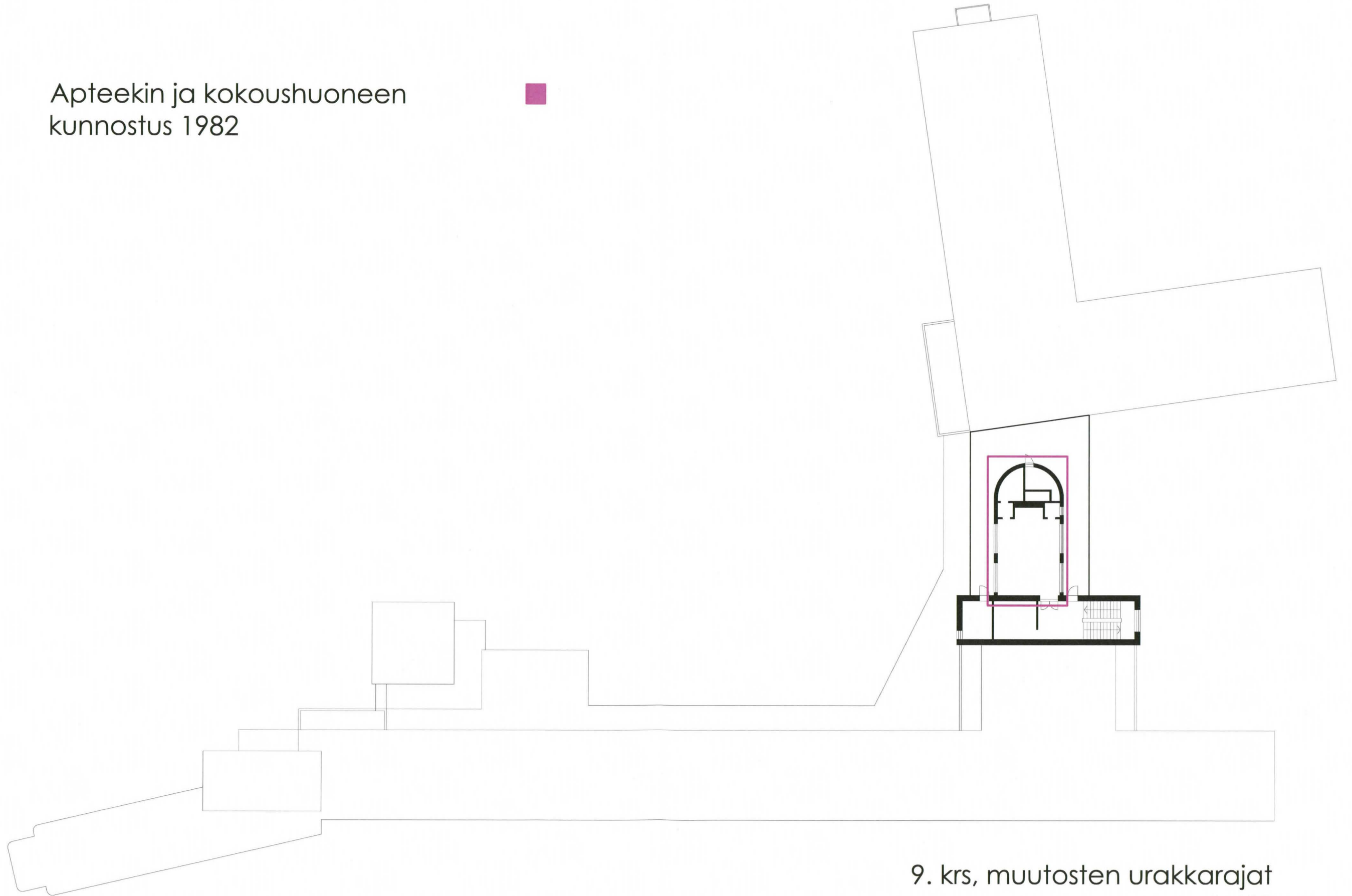
7. krs, muutosten urakkarajat
1:400

Apteekin ja kokoushuoneen
kunnostus 1982

8. krs, muutosten urakkarajat
1:400

Apteekin ja kokoushuoneen
kunnostus 1982

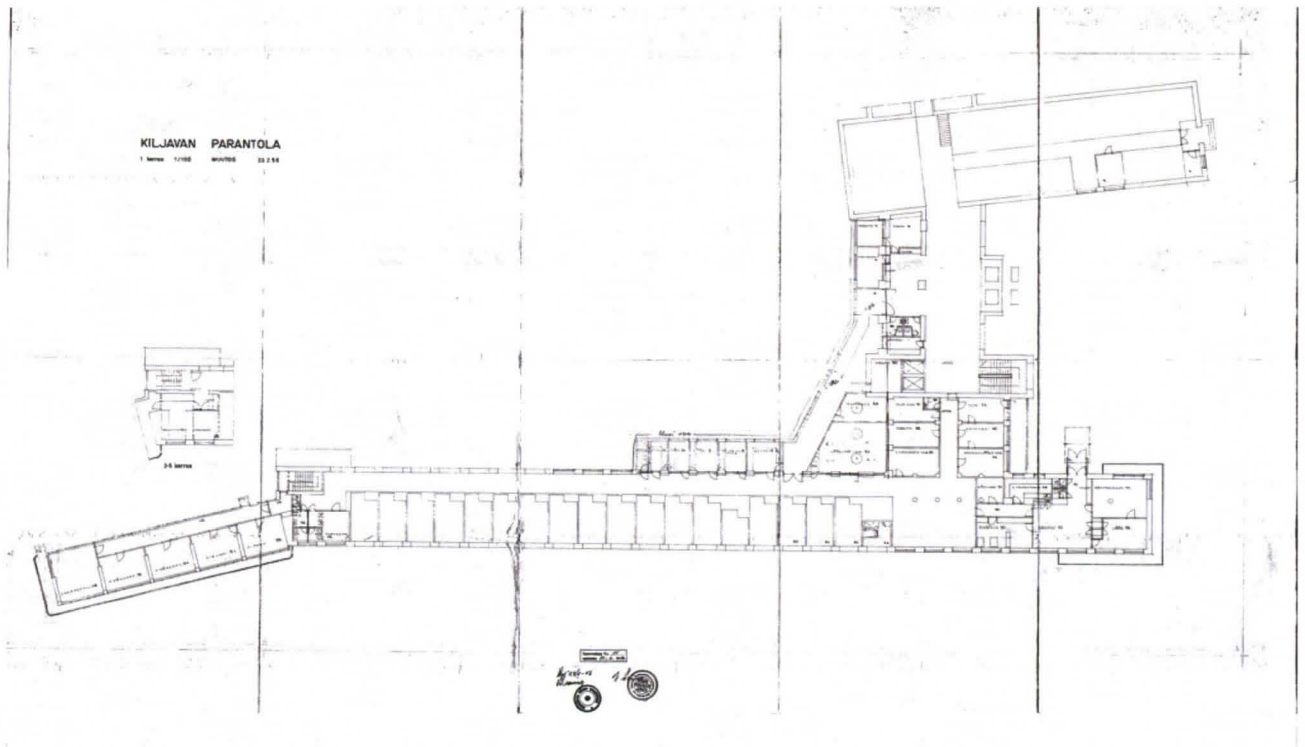
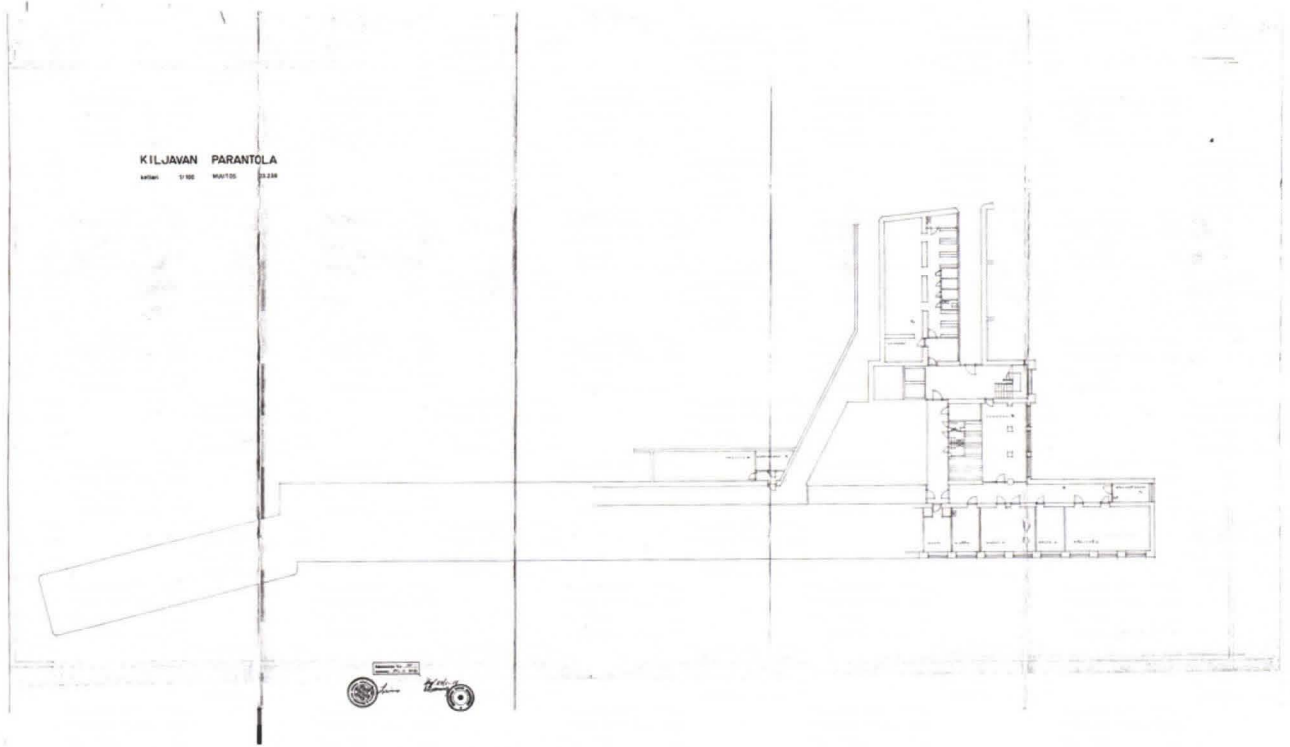
9. krs, muutosten urakkarajat
1:400

7.1. Kirurginen osasto lastenosaston paikalle v. 1957

Jo 1940-luvun loppupuolella oli sairaalan johdolle käynyt ilmeiseksi, että parantolan lähes neljänsataan kohoava vuosittainen leikkausmäärä vaatii kirurgisten hoitomahdollisuuksien uudelleenjärjestelyä enemmän sairaalatyylliseksi. Samaan aikaan lastenosasto oli osoittautunut ylimitoitetuksi, joten johtokunta ryhtyi suunnittelemaan kirurgisen erikoisosaston rakentamista ja lastenosaston uusimista aikaisempaa pienemmässä mittakaavassa.² Sekä valtionavun että rakennusluvan saaminen osoittautuivat kuitenkin hankaliksi. Valtionapuohjelmaan päästiin vasta v. 1955, jonka jälkeen johtokunta ryhtyi toimenpiteisiin virallisesti 80-paikkaisen lastenosaston muuttamiseksi 36-38 -paikkaiseksi kirurgiseksi osastoksi, jonka toiseen päähän sijoitettaisiin tuberkuloositoimisto.³ Rakennuslupa (no 55) myönnettiin 30.6.1956.⁴

Muutostöiden myötä entisen lastenosaston tiloihin sijoitettiin uusi kirurginen osasto ja tuberkuloositoimisto, torniosan kolmas ja neljäs kerros muutettiin asuinhuoneiksi ja niissä olleet työ- ym. huoneet siirrettiin kellarikerrokseen, Parantolaopistoa varten järjestettiin huonetiloja, hoito-osastolle ja talousosastolle järjestettiin lisätilaa ja uusi ruumissäilö rakennettiin. Sisäänkäyntimuutoksia tapahtui potilassiiven molemmissa päissä: itäpään rakennettiin uusi sisäänkäynti ja länsipäässä ollut sisäänkäynti siirrettiin potilassiiven eteläpuolelta makuuhallisiiven pohjoispuolelle. Rakennuksen ulkomuoto muuttui muutenkin, kun ala-aulan ja leikkausosaston välille rakennettiin funktionalismin suoraviivaisuudesta poikkeava vino yhdyskäytävä sekä lisähuoneita. Makuuhallisiiven ensimmäinen kerros muutettiin lämpimäksi tilaksi ja lasitettiin myös eteläpuolelta.

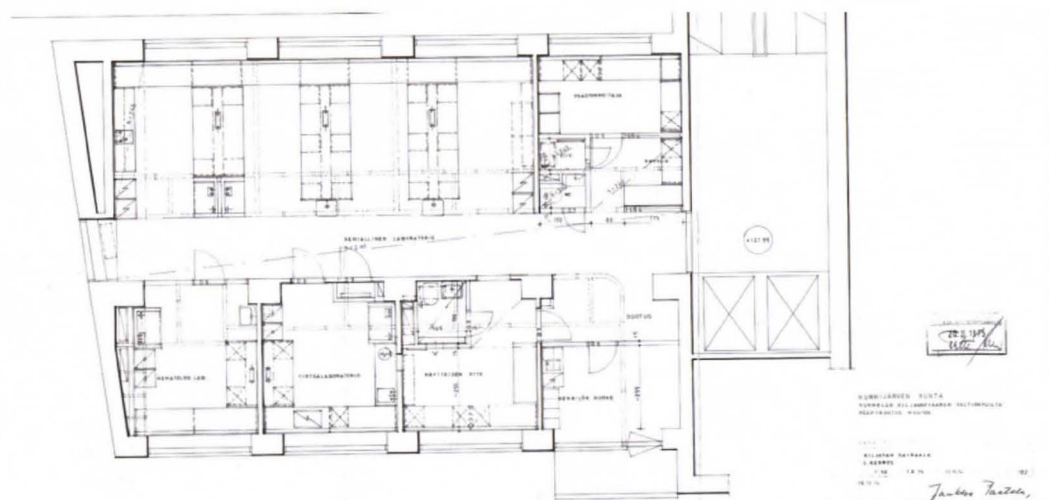
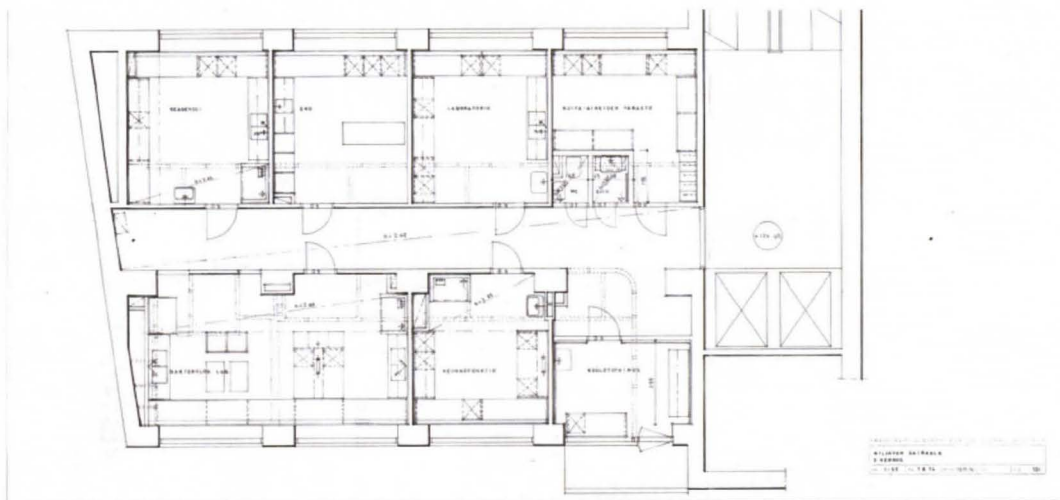
Rakennustyöt, jotka valmistuivat keväällä 1957, suunnitteli arkkitehti Jaakko Paatela. Töitä valvoi rakennusmestari Otto Kekäläinen.

7.3. Torniosan asuntokerrosten muuttaminen laboratorioiksi v. 1976

Kun Kiljavan toimintasuunnitelma käyttötarkoituksen osittaiseksi muuttamiseksi oli vihdoin saatu aikaan yhteistyössä lääkintöhallituksen ja Helsingin yliopistollisen keskussairaalan edustajien kanssa, voitiin parantolaa ryhtyä muuttamaan paremmin uuteen käyttöön sopivaksi. Jo v. 1963 oli ylilääkäri Larmola suunnitellut laboratoriotilojen muuttamista kolmanteen kerrokseen, joka sopi huonosti silloiseen asuntolakäyttöön⁷. Suunnitelma toteutettiin 1970-luvulla, kun torniosan kolmannessa ja neljännessä kerroksessa sijaitsevat asunnot muutettiin laboratoriotiloiksi.

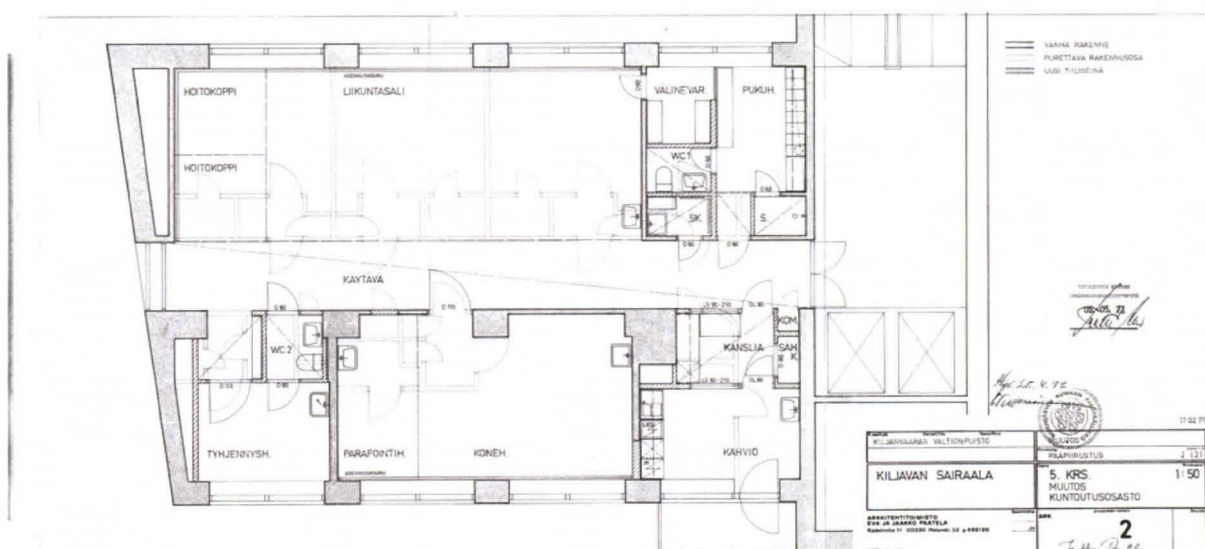
Rakennuslupa (no. 25/75) myönnettiin 20.2.1975, ja töiden lopputarkastus pidettiin 20.12.1976. Rakennustyöt suunnitteli Arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatela.⁸ Urakoitsijana oli Kuusirakenne Oy. Putki- ja IV-työt suunnitteli Terveystekninen Insinööritoimisto Oy ja sähkötyöt Insinööritoimisto Risto Mäenpää Oy. Kalusteita toimittivat Sotka Oy, Visuvesi Oy Höyryseppä ja Vatialan puusepät Oy.

7.4. Kuntoutusosasto torniosan 5. kerrokseen v. 1977

Vuonna 1972 laaditun, Jaakko Paatelan tekemän suunnitelman mukaan sairaalaan tulisi yksi 44 hengen kuntoutusosasto, jonka välittömässä yhteydessä oleva makuuhalli muutettaisiin kuntoutussaliksi ja kellarikerroksessa oleva kylpyosasto vesihoitotiloiksi.⁹ Tätä suunnitelmaa ei kuitenkaan toteutettu, ja kun töihin vihdoin ryhdyttiin v. 1977, oli kuntoutusosasto päätetty sijoittaa makuuhallin sijaan 5. kerrokseen, josta niitä voitaisiin tarpeen mukaan laajentaa ylempänä olevaan kerrokseen¹⁰. Rakennustöiden aikana kuntoutusosasto toimi tyhjäksi jääneen vuodeosasto 3:n aulassa¹¹.

Rakennuslupa (no. 119/77) torniosan entisen asuntolakerroksen muuttamiseksi fysioterapiatiloiksi myönnettiin 23.5.1977, ja lopputarkastus pidettiin 25.10. samana vuonna. Muutosten arkkitehtisuunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatela¹² ja LVI-suunnittelusta TTS-Suunnittelu Oy. Rakennusteknillisten töiden urakoitsijana toimi Taavi Kiema. Kiintokalusteet toimitti Oy Isku.

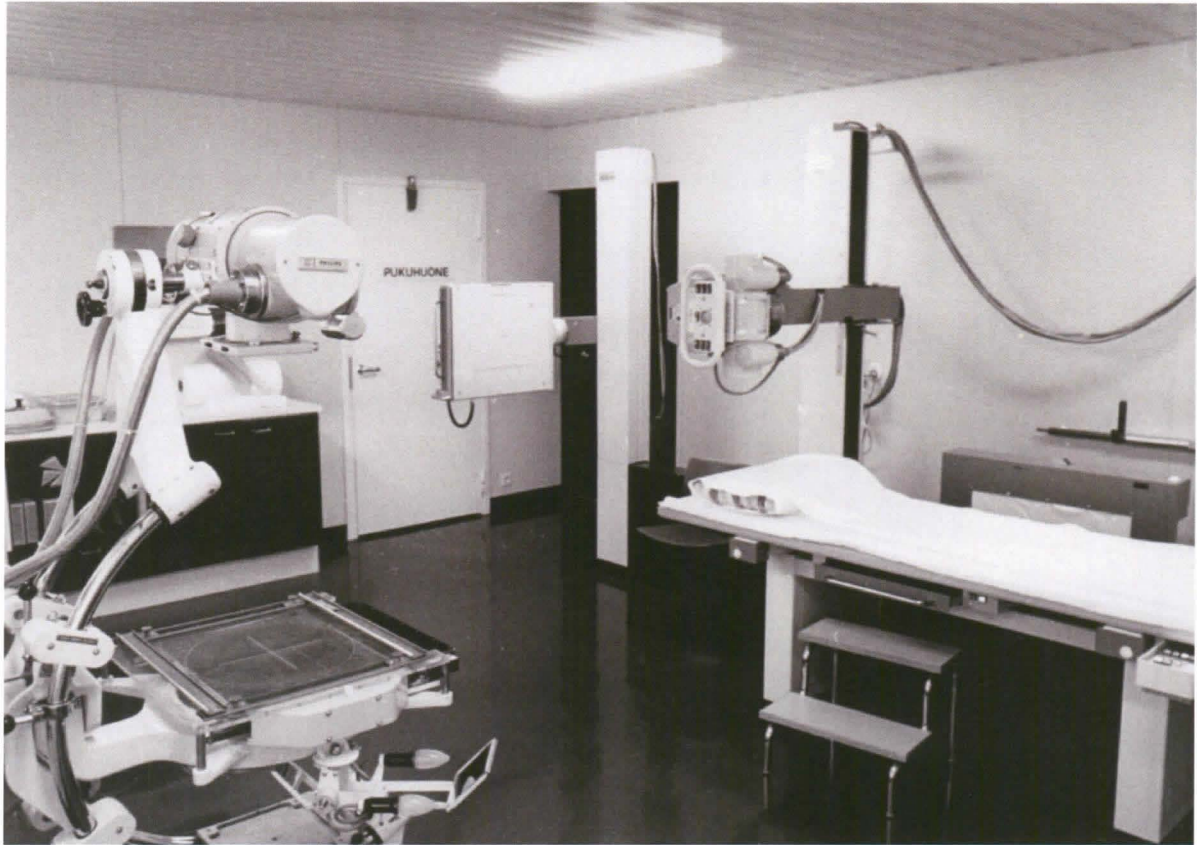
7.6. Osasto I:n saneeraus v. 1979

Sairaalan vuodeosastojen kunnostus aloitettiin saneeramalla osasto 1, joka oli töiden vuoksi suljettuna 26.5.-14.11.1979. Saneerauksessa suoritettiin paitsi tavallista perusteellisempi vuosikorjaus, myös koko valaistus-, hälytys- ja happijärjestelmä sekä keskusradion uusiminen. Samalla suoritettiin valmistelevia töitä sekä sairaalarakennuksen kellarikerroksessa että muissa kerroksissa mm. keskusradion osalta, jotta saneerausta voidaan seuraavina vuosina muiden osastojen osalta jatkaa.¹⁶

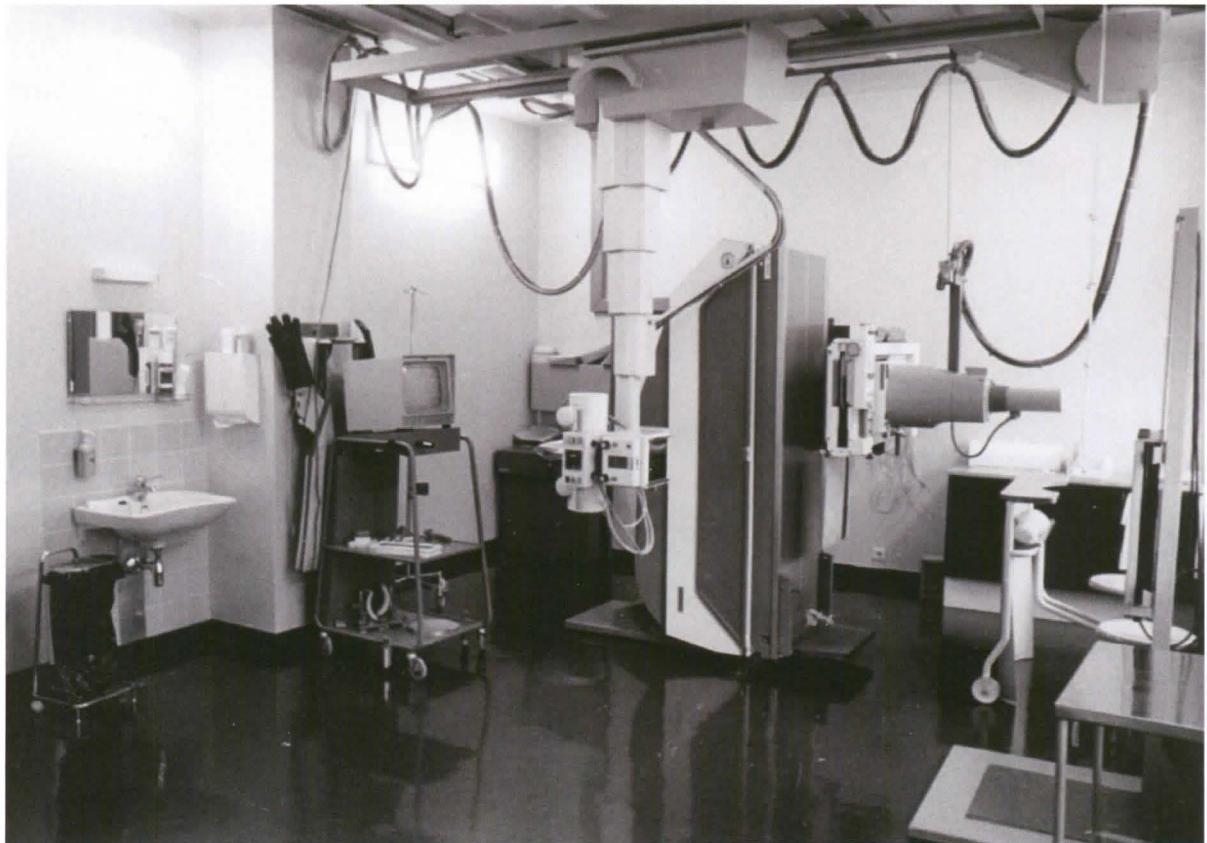
Rakennuslupaa arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatelan suunnitteleuille töille ei ilmeisesti tarvittu. Sähkö- ja LVI-suunnittelusta vastasi TTS-Suunnittelu Oy ja rakennusteknillisten töiden urakoitsija oli Kiema Oy.

Kuva Osasto I:n kansliasta 1980-luvun alusta. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

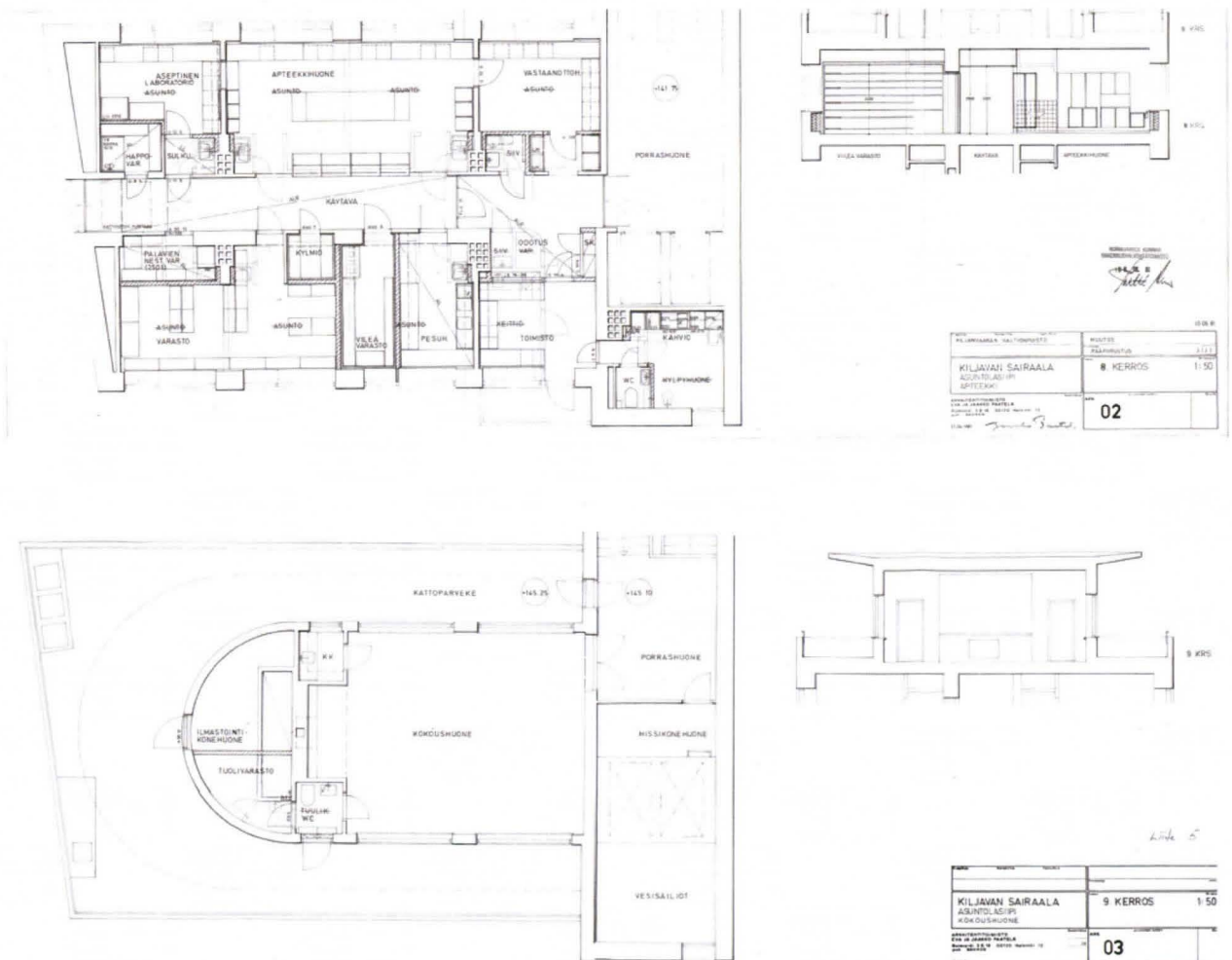
Kuvia uusituista röntgentiloista. Kuvat Hyvinkään sairaalan arkisto.

7.9. Apteekki 8. kerrokseen v. 1982

Tähän saakka rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa toimineet keskuslääkevaraston tilat siirrettiin 8. kerroksessa olevaan entiseen asuntotilaan. Samassa yhteydessä kunnostettiin 9. kerroksen kokoushuone.

Rakennuslupa (no. 36/81) myönnettiin 12.8.1981, ja lopputarkastus pidettiin 3.2.1982. Arkkitehtisuunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatela.²¹ Rakennesuunnittelusta vastasi Insinööritoimisto M. Pelkkikangas Ky ja LVI-sekä sähkösuunnittelusta Insinööritoimisto TTS-Suunnittelu Oy. Urakoitsijaksi valittiin Nurmijärven rakennus Oy, mutta yhtiön ajaututtua konkurssiin työt saatiin päätökseen laskusopimuksella Rakentaja Kiema Oy:n kanssa.

7.12. Keittiösiipeen toimistotiloja v. 1984

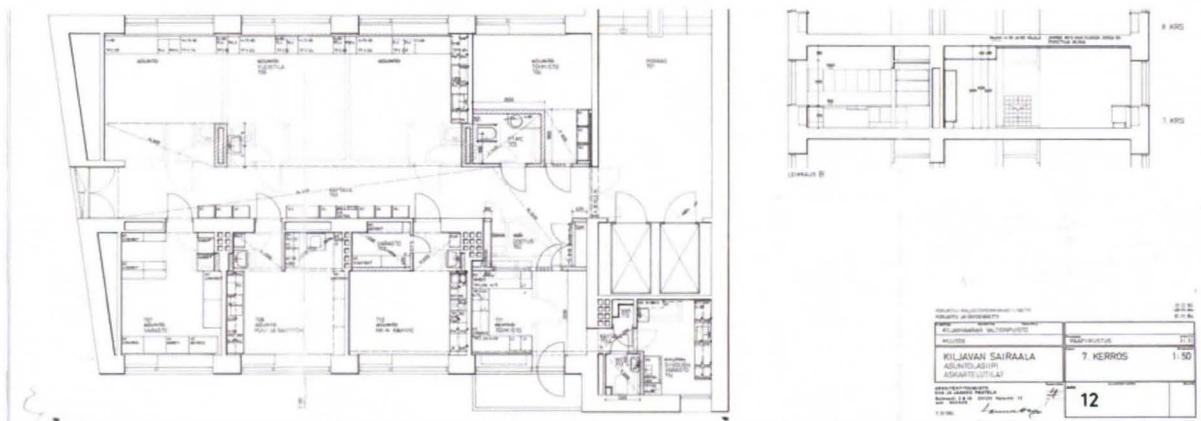
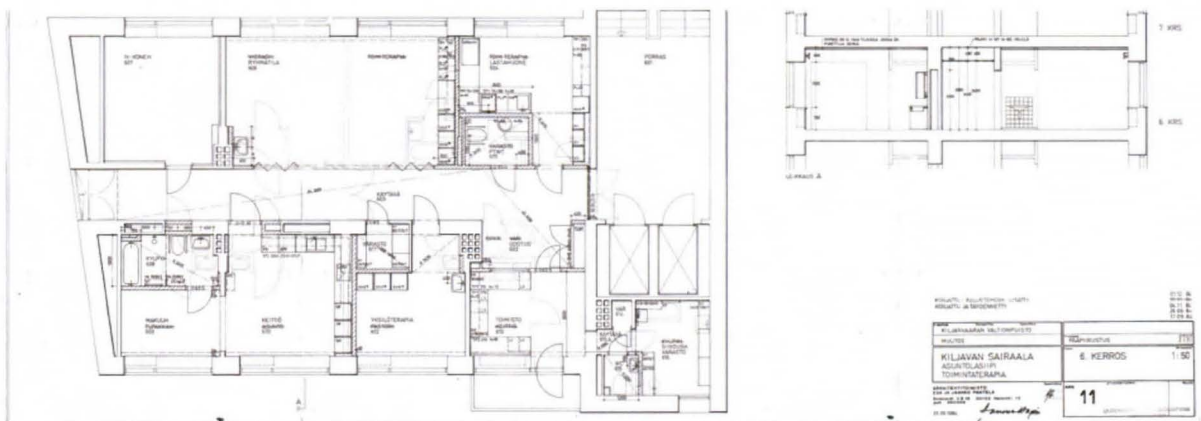
Keittiösiiven kolmannen kerroksen asuntolatiloja muutettiin toimistotiloiksi v. 1984.

Muutosten rakennuslupatietoja ei löytynyt.

7.13. Askartelu- ja toimintaterapiatilat v. 1985

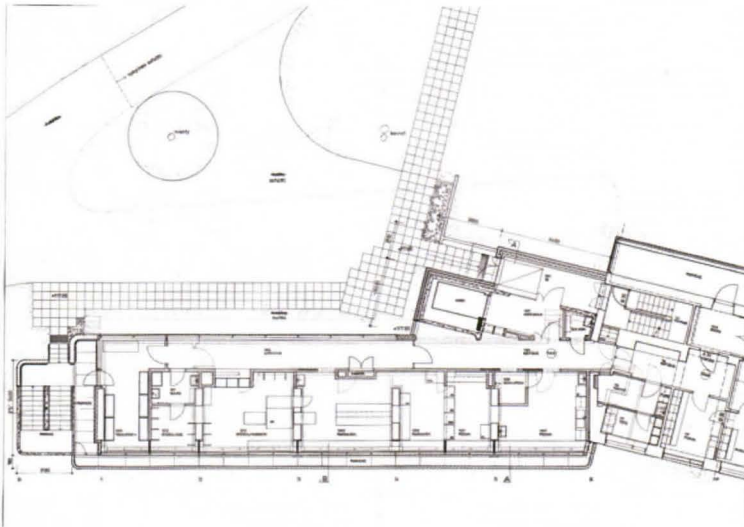
Sairaalan viimeisetkin, 6. ja 7. kerroksessa sijainneet asuntolaosat muutettiin muuhun käyttöön, kun työt askartelun ja toimintaterapian tilojen sijoittamiseksi sinne aloitettiin v. 1984. Tilojen yhteyteen rakennettiin harjoitusasunto, jotta voitaisiin määritellä ne lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvät parannukset, joita kotiutettavan potilaan asunnossa jouduttaisiin tekemään. Työt valmistuivat keväällä 1985, jonka jälkeen kaikki kuntoutukseen liittyvä tilat, fysioterapia sekä askartelu- ja toimintaterapiat sijaitsivat välittömästi toistensa läheisyydessä.

Rakennuslupa (no. 58/84) myönnettiin 25.11.1984, ja työt suunnitteli Arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatela.²⁵

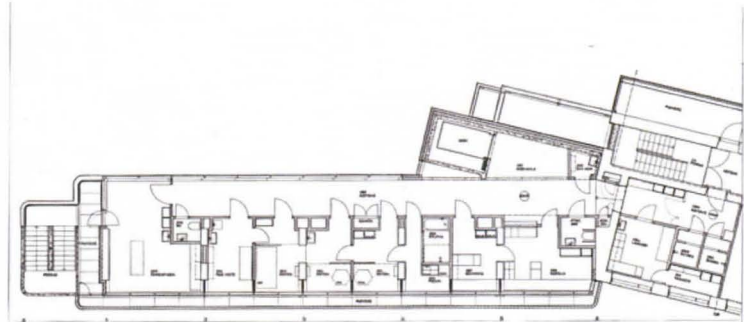

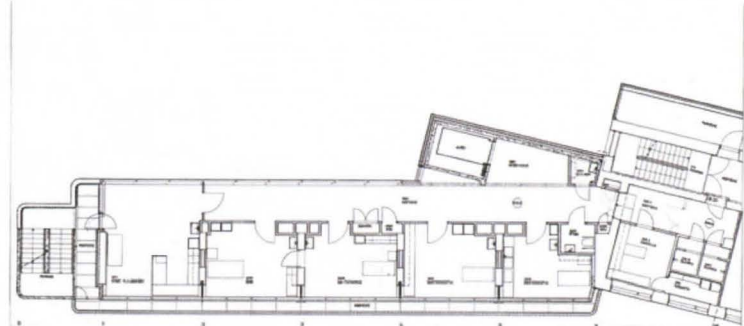
Kuva juhlasalin muutostöistä v. 1988. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

KILJAVAAHAN VALTIONPUSTO MUSEO	PÄÄPIIRUSTUS	03 / 151
KILJAVAN SAIRAALA		
HALLIEN PERUSKORJAUS	1. KERROS	1/100
ARKKITEHTITOIMISTO JARMO HARJU OY 26.12.1988	<i>Jarmo Harju</i>	03

KILJAVAAHAN VALTIONPUSTO MUSEO	PÄÄPIIRUSTUS	04 / 151
KILJAVAN SAIRAALA		
HALLIEN PERUSKORJAUS	2. KERROS	1/100
ARKKITEHTITOIMISTO JARMO HARJU OY 26.12.1988	<i>Jarmo Harju</i>	04

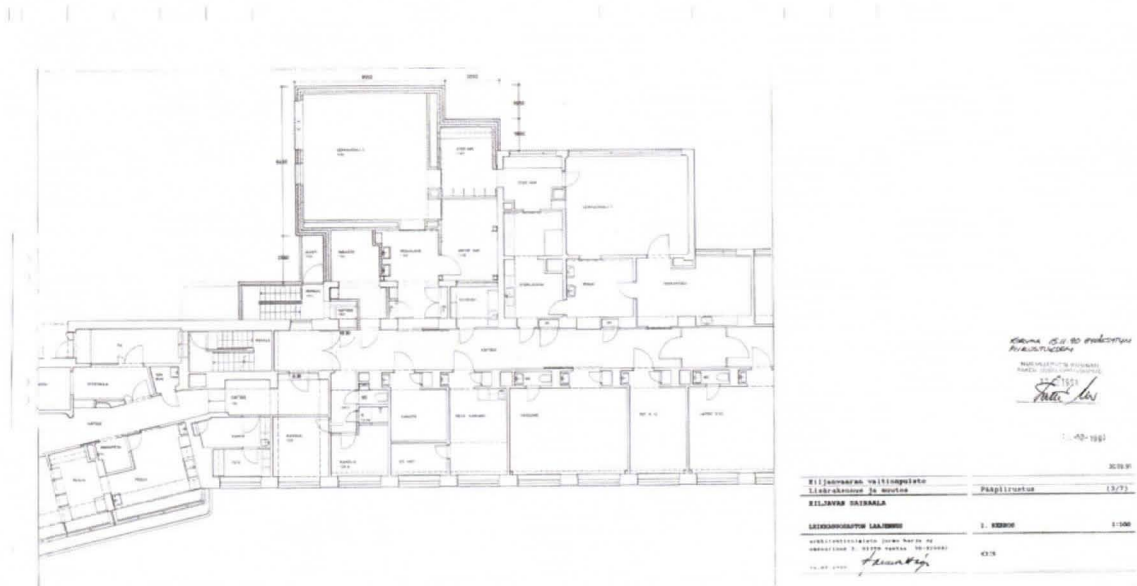
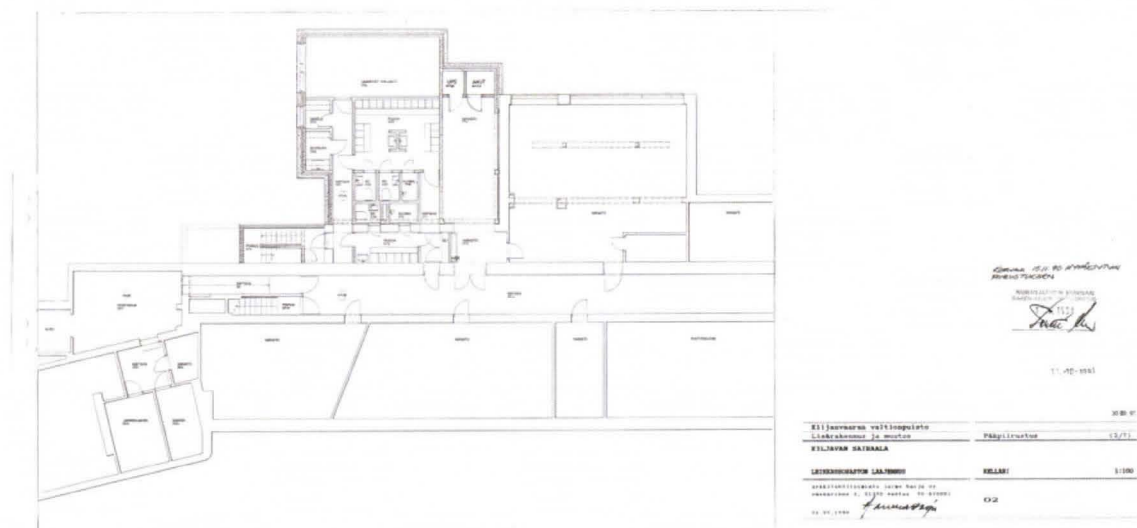

KILJAVAAHAN VALTIONPUSTO MUSEO	PÄÄPIIRUSTUS	05 / 151
KILJAVAN SAIRAALA		
HALLIEN PERUSKORJAUS	3. KERROS	1/100
ARKKITEHTITOIMISTO JARMO HARJU OY 26.12.1988	<i>Jarmo Harju</i>	05

7.17. Leikkausosaston laajennus v. 1991

Ensimmäisen kerroksen potilassiiven pohjoispuolelle, 1960-luvulla rakennetun leikkausosaston jatkoksi rakennettiin v. 1991 uusi leikkaussali apuhuoneineen. Leikkaustoimintaa oltiin laajennettu v. 1988 olemassaolevien resurssien puitteissa, mutta vuoden 1988 vuosikertomuksen mukaan toisen leikkaussalin puute oli ilmeinen³¹.

Rakennuslupa (no. 90-397) myönnettiin 22.11.1990 ja töiden lopputarkastus pidettiin 16.10.1991. Arkkitehtisuunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Jarmo Harju Oy.³²

ns. yleinen osasto, jolla hoidettaisiin mm. kirurgiset tapaukset. Kuntoutusosastoa varten muutettaisiin sen välittömässä yhteydessä oleva makuuhalli kuntoutussaliksi ja kellarikerroksessa oleva kylpyosasto vesihoitotiloiksi.³⁵ Näihin muutostöihin liittyviä, Arkkitehtitoimisto Eva ja Jaakko Paatelan laatimia piirustuksia on myös säilynyt sairaalan arkistossa. Sairaalan käyttötarkoituksen muuttamista koskevat suunnitelmat hyväksyttiin kuitenkin myöhemmin toisen, ”vaihtoehto III:ksi” vuoden 1974 vuosikertomuksessa nimitetyn suunnitelman mukaan.

Viitteet:

- 1 Vuosikertomus 1982. HSA.
- 2 Vuosikertomus 1948. HSA.
- 3 Vuosikertomus 1955. HSA.
- 4 6.6.1956 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 5 Vuosikertomus 1960. HSA.
- 6 22.12.1962 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 7 Lääkintöhallitukselle lähetetty selostus vuodelta 1963. HSA.
- 8 3.2.1975 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 9 Vuosikertomus 1972. HSA.
- 10 Vuosikertomus 1976. HSA.
- 11 Vuosikertomus 1977. HSA.
- 12 14.4.1977 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 13 Vuosikertomus 1976. HSA.
- 14 Vuosikertomus 1978. HSA.
- 15 10.9.1978 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 16 Vuosikertomus 1979. HSA.
- 17 Selostus 10.4.1979. HSA.
- 18 Vuosikertomus 1979. HSA.
- 19 Vuosikertomus 1980. HSA.
- 20 Vuosikertomus 1981. HSA.
- 21 17.6.1981 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 22 Vuosikertomus 1983. HSA.
- 23 27.12.1982 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 24 24.10.1983 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 25 31.10.1984 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 26 Vuosikertomus 1985. HSA.
- 27 Vuosikertomus 1985. HSA.
- 28 3.5.1988 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 29 Vuosikertomus 1988. HSA.
- 30 25.5.1989 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 31 Vuosikertomus 1988. HSA.
- 32 23.10.1990 päivätty rakennuslupahakemus. NKA.
- 33 Lääkintöhallitukselle lähetetty selostus vuodelta 1963. HSA.
- 34 Muutostöiden suunnittelutoimikunnan kokouspöytäkirja 3.7.1963. HSA.
- 35 Vuosikertomus 1972. HSA.

Sairaalan kiinteä sisustus on myös muuttunut melkoisesti, mikä on selvimmin nähtävissä lattiamateriaaleja tarkasteltaessa. Alkuperäisiä kumiparketteja on jäljellä enää juhlasaliin toisen kerroksen länsipäädyssä sekä ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevassa varastossa. Juhlasaliin ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevassa tieteellisessä kirjastossa, joka alun perin oli ylilääkärin huone, on edelleen alkuperäinen kalanruotokuvaioinen parketti. Myös seinien vaneriverhous on todennäköisesti alkuperäinen, samoin kuin suuri osa huoneen kalusteista. Alkuperäisiä puuvia rakennuksessa on vielä jäljellä melko paljon, esimerkiksi potilassiivessä ja juhlasaliin ensimmäisessä kerroksessa, mutta useimmat niistä on peitetty lähes tunnistamattomiksi värikkäillä maalikerroksilla sekä teräksillä kulutussuojilla. Myös helat on suurimmaksi osaksi vaihdettu, alkuperäisiä on inventoinnin aikana havaittu vain tieteelliseen kirjastoon vievissä väliovissa. Alkuperäisiä teräsovia on jäljellä melko paljon.

kohdistuvat muutostyöt ovat hankalia toteuttaa ja vaativat erityistä huolellisuutta sekä rakennushistoriallista tuntemusta. Lisäksi entistäviä toimenpiteitä tulee suosia. Rakennuksen ikkunoista, jotka ovat pääasiallisesti alkuperäisiä, tulee tehdä kuntokartoitus. Tämän jälkeen ne korjataan niin, että vain korjauskelvottomat ikkunat uusitaan alkuperäisen mallin mukaan puuikkunoina. Kaikki alkuperäiset teräsikkunat ja -ovet tulee säilyttää ja kunnostaa.

Miltei kaikkia rakennuksen sisätiloja on jo muutettu: lastenosaston lämmitettävä makuuhalli sekä leikki- ja ruokahuonetilat on kopitettu, ja torniosan huonetilajaot ovat muuttuneet kun asuntolat saneerattiin sairaalakäyttöön. Potilassiiven sivukäytäväjärjestelmä on kuitenkin säilynyt, ja se tulisi säilyttää vastedeskin. Vaikka kapeiden huoneiden rytmiä ei sellaisenaan enää voitaisikaan säilyttää, tulisi huoneiden rivistö kuitenkin pitää yhtenäisenä ja käytävän puolelle tehtäviä suuria muutoksia välttää.

Alkuperäistä materiaali- ja värimaailmaa on rakennuksessa jäljellä enää valitettavan vähän, ja alkuperäisen tyyppisiä ratkaisuja tulisi suosia tulevaisuudessa. Ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevassa varastossa on säilynyt alkuperäistä kumiparkettia, ja jos se joudutaan poistamaan, tulisi ainakin fragmentteja siitä ottaa talteen tulevaisuudessa mahdollisesti tarvittaviksi mallipaloiksi. Myös juhlasaliin toisen kerroksen kokoushuoneessa alkuperäinen lattia on säilynyt, ja tilan arkkitehtonisen arvon varjelemiseksi se tulee säilyttää.

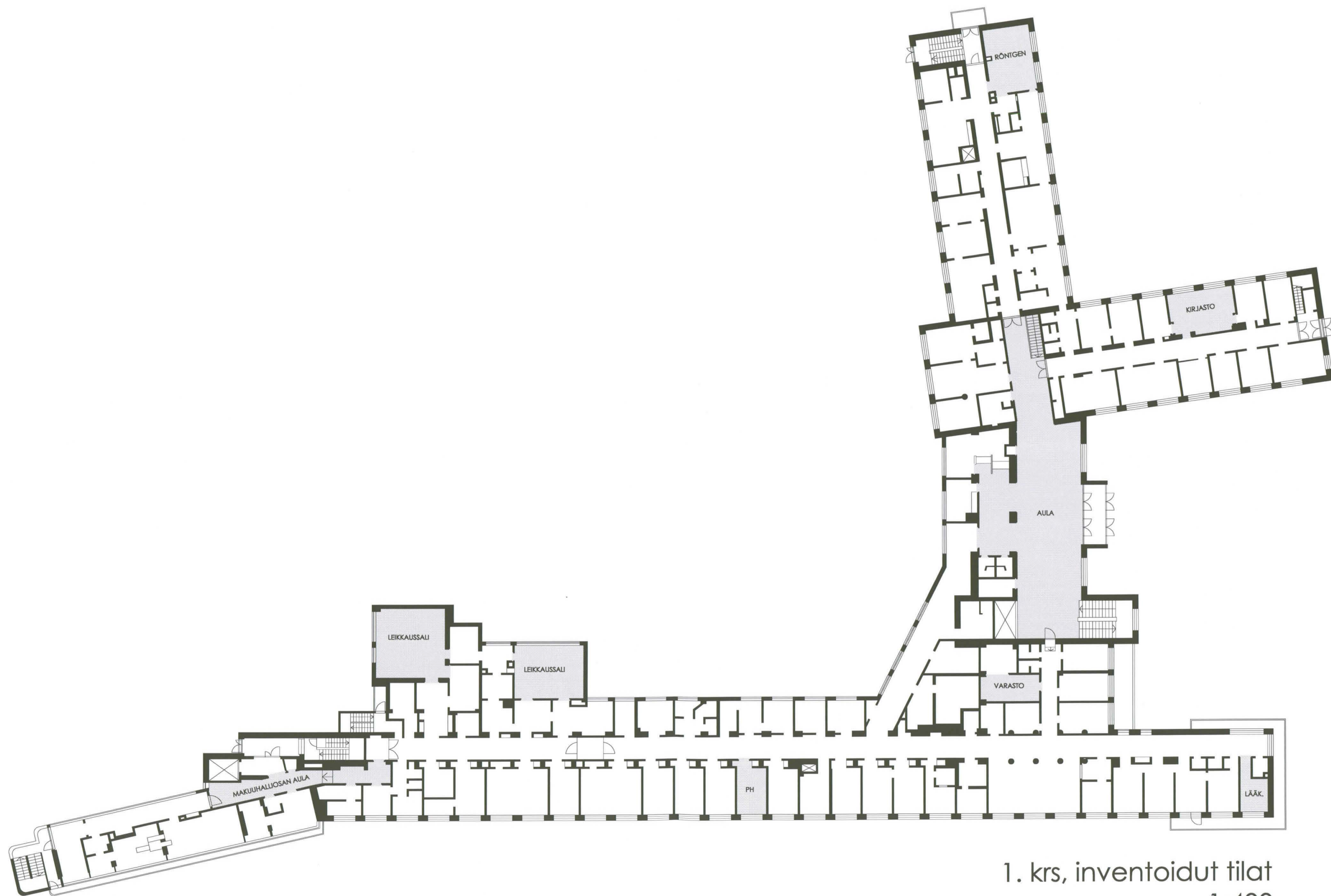
Alkuperäisiä kalusteita on myös jäljellä suhteellisen vähän, ja ne tulisi ehdottomasti ottaa talteen, kunnostaa ja sijoittaa sopiviin tiloihin. Alkuperäisiä valaisimia on niinkään jäljellä vähän. Toisen kerroksen aulatilojen opaalilasivalaisimet kuulunevat tähän ryhmään, mutta muualla rakennuksessa alkuperäiset valaisimet ovat harvassa. Valaisimia voitaisiin "palauttaa" rakennukseen tarkastelemalla vanhoja valokuvia sekä vuodelta 1936 peräisin olevia sähkötekniisiä piirustuksia, joihin niiden alkuperäiset paikat on merkitty.

Viitteet:

1 Fatman Oy, Kiljavan sairaalan kuntoarviolausunto. 12.10.1999.

2 Putkonen, Rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. 1993.

1. krs, inventoidut tilat
1:400

Röntgenhuone

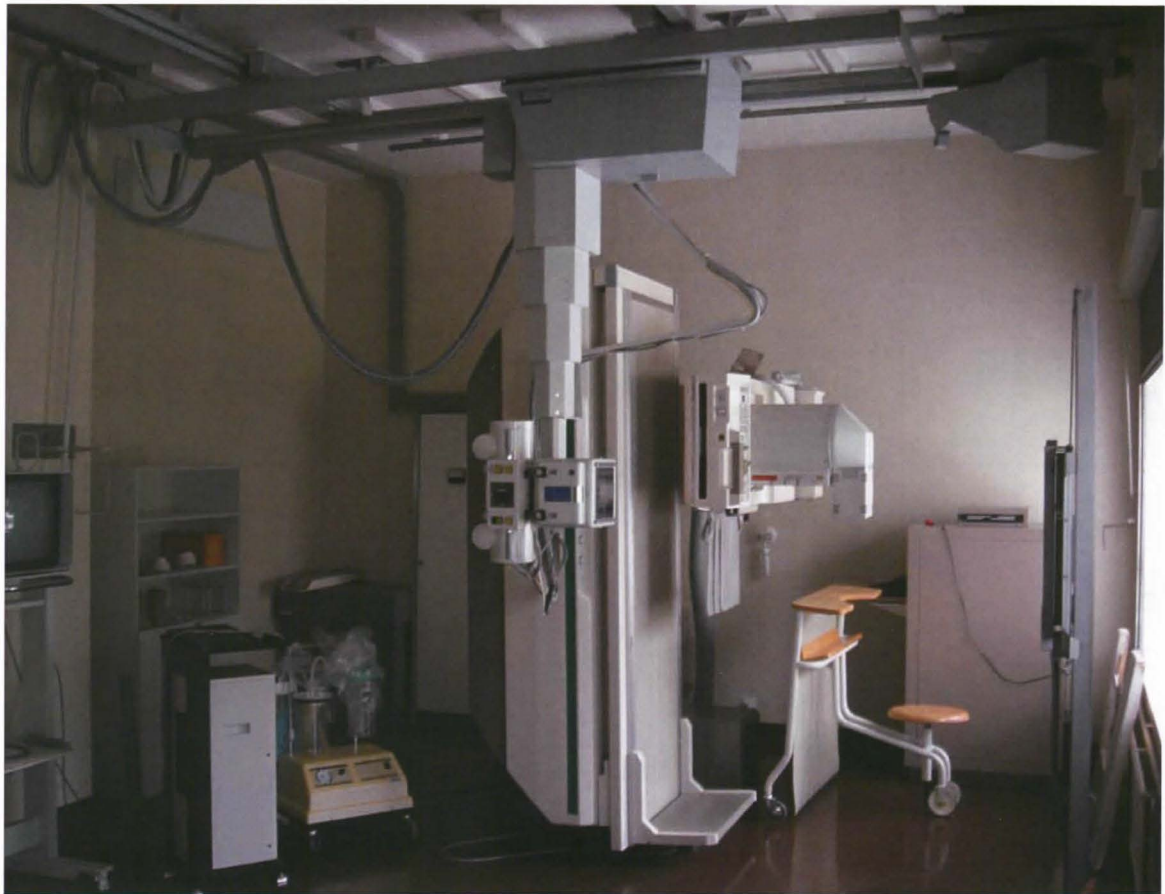
Keittiösiiven ensimmäinen kerros oli rakennuksen valmistuttua jaettu kahteen osaan. Sen pohjoispäässä, jossa nykyinen röntgenhuonekin sijaitsee, oli palveluskunnan asuntoja sekä leipomo. Eteläpäässä sijaitsivat röntgen- ja leikkaustilat. Käyttötarkoituksen muutoksia siivessä tapahtui v. 1979, kun keittiö peruskorjattiin. Neljästä asuinhuoneesta kaksi otettiin muuhun käyttöön, ja siiven eteläosaan, entisiin leikkaustiloihin sijoitettiin välinehuollon tilat. Siiven kahtia jakanut seinä purettiin v. 1980 röntgenosaston laajennuksen yhteydessä, ja huoneet, myös inventoitu röntgenhuone, saivat nykyisen muotonsa.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Röntgenhuone	Henkilökunnan asuntoja (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Ruskea muovimatto, nostettu seinille n. 10 cm.	Linoleumia tai 2,5 mm kumimarmoria. Jalkalista puuta, kaksiosainen tai kumia. ¹
Seinät	Ikkunaseinää lukuunottamatta seinät päällystetty levyillä, jotka maalattu luonnonvalkoiseksi. Ikkunaseinä rapattu ja maalattu luonnonvalkoiseksi. Pesualtaan ympärillä vaaleanharmaat kaakelit. Yhdessä nurkassa muovinen kulutussuoja.	Öljymaalattu. Pesualtaiden taustat verhottu laatoilla, 1,5 m ² allasta kohti. ²
Sisäikkunat	Karmit ja listat maalattu valkoiseksi. Ei lasia.	-
Katto	Rapattu ja maalattu luonnonvalkoiseksi.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta, ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoiseksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisissa ikkunoissa, joissa alasaranat. Ikkunapainikkeet ja ikkunakilvet kromatut. Mustat sälekaihtimet. Pimennysverho alumiinipuitteissa.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu tummanruskeiksi. Karneissa rst-kulutussuojat. Laakaovi, maalattu tummanruskeaksi,	Käytävään: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵

	<p>röntgenhuoneen puolella rst-kulutussuoja sekä reunoja kiertävä L-mallinen metalliprofiili. Saranat maalattu tummanruskeiksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut. Ovessa röntgenhuoneen puolella ovenpysäytin, käytävän puolella ovensulkija sekä alareunassa messinkilista ja kumieriste.</p> <p>Laitahuoneeseen: Karmit ja ovilista maalattu valkoisiksi, ei kynnystä. Karmeissa L-mallinen metalliprofiili. Laakaovi, maalattu valkoiseksi, reunoissa L-mallinen teräsprofiili. Saranat maalattu valkoisiksi. Kromattu painike.</p> <p>Pukuhuoneeseen: Karmit ja ovilista maalattu valkoisiksi, ei kynnystä. Karmeissa L-mallinen metalliprofiili. Laakaovi, maalattu valkoiseksi, reunoissa L-mallinen metalliprofiili. Saranat maalattu valkoisiksi. Kromattu painike.</p>	
Valaisimet	4 loisteputkivalaisinta seinillä; muovia ja valkoiseksi maalattua metallia. 1 pienempi loisteputkivalaisin.	
Kiinteät kalusteet	Röntgenlaitteita.	
Irtokalusteet	-	
LVI	Pesuallas, radiaattoreita, ilmanvaihtoventtiileitä.	Arabian pesuallas tyyppi 110-1. ⁶
S	Asennukset todennäköisesti vuodelta 1980.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁷

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

- ¹ Työ- ja aineselitys, s. 22
- ² Ibid. s. 22
- ³ Ibid. s. 22
- ⁴ Ibid. s. 12 ja 22
- ⁵ Ibid. s. 23
- ⁶ Ibid. s. 52
- ⁷ Ibid. s. 66

Tieteellinen kirjasto

Tämä huone on säästynyt suuremmilta muutoksilta. Tilajako on edelleen alkuperäinen, ja viereisiin huoneisiin johtavissa ovissa on jopa alkuperäisiä ovenkahvoja. Osa kalustuksestakin lienee alkuperäistä.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Kirjasto	Ylilääkärin huone.
Lattia	Tammiparketti, kalanruotokuvio. Jalkalistat lakattua koivua.	Sauvaparkettia tammesta. Jalkalistat tammea.
Seinät	Ohutta, pintakäsittely oranssiin vivahtava. Puolipyöreät reunalistat käsitelty samoin. Radioaattorisyyvennys maalattu ruskeaksi.	Huoneen seinät päällystetty 5 mm paksulla mäntyvanerilla laatua AA/B. Pintakäsittelynä himmeä öljymaalauus tai öljyväritapetti "Sanatin" tai vastaava.
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Himmeä öljymaalauus.
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta, ikkunapenkki puuta, lakattu seinien sävyyn. Valkoiseksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisissa ikkunoissa, joissa alasaranaat. Ikkunapainikkeet ja ikkunakilvet kromatut. Sälekaihtimet. Verholauta koivuviilua, käsittely seinien värinen; I-malliset verhokiskot; ruskearaidalliset verhot.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ¹
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu valkoiseksi, kynnykset lakattua tammea. Laakaovi, maalattu valkoiseksi kirjaston puolelta, käytävän puolelta ruskeaksi. Kromatut painikkeet ja Abloy-lukko. Toimistoon (idän puol.): Karmit ja ovilistat maalattu valkoiseksi, kynnykset lakattua koivua. Laakaovi, maalattu valkoiseksi. Kromattu postiluukku. Kromatut painikkeet. Lääkärin huoneeseen (lännen	Käytävään sekä tutkimushuoneisiin: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ²

	puol.): Kuin edellä, mutta kynnys tammea.	
Valaisimet	2 riippuvaa loisteputkivalaisinta: valkoiseksi maalattua metallia. 2 seinävalaisinta, opaalilasia ja metallia.	
Kiinteät kalusteet	Kirjahyllyt: levyrakenteiset, viilu käsitelty seinien sävyyn. Seinään upotettu liukuovikaappi: ovet levyrakenteiset, käsitelty seinien sävyyn, vedin terästä. Piirtoheitinvalkokangas. Valokaappi: valkoista muovia, puitteet oranssinkeltaiseksi käsiteltyä koivua, teräslistat. 2 ilmoitustaulua: korkkia, puolipyöreät listat kuin seinissä.	Potilasluettelokaappi, sairaskertomuskaappi, kirjakaappi.
Irtokalusteet	Vanhempia kalusteita: Kirjoituspöytä: runko teräsputkea, muut osat mustaksi maalattua puuta. Vetimet terästä, vanhat Abloy-lukot. Pöytälevy harmaa, mahdollisesti linoleumia. Toimistotuoli: runko teräsputkea, istuin ja selkänoja verhoiltu beigellä vakosametilla, selkänojan tausta visakoivuviilua, käsinojat visakoivua. Sohvapöytä: jalusta terästä, jalka ja pöytälevyn reunalista visakoivua, päällä musta lasilevy. 2 nojatuolia: jalat teräsputkea, istuinosa ja selkänoja verhoiltu beigellä vakosametilla, käsinojat visakoivua. 5 tuolia: runko teräsputkea, istuinosa ja selkänoja verhoiltu beigellä vakosametilla. (Helsingin rautasänkytehtaan mallistoa) 2 pöytää: jalat teräsputkea, pöytälevy ja laatikot lakattua koivua. Toisen päällä lasilevy. Lisäksi uudempia kalusteita: hyllykkö teräsputkea ja koivuviilua, 2 jakkaraa, piirtoheitinpöytä,	

	diaprojektoripöytä sekä 2 Iskun teräsputkirakenteista tuolia.	
LVI	Radiaattorit maalattu ruskeiksi, edessä puusäleikkö pyöreää puurimaa, käsitelty seinien sävyyn. Ilmanvaihtoventtiili, edessä samantapainen puusäleikkö.	
S	Vanhahkot asennukset.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella.

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 12 ja 22

² Ibid. s. 23

Eteisaula

Eteisaula on tilajaltaan hyvin pitkälle alkuperäinen. Suurin muutos on tapahtunut tilan länsiosassa, jossa sisäpihalle avautuneet ikkunat jouduttiin muuraamaan umpeen 1950-luvulla kirurgisen osaston yhdyskäytävän rakentamisen yhteydessä. Vanha lattiamateriaali purettiin ja korvattiin Finnflex-laatoilla v. 1985.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Eteisaula.	Eteisaula (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Harmaanruskeaa ja mustaa Finnflex-laattaa, järjestettynä 6 x 6 laatan neliöihin shakkiruutukuvioksi. Harmaa muovinen jalkalista.	4 mm paksu kumiparketti, jaettu eri värien avulla kuvioihin. Jalkalistat kumia. ¹
Portaat	Kellariin: Tummanharmaata mosaiikkibetonia, harmaat muoviset jalkalistat. Käsijohde lakattua koivua, kiinnikkeet terästä. Toisella sivulla oleva muuri rapattu ja maalattu valkoiseksi, reunat päällystetty koivulaudalla. Pääporras: Askelmat ruskeankirjavaa mosaiikkibetonia. Jalkalista harmaata muovia. Kaidemuuri rapattu ja maalattu valkoiseksi, päällä lakattu koivulista. Käsijohde lakattua koivua, tuet terästä. Seinässä tankomainen käsijohde lakattua koivua, tuet terästä.	Kellarin porras sekä pääporras: Todennäköisesti väritettyä mosaiikkia, jalkalista samasta aineesta. ² Pääportaan kaiteen alaosa betonia, sen päällä katelaatta kiilloitettua koivua sekä käsipuu kiilloitetusta koivusta krominiklattujen teräskannakkeiden varassa. Kellarin portaassa maalattu rautakaide kiilloitetusta koivusta tehdyllä käsijohteella. ³
Seinät	Pääasiassa rapattu ja maalattu valkoiseksi. Radiaattorisyyvennyksien alareunassa valkoiset L-profiilit. Vastaanottotiskien viereisessä nurkassa rst-kulmasuoja. Ikkunan viereiset ja alapuoliset seinät levyrakenteiset, maalattu valkoiseksi.	Öljymaalauus. ⁴
Sisäikkunat	Neuvonnan tiski: yksinkertainen lasi, puitteet tammea. Alaosassa liukulasit alumiinipuitteissa. Yläpuolisen peitelaudan takana	Myynnin tiski (= 3. ikkuna): yksinkertainen kiinteä ikkuna ⁵ , puulistakiinnitys ⁶ .

	<p>loisteputki. Tiski päällystetty harmaalla laminaatilla, reunassa ruskeaksi käsitelty tammilista. Potilastoimiston tiskit: yksinkertainen lasi, puitteet lakattua koivua. Alaosassa liukulasit alumiinipuitteissa, lukot. Tiskin pinta valkoista laminaattia, etureunoissa puiset listat.</p> <p>3. ikkuna: yksinkertaiset liukulasit alumiinipuitteissa. Karmit, lasilistat ja "ikkunapenkki" lakattua koivua.</p>	
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Potilastoimiston yläpuolella katto valkoiseksi maalattua levyä.	Öljymaalattu. ⁷
Ikkunat	<p>Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta, ikkunapenkki päällystetty valkoisella muovimatolla, etureuna maalattu valkoiseksi. Valkoiseksi maalatut sivusaranat. Ikkunapainikkeet ja ikkunakilvet todennäköisesti kromatut. Sälekaihtimet. Verholaudat maalattu valkoisiksi; I-malliset verhokiskot; vaaleanvihreät verhokapat.</p>	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁸
Ovet	<p>Tuulikaappiin: Karmit vaaleanharmaaksi maalattua terästä, kynnykset messinkiä. Ovien kehykset vaaleanharmaaksi maalattua terästä. Yksinkertaiset lasit, lasilistat tuulikaapin puolella lakattua koivua. Saranat maalattu vaaleanharmaiksi. Potkulevyt molemmin puolin, maalattu vaaleanharmaiksi. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssia⁹ ja mustaa muovi- tms. massaa. Kromatut Abloy-lukot. Harmaat ovensulkijat. Sivu- ja</p>	<p>Tuulikaappiin, leikkausosastolle ja juhlasalisiiven käytävään: Teräskehyksiset lasiovet. Lasilistat valkopyökkiä.¹¹</p> <p>Lastenosastolle, siivouskomeroon, varastoon, WC-tiloihin, puhelinkoppiin, konttoriin ja leikkausosastolle: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty.¹²</p> <p>Tuulikaappiin, leikkausosastolle ja juhlasalisiiven käytävään: Teräskehyksiset lasiovet. Lasilistat valkopyökkiä.¹¹</p> <p>Lastenosastolle, siivouskomeroon, varastoon, WC-tiloihin,</p>

	<p>yläpuoliset ikkunat: karmit vaaleanharmaaksi maalattua terästä, yksinkertaiset lasit. Tuulikaapin puolella lasilistat lakattua koivua. Sivuikkunoiden potkulevyt vaaleanharmaaksi maalatut.</p> <p>Käytävään 101: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, kynnyks lakattua tammea. Levyrakenteinen laakaovi, pinta mäntyviilua, massiivimäntyiset reunat, lakattu. Saranat todennäköisesti kromatut. Kromattu painike ja Abloy-lukko. Abloy-ovensuljin.</p> <p>Hisseihin: Karmit, kynnyks ja ovilevyt harjattua terästä.</p> <p>Siivouskomeroon: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmien alaosassa rst-kulutussuojat. Kynnyks todennäköisesti kellertäväksi käsiteltyä alumiinia. Levyrakenteinen laakaovi, pinta mäntyviilua, massiivimäntyiset reunat. Saranat maalattu valkoisiksi. Kromattu painike ja Abloy-lukko, kromattu peitelevy. Oven alaosassa alumiininen tuuletusventtiili.</p> <p>Miesten WC-tiloihin: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, kynnyks maalattu harmaaksi. Laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Painike ja vääntönuppi kromatut.</p> <p>Naisten WC-tiloihin: Kuin edellä.</p> <p>Leikkausosasto 1:n käytävään (141): Pariovi. Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, ei kynnyks. Toisessa karmeista rst-kulutussuoja. Laakaovet maalattu valkoisiksi, kulmissa rst-kulutussuojat. Saranat todennäköisesti sähkösinkittyä terästä. Painike, Abloy-lukko sekä pikasalpa kromatut.</p> <p>Neuvontaan: Karmit ja ovilistat</p>	<p>puhelinoppiin, konttoriin ja leikkausosastolle: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty.¹²</p>
--	---	---

	<p>maalattu valkoisiksi, kynnys vaaleanharmaaksi maalattua puuta, messinkilistat. Ovilehti maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut.</p> <p>Potilastoimistoon: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, kynnys lakattua koivua, messinkilistat. Ovilehti maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut.</p> <p>Kromattu postiluukku.</p> <p>Puhelinkoppiin: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, kynnys koivua. Levyrakenteinen laakaovi, pinta mäntyviilua, reunat massiivimäntyä, ulkopuolelta lakattu, sisäpuolelta maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Painike ja avainkilpi kromatut.</p> <p>Toimistohuoneeseen (144): Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Levyrakenteinen laakaovi, pinta mäntyviilua, reunat massiivimäntyä. Ulkopuolelta lakattu, sisäpuolelta maalattu valkoiseksi. Sisäpuolella rst-kulutussuoja. Saranat maalattu valkoisiksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut.</p> <p>Toimistohuoneeseen (145): Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Kynnys messinkiä. Laakaovi, pinta mäntyviilua, reunat massiivimäntyä, ulkopuolelta lakattu, sisäpuolelta maalattu valkoiseksi. Toimiston puolella rst-kulutussuoja. Saranat maalattu valkoisiksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut.</p> <p>Röntgenosastolle: Pariovi. Karmit terästä, aulan puolella maalattu vaaleanharmaaksi,</p>	
--	--	--

	<p>röntgenosaston puolella ruskeiksi. Ei kynnystä. Ovien kehykset terästä, aulan puolella maalattu vaaleanharmaiksi, röntgenosaston puolella ruskeiksi. Yksinkertaiset lasit, lasilistat röntgenosaston puolella lakattua koivua. Saranat maalattu vaaleanharmaiksi. Potkulevyt molemmin puolin, maalattu vaaleanharmaaksi aulan, ruskeaksi röntgenosaston puolella. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssia¹⁰ ja mustaa muovi- tms. massaa. Kromattu Abloy-lukko ja suojalevy, todennäköisesti messinkinen reunasalpa. Vanha Abloy-ovensulkija. Yläpuoliset ikkunat levytetty umpeen ja maalattu valkoisiksi (jäävät röntgenosaston puolella piiloon alaslasketun katon vuoksi).</p> <p>Kellarin aulaan (portaiden alapäässä, tilaan E): Karmit ovilistat maalattu valkoisiksi. Kynnys maalattu harmaaksi, messinkilistat.</p> <p>Käytävään (165): Pariovi. Karmit vaaleanharmaaksi maalattua terästä. Ovien kehykset vaaleanharmaaksi maalattua terästä. Yksinkertaiset lasit, lasilistat aulan puolella lakattua koivua. Saranat maalattu vaaleanharmaiksi. Potkulevyt molemmin puolin, maalattu vaaleanharmaiksi. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssia ja mustaa muovi- tms. massaa. Kromattu Abloy-lukko, todennäköisesti messinkinen reunasalpa. Harmaa ovensulkija. Yläpuoliset ikkunat: karmit vaaleanharmaaksi maalattua terästä, yksinkertaiset lasit. Aulan puolella lasilistat lakattua koivua.</p>	
<p>Valaisimet</p>	<p>6 valaisinta, valkoiseksi maalattua metallia, opaalilasia ja</p>	

	muovia. 1 riippuvalaisin, puuta ja mustaksi maalattua metallia, 6 lamppua joiden varjostimet opaalilasia. 3 loisteputkivalaisinta.	
Kiinteät kalusteet	-	
Irtokalusteet	2 penkkiä; koivua ja koivuviilua, istuinosa verhoiltu sinisellä keinonahalla. Pöytä; jalat teräsputkea, pöytälevyn pinta tummanruskea, mahdollisesti linoleumia, pöytälevyn reuna tummanruskeaa lakattua puuta. 4 tuolia; runko vaaleanharmaaksi maalattua teräsputkea, käsinojen ympärille kierretty musta muovinauha, istuin ja selkänoja verhoiltu sinisellä keinonahalla. Todennäköisesti alkuperäiset. Lasikaappi. Penkki.	Pyöreä sohvapöytä ja 4 tuolia. ¹³
LVI	Vanha ilmanvaihtosäleikkö, radiaattoreita.	
S	Asennukset todennäköisesti 1980-luvulta. Sähkökello.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytкимиä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ¹⁴

Inventointipäivänmäärä 5.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 11

² Ibid.

³ Ibid. s. 6

⁴ Ibid. s. 23

⁵ Ibid. s. 12

⁶ Ibid. s. 15

⁷ Ibid. s. 23

⁸ Työ- ja aineselitys, s. 12 ja 22

⁹ Ibid. s. 13

¹⁰ Työ- ja aineselitys, s. 13

¹¹ Ibid. s. 14

¹² Ibid. s. 23

¹³ Valmistumisaikainen valokuva. HSA.

¹⁴ Työ- ja aineselitys, s. 66

Yllä kuva ala-aulasta alkuperäisine lattioineen. Kuva on otettu joskus v. 1957 jälkeen. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

Alla ala-aula nykytilassaan.

Yllä näkymä keittiösiipeen päin.
Vieressä ala-aulan ikkunoiden alku-
peräistä heloitusta.

Lääkärin huone

Tämän huoneen kohdalla sijaitsi alkuaan pikkulasten lämmitettävä makuuhalli. Huoneen kaikilla ulkoseinillä sijainneet suuret teräspuitteiset, avattavat ikkunat katosivat kun lastenosasto muutettiin kirurgiseksi osastoksi v. 1957. Potilassiiven tähän osaan sijoitettiin tällöin röntgen- ja laboratoriotiloja. Jossain vaiheessa tämän jälkeen, mahdollisesti 1970-luvulla, huoneet muutettiin taloustoimiston käyttöön. Nykyinen tilajako on peräisin vuodelta 1983, jolloin siiven pohjoispuolelle 1950-luvulla rakennettu sisäänkäynti muurattiin umpeen ja taloustoimisto muutettiin korva-, nenä- ja kurkkutautien vastaanotto- ja tutkimustiloiksi.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Lääkärin huone.	Osa lasten lämmitettävää makuuhallia (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Harmaa kirjava muovimatto, nostettu seinille n. 10 cm.	Väritettyä, sileäksi hiottua graniitti- tai marmorimosaiikkia, jaettu vankoin sinkkilistoin piirustusten osoittamiin ruutuihin. Jalkalista samaa mosaiikkia. ¹
Portaat	-	Kellariin (sittemmin purettu): askelmat todennäköisesti väritettyä graniitti- tai marmorimosaiikkia. Jalkalistat samaa mosaikkia. ²
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi, väliseinän oviaukon reunoissa muoviset kulutussuojat.	Öljymaalattu. ³
Katto	Eteisosassa alaslaskettu, maalattu valkoiseksi. Muuten alakatto; pitkänomaiset rei'itetyt ja valkoiseksi maalatut alumiinipaneelit, reunalistat maalattu valkoiseksi.	Öljymaalattu. ⁴
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta, ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoiseksi maalatut sivusaranat. Ikkunapainike ja ikkunakilvet kromatut. Sälekaihtimet. Verholauta maalattu valkoiseksi, C-mallinen verhokisko, ruskea- valkoraidallinen verhokappa.	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat teräsikkunat. Lasilistat valkopyökkiä. ⁵

Ovet	Käytävään: Karmit ja listat maalattu valkoisiksi, karmissa rst-kulutussuojat. Laakaovi, maalattu valkoiseksi, molemmin puolin rst-kulutussuojat. Saranat todennäköisesti sähkösinkittyä terästä. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.	Teräskehysinen lasiovi. Lasilistat valkopyökkiä. ⁶
Valaisimet	Eteistilassa upotettu valaisin; reunat valkoiseksi maalattua metallia, sisäpuolelta maalattu mustaksi. Varsinaisessa huonetilassa kaksi alakattoon upotettua loisteputkivalaisinta.	
Kiinteät kalusteet	-	
Irtokalusteet	-	
LVI	Radiaattori, ilmanvaihtoventtiileitä.	
S	Ikkunaseinällä alumiininen asennuskotelo. Pistorasiat ja katkaisijat todennäköisesti 1970- tai 1980-luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁷

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 10 ja 22

² Ibid. s. 6

³ Ibid. s. 22

⁴ Ibid. s. 22

⁵ Ibid. s. 14

⁶ Ibid. s. 14

⁷ Ibid. s. 66

Varasto

Tämä tila otettiin mukaan inventointiin oikeastaan vain sen alkuperäisen lattiamateriaalin vuoksi. Varaston kohdalla sijaitsi alun perin lastenosaston ruokailutila, mutta se pilkottiin pienemiin osiin 1950-luvun puolivälissä, kun lastenosasto muutettiin kirurgiseksi osastoksi. Lattiamateriaalia ei vaihdettu tällöin eikä sen jälkeenkään, joten fragmentti talon alkuperäistä materiaaliaa säilyi.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Varastotilaa.	Osa lastenosaston ruokasalia (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Oranssia ja harmaata kumiparkettilaattaa (50 x 50 cm), 3 x 3 laatan ruutuina ja shakkikuvioksi järjestettynä.	4 mm paksu kumiparketti, jaettu eri värien avulla kuvioihin. Jalkalistat kumia, 6-10 cm korkeat. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu luonnonvalkoisiksi.	Öljymaalauus. ²
Sisäikkunat	-	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat teräsikkunat. Lasilistat valkopyökkiä. ³
Katto	Levyä, maalattu luonnonvalkoiseksi. Osin alaslaskettu.	Öljymaalauus. ⁴
Ikkunat	-	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁵
Ovet	Käytävään: Karmi ja listat maalattu luonnonvalkoisiksi, ei kynnystä. Karmeissa rst-kulutussuojat. Laakaovi, maalattu luonnonvalkoiseksi, molemmin puolin rst-kulutussuojat. Saranat maalattu valkoisiksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut. Varaston puolella ollut toinen ovi poistettu.	Eteiseen ja tarjoiluhuoneeseen: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁶
Valaisimet	2 loisteputkivalaisinta.	Valkoiseksi maalattuja riippuvalaisimia. ⁷

Kiinteät kalusteet	Metallikaapistoja.	
Irtokalusteet	Uudempia kalusteita säilytyksessä.	Pyöreitä pöytiä ja tuoleja. ⁸
LVI	IV-kanavia, galvanoitua peltiä.	
S	Asennukset todennäköisesti 1970- tai 1980-luvulta.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁹

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 11

² Ibid. s. 23

³ Ibid. s. 14

⁴ Ibid. s. 23

⁵ Ibid. s. 12 ja 22

⁶ Ibid. s. 23

⁷ Valmistumisaikainen valokuva. HSA.

⁸ Ibid.

⁹ Työ- ja aineselitys, s. 66

Alla lasten ruokasali, jonka kohdalla inventoitu varasto sijaitsee.
Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

Potilashuone

Huone on säilynyt tilajaoltaan alkuperäisessä asussa. Pintamateriaalien muutoksia on tapahtunut osaston saneerauksen yhteydessä v. 1979.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Potilashuone.	Potilashuone.
Lattia	Beige muovimatto, nostettu seinille n. 7 cm.	2,4 mm Jaspé-linoleumia tai 2,5 mm kumimarmoria. Jalkalista puuta, kaksiosainen tai kumia. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Pesuallasyvennyksessä valkoisia kaakeleita.	Öljymaalauk. Pesualtaan tausta verhoiltu laatoilla; 1,5 m ² . ²
Katto	Pääosin rapattu ja maalattu valkoiseksi. Käytävän puolella iv-kotelo levyrakenteinen, maalattu valkoiseksi. Itäseinällä valkoinen kattolista.	Öljymaalauk. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta, ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Karmin ja seinän rajapinnassa tammiset listat. Valkoiseksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisessa tuuletusluukussa alasaranat. Ikkunapainike ja ikkunakilvet alkuperäisen oloiset, todennäköisesti nikkeloityä pronssia. Tuuletusluukun sulkijat kromatut. Sälekaihtimet. Verholauta maalattu valkoiseksi, C-mallinen verhokisko.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu valkoiseksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Laakaovi, maalattu valkoiseksi, molemmin puolin rst-kulutussuojat. Kromatut painikkeet.	Käytävään: Vaneripintainen ovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵ Ovessa läpinäkyvä 4 mm konelasi. ⁶
Valaisimet	Loisteputkivalaisimet seinien varustekiskoissa. Pesualtaan yläpuolella opaailiasinen pallovalaisin.	Seinässä opaailiasinen valaisin. Valaisimet myös katossa sekä pesualtaan yläpuolella. ⁷

Kiinteät kalusteet	Kaksiosainen komero, maalattu valkoiseksi. Alumiininen väliverhokisko. Peili, lasihylly, käsipaperiteline.	
Irtokalusteet	Sänkyjä (huonetta käytetään varastotilana).	
LVI	Käsienpesuallas, radiaattori, ilmanvaihtoventtiilejä.	Arabian pesuallas tyyppi 110-1. ⁸
S	Oven vieressä valkoinen asennuskotelo, pistorasiat ja katkaisijat todennäköisesti 1970- tai 1980-luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytкимиä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁹

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 11 ja 22

² Ibid. s. 22

³ Ibid. s. 22

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

⁶ Ibid. s. 26

⁷ Potilashuoneesta v. 1938 otettu valokuva sekä K. V. Virtasen sähköasennuspiirustukset vuodelta 1936. HSA.

⁸ Työ- ja aineselitys, s. 52

⁹ Ibid. s. 66

Alla huoneen alkuperäisiä ikkunapainikkeita.

Leikkaussali

Tämä tila rakennettiin uudisosana v. 1963, kun tuberkuloosin hoidon todettiin tarvitsevan parempia leikkaustiloja. Tilajako on säilynyt alkuperäisenä, mutta pintamateriaalien muutoksia lienee tapahtunut leikkausosaston saneerauksen yhteydessä v. 1983.

	Nykyinen	1963
Käyttö-tarkoitus	Leikkaussali.	Leikkaussali.
Lattia	Vihreää, kirjavaa laattaa (60 x 60 cm). Ei listoja.	Marmorimosaiikkia, jaettuna ruutuihin messinkilistoin. ¹
Seinät	Vaalean turkoosia kaakelia (19,5 x 9,5 cm). Nurkat viistotut.	Arabian seinälaatat SM8, väri No 18, himmeä lasitus. ²
Katto	Maalattu valkoiseksi. Keskosassa teräksinen rei'itetty paneelikatto, reunalistat terästä.	Alaslaskettu, todennäköisesti 16 mm Kotka-levyä. ³
Ikkunat	Kolminkertaiset umpiolasi-ikkunat. Puitteet ja listat maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki vaalean turkoosia kaakelia. Mustat pimennysverhot, puitteet ja koneistokotelo alumiinia.	Kaksinkertaiset, kytkettyä rakennetta. Kehykset ja ulkopuitteet mäntyä, lasilista tammea. Ikkunoiden tulee kaikkine varusteineen olla merkkiä Reventa tai vastaavaa.Säleikaihtimet. ⁴
Ovet	Toimenpidehuoneeseen: Karmit ja ovilistat (ovat vain toimenpidehuoneen puolella) maalattu valkoisiksi, rst-kulutussuojat. Ei kynnystä. Ovilevyn pinta valkoista laminaattia, reunat koivua. Molemmiin puolin kulutussuojat valkoista muovia. Yksinkertainen lasiruutu, salin puolella lasilistat koivua. Saranat todennäköisesti sähkösinkittyä terästä. Kromatut vetimet, ovensuljin. Pesuhuoneeseen: Sähkökäyttöinen liukuovi. Oviaukon reunoissa rst-kulutussuojat. Ovilevyn pinta valkoista laminaattia, reunat koivua. Yksinkertainen lasiruutu, peitetty suurimmaksi osaksi valkoisella levyllä. Lasilistat salin puolella mäntyä,	

	<p>pesuhuoneen puolella maalattu valkoiseksi. Oven koneisto alumiinikotelossa pesuhuoneen puolella.</p> <p>Varastoon: Karmit ja listat maalattu valkoiseksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Ei kynnystä. Ovilevyn pinta valkoista laminaattia, reunat koivua. Yksinkertainen lasi, salin puolella lasilistat koivua. Saranat todennäköisesti sähkösinkittyä terästä. Kromatut painikkeet.</p>	
Valaisimet	<p>10 kattoon upotettua loisteputkivalaisinta. Suuri leikkaussalivalaisin. Ovien yläpuolilla loisteputket, mahdollisesti uv-valaisimia.</p>	
Kiinteät kalusteet	<p>Valokaappi. Varaston puoleisen seinän läpi ulottuva kaappi; valkoista laminaattipintaista levyä. Leikkauspöytä. Instrumenttiteline.</p>	<p>Leikkaussalin ja sterilöimishuoneen välisessä seinässä upotettu instrumenttikaappi.</p>
Irtokalusteet	-	
LVI	<p>Ilmanvaihtoventtiileitä lattianrajassa, 2 radiaattoria.</p>	
S	<p>Laitteiston säädinpaneeli. Pistorasiat ja katkaisijat todennäköisesti 1980-luvun malleja. Sähkökello.</p>	

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Rakennusselitys, s. 6. NKA.

² Ibid.

³ Ibid. s. 3

⁴ Ibid. s. 3 ja 7

Leikkaussali

Tämä sali on leikkaussaleista uusin. Se rakennettiin v. 1990 leikkausosaston laajennusosana, joten sekä tilajako että materiaalit ovat mitä todennäköisimmin alkuperäisessä asussaan. Tila inventoitiinkin lähinnä rakennushistoriallisista dokumentointisyyistä, sillä se tullaan meneillään olevan kuntoutussairaalaprojektin aikana muuttamaan toiseen käyttötarkoitukseen.

	Nykyinen	1990
Käyttö-tarkoitus	Leikkaussali.	Leikkaussali.
Lattia	Vihertävä kirjava muovimatto, nostettu seinille n. 10 cm.	Sähköä johtava muovimatto. ¹
Seinät	Vaaleanharmaata kaakelia.	Keraamista laattaa: Pukkilan Color. ²
Katto	Levy pintainen, maalattu valkoiseksi. Katon peittää suurimmaksi osaksi teräksinen kattokeskus.	Kipsilevyä. ³
Ikkunat	Kolminkertaiset umpiolasi-ikkunat. Puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki vaaleanharmaata kaakelia. Mustat pimennysverhot, puitteet ja koneistokotelo valkoisiksi maalatut.	Kolminkertaiset umpiolasi-ikkunat. ⁴ Pimennysverhot.
Ovet	Pohjoisen puoleiseen varastoon: Pelkkä oviaukko, vaaleanharmaata kaakelia, rst-kulmasuojat. Etelän puoleiseen varastoon: Manuaalikäyttöinen liukuovi. Pinta valkoista laminaattia, reunat koivua. Molemmiin puolin kromatut vetimet. Varaston puolella C-kisko, peitetty valkoiseksi maalatulla levyllä. Pesuhuoneeseen: Sähköinen liukuovi, kaksiosainen. Pinta valkoista laminaattia, reunat koivua. Toisessa ovessa yksinkertainen lasiruutu, lasilistat koivua. Oven koneisto alumiinisessa valkoiseksi maalatussa kotelossa.	Steriiliin varastoon, ortopedian varastoon ja pesuhuoneeseen: Liukuovi. Runko lastulevyä, pinta laminaattia, reunalista koivua. ⁵

Valaisimet	Ovien yllä yhteensä kaksi loisteputkivalaisinta. 4 kattoon upotettua loisteputkivalaisinta. Teräksisessä kattoyksikössä lisäksi 8 loisteputkivalaisinta.	
Kiinteät kalusteet	Seinään upotettu valotaulu, seinään upotettu rst-kaappi lasiovin.	Kirurgisia kalusteita.
Irtokalusteet	-	
LVI	Ilmanvaihtoventtiilejä lattianrajassa sekä kattokeskuksessa.	
S	Laitteiston säädinkaappi ja erillisiä säätimiä. Pistorasiat ja katkaisijat 1990-luvun malleja. Sähkökello.	

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

- ¹ Leikkaussalin laajennuksen huoneselitys, s. 5. HSA.
- ² Ibid.
- ³ Ibid.
- ⁴ Ikkunapiirustus (no 109). HSA.
- ⁵ 1. kerroksen pohjapiirustus sekä rakennustyöselitys s. 42. HSA.

Makuuhalliosan aula

Parantolan valmistuessa tämä tila sijaitsi kylmän makuuhallin kohdalla. Ensimmäisessä kerroksessa halli muutettiin lämpimäksi tilaksi jo 1950-luvulla, ja sinne sijoitettiin työhuoneita ja luentosali, todennäköisesti Parantolaopiston käyttöön. Tällöin hallisiiven pohjoisseinän ikkunat muutettiin mataliksi yläikkunoiksi ja seinään puhkaistiin uusi ulko-ovi. Alkuperäisen tyyppiset ikkunat kuitenkin palautettiin pohjoisseinällekin hallien v. 1991 valmistuneen peruskorjauksen yhteydessä. Halliosan tilajako on myös peräisin tältä ajalta.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Käytävä/aulatilaa.	Osa makuuhallia (tilarajaukset muuttuneet).
Lattia	Vaaleanharmaata ja terrakotanpunaista laattaa (60 x 60 cm) raitoina. Osaksi valkoinen muovinen jalkalista, osaksi ei listoja.	Päällystetty joko I:a klinkkereillä tai ruutuihin jaetulla väritetyllä duromiitilla. Seinillä 25 cm korkea jalusta duromiitista tai muusta vastaavasta aineesta. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoisiksi. Valkoinen muovinen kulutussuoja.	Todennäköisesti rapattu ja kalkkimaalattu.
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Sahapintainen tasaponttilauta. ²
Ikkunat	Kaksinkertainen umpiolasi. Karmit ja lasilistat valkoiseksi maalattua metallia.	Pohjoisseinällä maalatut puuikkunat.
Ovet	Leikkausosastolle (126): Karmit vaaleanharmaaksi maalattua terästä, kynnyks terästä. Oven kehys vaaleanharmaaksi maalattua terästä. Yksinkertaiset lankalasiiruudut, lasilistat aulan puolella, maalattu vaaleanharmaiksi. Saranat maalattu vaaleanharmaiksi. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssi ja mustaa muovitms massaa. Kromattu Abloy-lukko. Ovensulkija. Kahvihuoneeseen: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi. Kynnyks lakattua tammea. Laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat todennäköisesti messingöidyt. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.	Osastolle: Vasikallinen pariovi. Lasiovi, todennäköisesti teräskehyksinen. ³

	<p>Pesuhuoneeseen (127C): Manuaalinen liukuovi. Oviaukon reunoissa rst-kulutussuojat. Kynnys harmaata muovia. Laakaovi, pinta valkoista laminaattia. Vetimet ja Abloy-lukko kromatut. C-kisko valkoiseksi maalatussa kotelossa.</p> <p>Vaunupesuuun (127D): kuin edellä.</p> <p>Makuuhalliosan käytävään: Karmit ja listat valkoiseksi maalattua metallia. Ei kynnystä. Oven kehys valkoiseksi maalattua terästä. Yksinkertaiset lasiruudut, lasilistat halliosan puolella maalattu valkoisiksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Vetimet ja Abloy-lukko kromatut. Valkoiseksi maalattu ovensuljin. Ylä- ja sivuikkunat: yksinkertaiset lasiruudut, kehykset ja lasilistat (vain halliosan puolella) valkoiseksi maalattua terästä.</p> <p>Hissiaulaan: Vasikallinen pariovi. Karmit ja listat valkoiseksi maalattua metallia. Ei kynnystä. Ovien kehykset valkoiseksi maalattua terästä. Yksinkertaiset lankalaseruudut, lasilistat aulan puolella maalattu valkoisiksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Vetimet ja Abloy-lukko kromatut, alumiininen pikasalpa. Valkoiseksi maalattu ovensuljin. Yläpuolinen ikkuna: puitteet ja lasilistat valkoiseksi maalattua terästä. Yksinkertainen lankalaseruutu.</p> <p>Siivouskomeroon: Karmit ja ovilistat valkoiseksi maalattut. Ei kynnystä. Laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat todennäköisesti messingöidyt. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.</p>	
<p>Valaisimet</p>	<p>2 opaalisista puolipallon muotoista valaisinta.</p>	<p>Todennäköisesti opaaliset valaisimet.⁴</p>

	Rivi seinään kiinnitettyjä loisteputkivalaisimia.	
Kiinteät kalusteet	Kaapistoja, oven pinta valkoista laminaattia, reuna koivua, vedin valkoista muovia, osassa Abloy-lukot.	
Irtokalusteet	-	Teräsrakenteisia makuuhallivuoteita. ⁵
LVI	Ilmanvaihtoventiilejä. Radiaattori.	
S	Asennukset todennäköisesti 1980-luvulta. Valkoisia johtokoteloita.	

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 7

² Välipohjapiirustus, joulukuu 1936

³ Makuuhallista v. 1938 otettu valokuva. HSA.

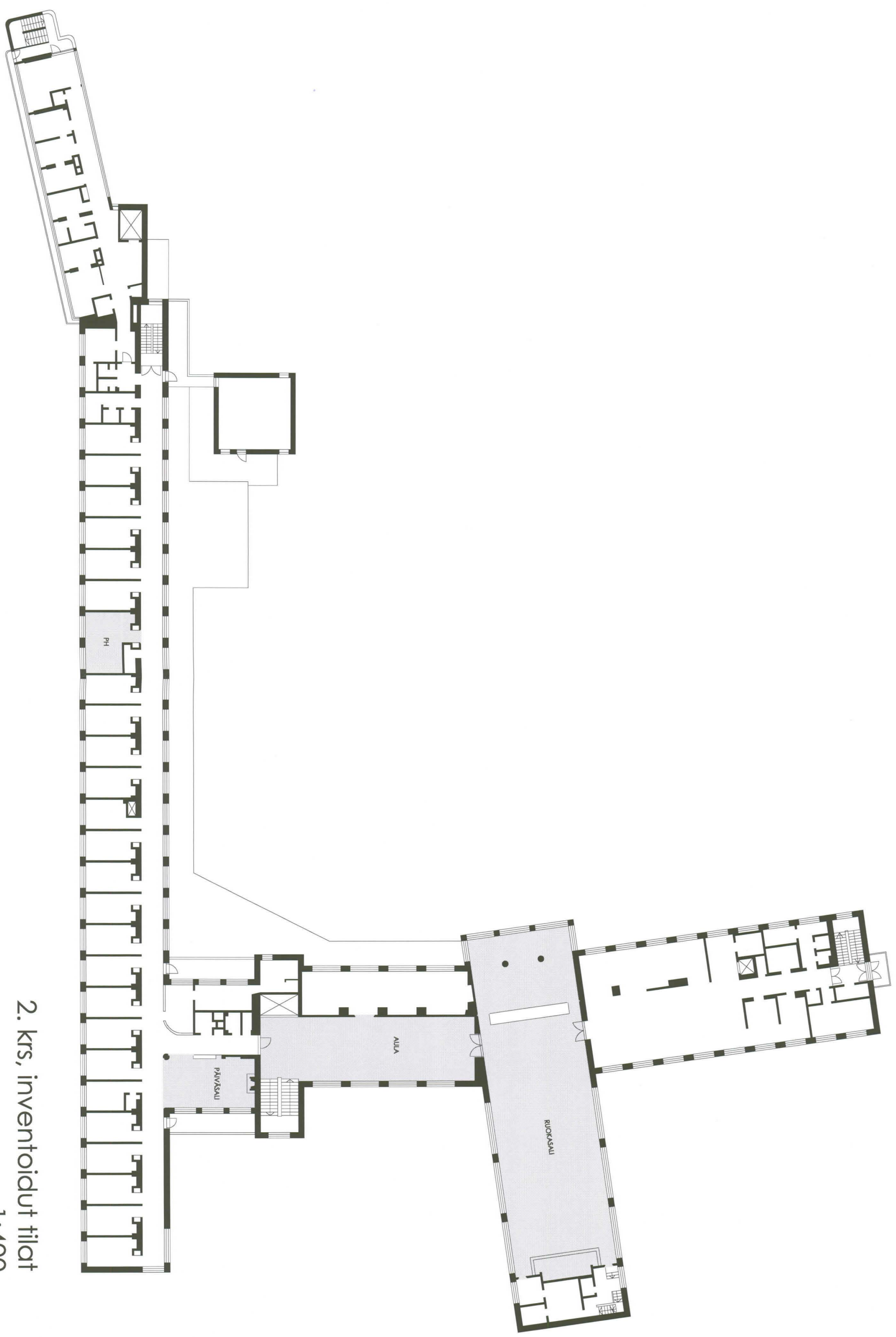
⁴ Makuuhallista v. 1938 otettu valokuva. HSA.

⁵ Ibid.

2. kerros

2. krs, inventoidut tilat
1:400

Juhlasali

Juhlasalisiiven toinen kerros on melko hyvin alkuperäisessä asussaan. Lattiamateriaali on vaihtunut useampaankin otteeseen, mutta pieniä tilajaon muutoksia vain v. 1989 valmistuneiden töiden yhteydessä. Tällöin salin näyttämörakenne purettiin ja tilalle rakennettiin ATK- sekä pukuhuonetiloja. Juhlasalia ja kokoushuonetta erottava haitariovi korvattiin rivillä kaapistoja, jonka molempiin päähän sijoitettiin vievät ovet.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Juhlasali.	Ruoka- ja juhlasali.
Lattia	Vaaleanharmaata ja terrakotan väristä Finnflex-laattaa raitoina. Valkoinen muovinen jalkalista.	2,5 mm kumimarmoria. ¹ Jalkalistat kumia. ²
Portaat	Lavalle: Vaaleanharmaata Finnflex-laattaa. Etureunoissa L-profiilit mäntyä.	
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Öljymaalaus. ³
Sisäikkunat	Kokoushuoneeseen: Yksinkertaiset lasiruudut, puitteet maalattu valkoiseksi.	Elokuvakonehuoneen puoleisessa seinässä mahdollisesti ollut sisäikkunoita.
Katto	Levypintainen, maalattu valkoiseksi.	Öljymaalaus. ⁴
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta. Ylärivissä valkoiseksi maalatut sivusaranat, alarivissä alasaranaat. Ikkunapainikkeet ja ikkunakilvet terästä. Sälekaihtimet. C-malliset verhoiskot, ruudulliset moniväriset verhot.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁵
Ovet	Eteisaulaan: Pariovi. Karmit valkoiseksi maalattua terästä, ei kynnystä. Ovien kehykset valkoiseksi maalattua terästä. Yksinkertaiset lasit, lasilistat salin puolella lakattua koivua. Saranat maalattu valkoiseksi. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssia ja mustaa muovi- tms. massaa. Vanha Abloy-lukko, todennäköisesti messinkinen reunasalpa.	Näyttämön taakse sekä keittiöön: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁶ Seurusteluhuoneeseen: Harmonikkaovi. Aulaan: Teräskehyksiset lasiovet. Lasilistat valkopyötkkiä. ⁷

	<p>Harmaa ovensulkija.</p> <p>Kokoushuoneeseen (232): Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi. Ei kynnystä. Laakaovi, pinta lakattua mäntyviilua, reunat massiivimäntyä. Saranat todennäköisesti kromattua terästä. Painikkeet terästä, Abloy-lukko kromattu. Yläpuolinen ikkuna peitetty mäntyviilulevyllä.</p> <p>Kokoushuoneeseen (233): kuin edellä.</p> <p>Keittiöön: Pariovi. Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Laakaovet, pinta mäntyviilua, reunat massiivimäntyä. Molemmiin puolin rst-kulutussuojat. Saranat todennäköisesti kromattua terästä. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.</p> <p>Pukuhuonetiloihin: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi. Kynnys koivua. Laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat todennäköisesti kromattua terästä, painikkeet terästä. Abloy-lukko kromattu.</p> <p>ATK-tiloihin: kuin edellä.</p>	
Valaisimet	10 riippuvaa pallovalaisinta; opaalilasia ja terästä. 8 seinään kiinnitettyä pallovalaisinta; opaalilasia ja kromattua terästä.	10 riippuvalaisinta, valkoiseksi maalattua metallia. ⁸
Kiinteät kalusteet	Puhujanpönttö; valkoiseksi maalattua levyä ja koivuviilua. Valkokangas. Punaiset verhot. Kaapistot; valkoiseksi maalattua levyä.	
Irtokalusteet	10 vanhempaa pöytää; jalat teräsputkea, pöytälevyn pinta harmaa, mahdollisesti linoleumia, reuna koivua. Uudempia kalusteita: 90 tuolia; runko teräsputkea, istuinosa ja selkänoja verhoiltu musta-harmaalla kankaalla. 3	Pitkiä pöytiä tuoleineen.

	teräspuutkirakenteista pöytää.	
LVI	Radiaattoreita, ilmanvaihtosäleikköjä.	
S	Pistorasiat ja katkaisijat todennäköisesti 1980-luvun malleja. Sähkökello.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁹

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

- ¹ Työ- ja aineselitys, s. 11
- ² Ibid. s. 23
- ³ Ibid. s. 23
- ⁴ Ibid. s. 23
- ⁵ Ibid. s. 12 ja 22
- ⁶ Ibid. s. 23
- ⁷ Ibid. s. 14
- ⁸ Valokuva vuodelta 1938. HSA.
- ⁹ Työ- ja aineselitys, s. 66

Alla juhlasali alkuperäisessä asussaan. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

Kokoushuone

Tila on säilynyt melko hyvin alkuperäisessä asussaan lattiamateriaalia myöten. Ainoastaan huoneen juhlasalista erottava elementti on muuttunut haitariovesta riviksi kaapistoja.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Kokoushuone.	Potilaiden seurusteluhuone.
Lattia	Tummanruskeaa ja harmaata kumiparkettilaattaa (50 x 50 cm) 3 laattaa leveinä raitoina. Jalkalistoina johtokotelot, valkoista muovia. Pilareissa valkoiset muoviset jalkalistat.	4 mm kumimattoa. Jalkalista kumia. ¹
Seinät ja pilarit	Rapattu ja maalattu valkoisiksi.	Öljymaalauus. ²
Sisäikkunat	Yksinkertaiset lasiruudut, puitteet maalattu valkoisiksi.	-
Katto	Valkoiseksi maalattua akustiikkalevyä, pitkittäinen aukotus. Valkoiseksi maalatut kannatuslistat.	Öljymaalauus. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta. Valkoiseksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisissa tuuletusikkunoissa, joissa alasarant. Ikkunapainikkeet ja ikkunakilvet todennäköisesti nikkeloityä pronssia. Sälekaihtimet. C-malliset verhoiskot, musta-valkoiset verhot.	Todennäköisesti öljymaalatut puuikkunat ⁴ . Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁵
Ovet	Juhlasaliin (molemmat ovet): Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi. Ei kynnystä. Laakaovi, pinta lakattua mäntyviilua, reunat massiivimäntyä. Saranat todennäköisesti kromattua terästä. Painikkeet terästä, Abloy-lukko kromattu. Yläpuolinen ikkuna peitetty mäntyviilulevyllä.	Juhlasaliin: Haitariovi. ⁶

Valaisimet	4 puolipallon muotoista opaalilasivalaisinta. 6 seinään kiinnitettyä pallovalaisinta; opaalilasia ja kromattua terästä.	
Kiinteät kalusteet	Kaapistot; valkoiseksi maalattua levyä.	
Irtokalusteet	1 iso ja 3 pienempää pöytää; jalat teräsputkea, pöytälevyn pinta harmaa, mahdollisesti linoleumia, reuna koivua. Uudempia kalusteita: 2 pöytää, 39 tuolia; runko teräsputkea, istuinosa ja selkänoja verhoiltu musta-harmaalla kankaalla.	
LVI	Vanha ilmanvaihtoventtiili. Radiaattoreita.	
S	Jalkalistana johtokotelo. Pistorasiat ja painikkeet todennäköisesti 1980-luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁷

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid. s. 23

³ Ibid. s. 23

⁴ 2. kerroksen piirustuksessa ikkunoissa on merkintä RI tarkoittaen teräsikkunaa, mutta näitä ei ilmeisesti milloinkaan asennettu.

⁵ Työ- ja aineselitys, s. 12 ja 22

⁶ Ibid. s. 29

⁷ Ibid. s. 66

Aula

Tilarajaukset eivät ole muuttuneet alkuperäisestä. Vain lattiamateriaali on vaihdettu 1980-luvun puolivälissä.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Aulatilaa.	Aulatilaa.
Lattia	Harmaata ja terrakotan väristä Finnflex-laattaa, terrakotta 4, harmaa 6 ruudun levyisinä raitoina. Jalkalistat harmaata muovia.	4 mm kumimattoa, jalkalista kumia. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Hissien ympäristössä valkoiseksi maalattu levyä. Ikkunoiden alla ovat radiaattorisivennykset levytetty umpeen valkoiseksi maalatuilla levyillä.	Öljymaalattu. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoiseksi. Ikkunapenkki päällystetty valkoisella muovilla, etureuna maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisissa tuuletusikkunoissa, joissa alasarangat. Painikkeet ja ikkunakilvet terästä. Verholauta maalattu valkoiseksi, C-mallinen verhokisko ja valkoiset harmaaraidalliset verhot.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Potilasosastolle (201): Karmit valkoiseksi maalattua terästä, ei kynnystä. Oven runko valkoiseksi maalattua terästä, yksinkertaiset lasiruudut, potilasosaston puolella lasilistat koivua. Sarangat maalattu valkoiseksi. Vedin mahdollisesti nikkelipronssia ja mustaa muovi- tms. massaa, kromattu Abloy-lukko ja suojalevyt.	Potilasosastolle ja juhlasaliin: Teräskehyksinen lasiovi. Lasilistat valkopyökkiä. ⁵ Seurusteluhuoneeseen: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁶

	<p>Sivuikkunat: karmit ja puite valkoiseksi maalattua terästä, yksinkertaiset lasit, lasilistat osaston puolella, koivua.</p> <p>Hisseihin: Karmit, liukuovet ja kynnys terästä.</p> <p>Kahvioon (230): Pariovi. Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Kynnyslista messinkiä. Huulleetut laakaovet, mäntyviilua massiivimäntyisin reunoin, kahvion puolella maalattu valkoisiksi. Toisessa ovista rst-kulutussuojat molemmin puolin, toisessa vain aulan puolella, kahvion puolella oven alaosassa valkoiseksi maalattu ilmanvaihtoritilä. Ovissa raon peittävät listat. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut, reunasalpa.</p> <p>Juhlasaliin: Pariovi. Karmit valkoiseksi maalattua terästä, ei kynnystä. Ovien kehykset valkoiseksi maalattua terästä. Yksinkertaiset lasit, lasilistat salin puolella lakattua koivua. Saranat maalattu valkoisiksi. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssia ja mustaa muovi- tms. massaa. Vanha Abloy-lukko, todennäköisesti messinkinen reunasalpa. Harmaa ovensulkija.</p>	
Valaisimet	3 opaalilasista valaisinta (mahdollisesti alkuperäiset).	Todennäköisesti opaalilasiset kattovalaisimet.
Kiinteät kalusteet	-	
Irtokalusteet	Vanhempia kalusteita: 2 pöytää, jalat teräspuutkea (todennäköisesti vaihdettu), pöytälevyjen pinta lakattua levyä, reuna lakattua koivua. Uudempia kalusteita: 4 pyöreää pöytää, 20 tuolia.	
LVI	Vesihana letkulle.	

S	Sähkökello, pistorasiat ja katkaisijat mahdollisesti 1980-luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytкимиä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁷
---	--	---

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 14

⁶ Ibid. s. 23

⁷ Ibid. s. 66

Päiväsali

Päiväsalin tilarajaukset ovat säilyneet alkuperäisenä, mutta ilme kuitenkin muuttunut alkuperäisestä lattiamateriaalin ja valaisinten vaihtamisen myötä.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Päiväsali.	Päiväsali.
Lattia	Finnflex-laattaa. Pääasiassa vaaleanharmaa, reunoilta terrakotanpunainen. Jalkalistat tummanruskeaksi maalattua puuta.	4 mm:n kumiparketti, eri värisinä raitoina. Jalkalista kumia. ¹
Seinät ja pilarit	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Öljymaalattu. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta. Valkoiseksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisissa tuuletusikkunoissa, joissa alasarangat. Ikkunakilvet kromatut. Sälekaihtimet. Verholauta maalattu valkoiseksi, C-malliset verhokiskot.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	-	-
Valaisimet	6 valaisinta: valkoiseksi maalattua metallia.	Todennäköisesti 2 valkoiseksi maalattua riippuvalaisinta. ⁵
Kiinteät kalusteet	Takka; tulisija ja seinät vaaleanruskeaa tiiltä, ulkoreunat rapattu ja maalattu valkoiseksi, etureuna kellertävää keraamista laattaa. Yläpuolella puinen, tummanruskeaksi lakattu hylly. Keskusradiokaiutin, kuori tammea. Puinen säleikkö. Kaapisto (selin saliin). Valkoinen laminaattipintainen kirjahylly.	Takka. 2 kirjakaappia, toinen täydellisesti puuovilla varustettu, toisessa muutamia avohyllyjä. ⁶
Irtokalusteet	-	Pyöreitä pöytiä ja tuoleja, mahdollisesti penkkejä.
LVI	Radiaattoreita. Happiventtiilejä.	
S	Pistorasiat ja katkaisijat 1970- tai 1980-luvun malleja.	

- 1 Työ- ja aineselitys, s. 23
- 2 Ibid. s. 23
- 3 Ibid. s. 23
- 4 Ibid. s. 12 ja 22
- 5 Valokuva vuodelta 1958. HSA.
- 6 Työ- ja aineselitys, s. 29

Vieressä tyypillinen päiväsali rakennuksen valmistusaikoihin. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

Vieressä alla inventoitu tila.

Potilashuone

Huoneen kohdalla oli alun perin kaksi tavallista kahden hengen potilashuonetta. Vuonna 1980, vuodeosaston saneerauksen yhteydessä, huoneet yhdistettiin neljän hengen potilashuoneeksi ja osa tilasta lohkaistiin potilas-WC:n käyttöön.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Potilashuone.	Potilashuoneita (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Vaaleanharmaata ja terrakotan väristä Finnflex-laattaa. Jalkalistat maalattu tummanruskeiksi. Jalkalistan päällä paikoin valkoinen muovinen johtokotelo.	2,4 mm paksua Jaspé-linoleumia tai 2,5 mm kumimarmoria. Jalkalista puuta, kaksiosainen tai kumia. ¹
Seinät	Idän ja lännen puoleiset seinät rapattu ja maalattu vaaleanruskeiksi, alaosassa beige muovinen kulutussuoja. Etelän ja pohjoisen puoleiset seinät rapattu ja maalattu valkoisiksi, osalla pohjoisseinää beige muovinen kulutussuoja. Eteläseinän nurkissa levyrakenteiset kotelot, maalattu valkoisiksi. Pesuallasyvennyksessä valkoisia, oranssiin vivahtavia kaakeleita. Ulkonevissa nurkissa valkoiset muoviset kulmasuojat.	Öljymaalattu. Pesualtaan tausta verhottu laatoilla. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Puretun väliseinän kohdalla valkoinen lista. Idän, pohjoisen ja lännen puoleisilla seinillä valkoisiksi maalatut kattolistat.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisessa alaikkunassa, jossa alasaranat. Painikkeet ja ikkunakilvet kromatut. Sälekaihtimet ja musta rullaverho. Verholauta maalattu	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴

	valkoiseksi, C-mallinen verhoisko.	
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu valkoiseksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Ei kynnystä. Huullettu laakaovi, maalattupunaruskeaksi, rst-kulutussuojat molemmin puolin. Saranat maalattu punaruskeiksi. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.	Käytävään: Teräskehysinen lasiovi. Lasilistat valkopyötkiä. ⁵
Valaisimet	2 loisteputkivalaisinta katossa. Seinällä olevassa yksikössä loisteputkivalaisimia. Käsienspesualtaan yläpuolella loisteputkivalaisin.	Seinässä opaalilasinen valaisin. Valaisimet myös katossa sekä pesualtaan yläpuolella. ⁶
Kiinteät kalusteet	Kaksiovinen komero, puuta, maalattu valkoiseksi. Peili, käsipaperiteline.	Kaksiovinen komero, öljymaalattu, kaapin lattia linoleumia. ⁷
Irtokalusteet	-	Ainakin kaksi potilasvuodetta yöpöytineen sekä kaksi jakkaraa. ⁸
LVI	Käsienspesuallas. Vanha ilmanvaihtoritilä. Radiaattori.	
S	Seinässä ruskeaksi maalattu metallirakenteinen yksikkö, jossa loisteputkivalaisimia, pistorasioita ja happi- yms. venttiileitä. Asennuskoteloita.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁹

Inventointipäivänmäärä 6.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid. s. 22

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 14

⁶ Potilashuoneesta v. 1938 otettu valokuva sekä K. V. Virtasen sähköasennuspiirustukset vuodelta 1936. HSA.

⁷ Työ- ja aineselitys, s. 22

⁸ Potilashuoneesta v. 1938 otettu valokuva. HSA.

⁹ Työ- ja aineselitys, s. 66

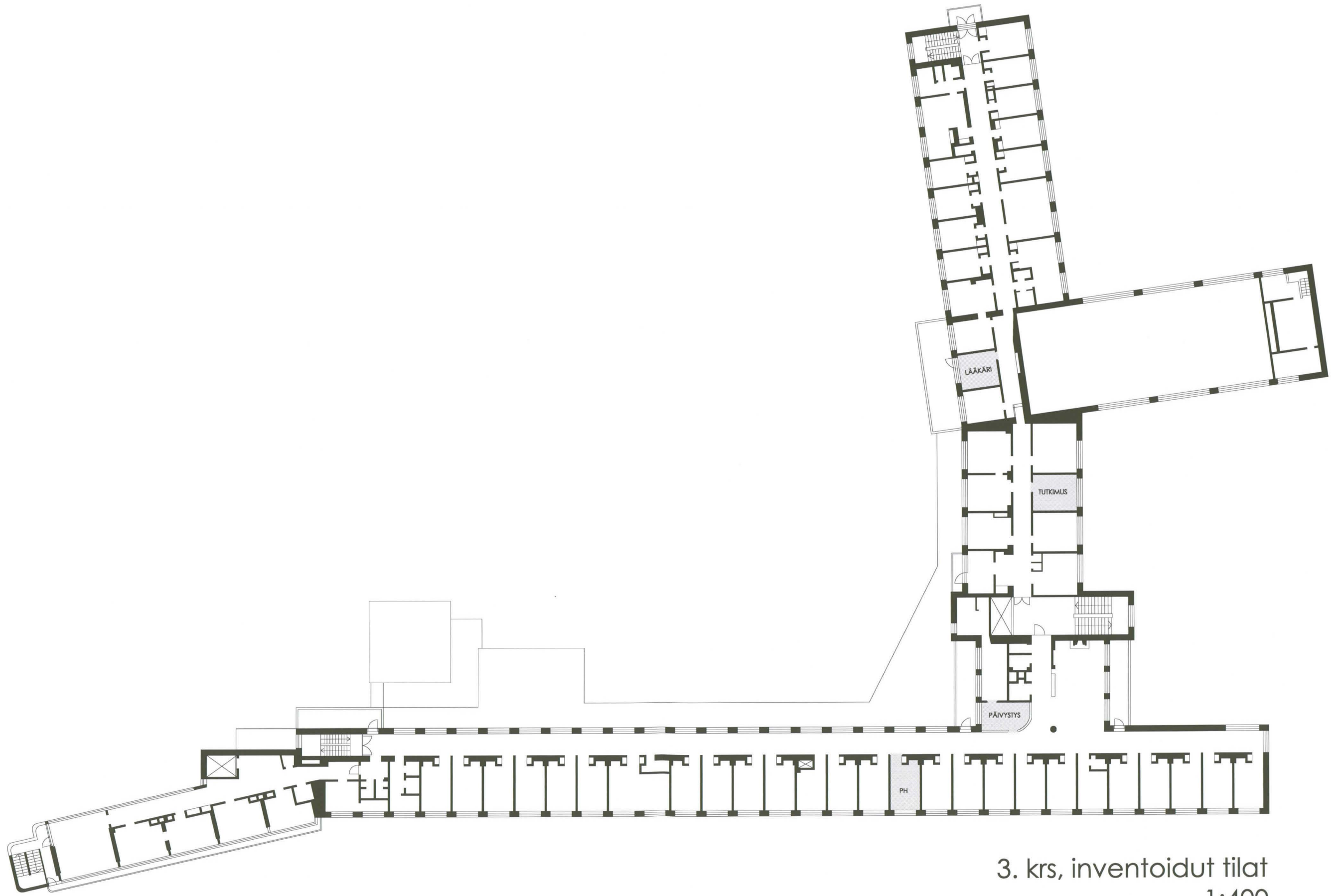

Yllä tavanomainen potilashuone alkuperäisessä asussaan. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

Alla inventoitu huone.

3. kerros

3. krs, inventoidut tilat
1:400

Lääkärin huone

Huoneen paikalla oli rakennuksen valmistuessa keittiösiiven asuntolatiloihin liittyvä seurusteluhuone. 1980-luvun alkupuolella keittiösiiven muutoskorjausten yhteydessä huone jaettiin työtiloiksi.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Lääkärin huone	Seurusteluhuone (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Harmaa kirjava muovimatto, nostettu seinille n. 10 cm.	4 mm kumimattoa, jalkalista kumia. ¹
Seinät	Idän ja lännen puoleiset seinät rapattu ja maalattu valkoisiksi. Etelän ja pohjoisen puoleiset seinät levyrakenteiset, maalattu valkoisiksi.	Öljymaalattu. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Eteläseinällä kattolistan valkoinen johtokotelo.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi, ikkunan alla valkoiseksi maalattu lista. Valkoisiksi maalatut sivusaranat. Ikkunakilvet kromatut. Verholauta maalattu valkoiseksi, C-mallinen verhokisko. Valkoiset ruskearaidalliset verhot.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi. Kynnys tammea. Huulletun oven runko maalattu valkoiseksi. Kaksi kaksinkertaista ikkunaa, käytävän puolella pizarakuviainen lasi, sisäpuolella kirkas. Lasilistat maalattu valkoisiksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut. Parvekkeelle: Tuplaovi. Karmit maalattu valkoisiksi, kynnys harmaaksi. Huoneen puolella huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat	Asuntolatiloihin: Todennäköisesti pariovi; vaneripintaiset laakaovet, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵

	maalattu valkoisiksi. Kromattu painike ja Abloy-lukko. Ulompi ovi kehysrakenteinen, ulkopuolella lautapanelointi. Maalattu valkoiseksi. Saranat todennäköisesti sähkösinkityt. Painike kromattu.	
Valaisimet	2 riippuvaa loistevalaisinta.	
Kiinteät kalusteet	-	
Irtokalusteet	-	
LVI	Radiaattori, ilmanvaihtoventtiileitä.	
S	Alumiininen asennuskotelo, valkoinen muovinen johtokotelo.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁶

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

⁶ Ibid. s. 66

Tutkimushuone

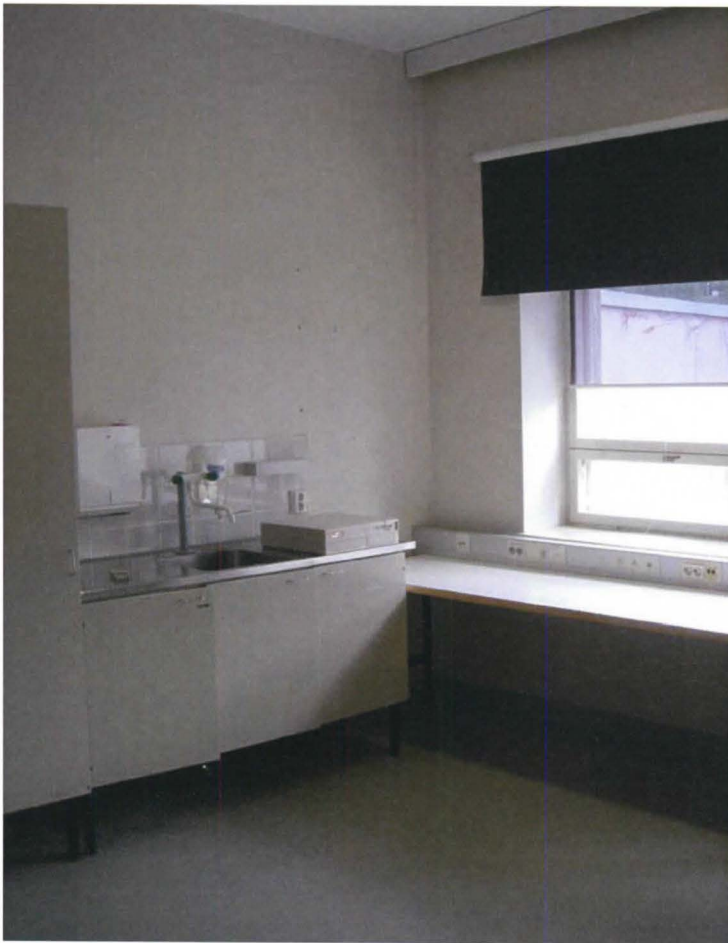
Torniosan kolmannen kerroksen on aikoinaan vienyt kokonaan naisten käsityösali. Salin paikalle rakennettiin lisää asuntoja 1950-luvun puolivälin muutostöissä, ja tässä yhteydessä rakennettiin myös uusi parveke ylempien kerrosten mallin mukaan. 1970-luvun puolivälissä vanhanaikaiseksi jääneeseen asuntokerrokseen sijoitettiin sairaalan laboratoriotilat.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Rasitustestihuone.	Osa naisten käsityöhuonetta (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Harmaankirjavaa muovimattoa, nostettu seinille n. 10 cm.	Massaa, jalkalista samasta aineesta. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Pesualtaan ympärillä vaaleanharmaita kaakeleita.	Öljymaalattu. ²
Katto	Osin rapattu. Alaslaskettu osa harmaata levyä, listat maalattu valkoisiksi. Alaslasketun katonosan etureuna levyrakenteinen, maalattu valkoiseksi.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisessa alaikkunassa, jossa alasaranat. Painikkeet ja ikkunakilvet mahdollisesti messingöidyt. Musta rullaverho sekä tumma pimennyskalvo. Verholauta maalattu valkoiseksi, 2 C-mallista verhokiskoa.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan ”nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia”; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu harmahtavan beigen sävyyn, toisessa karmissa rst-kulutussuoja. Ei kynnystä. Huullettu laakaovi maalattu harmahtavan beigen sävyyn, huoneen puolella rst-kulutussuoja. Saranat saman väriset. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.	Porrashuoneeseen: Mahdollisesti pariovi; vaneripintaiset laakaovet, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵
Valaisimet	3 loisteputkivalaisinta,	

	joista 2 upotettu alakattoon. Altaan yläpuolella pienempi loisteputkivalaisin.	
Kiinteät kalusteet	Uudempia kaapistoja. Käsi-paperiteline.	
Irtokalusteet	Uudempi pöytä.	
LVI	Pesuallas, radiaattori, ilmanvaihtoventtiilejä.	
S	Alumiinisia asennuskoteloita. Pistorasiat ja katkaisijat 1970- tai 1980-luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz- vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁶

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

- ¹ Työ- ja aineselitys s. 22
- ² Ibid. s. 22
- ³ Ibid.
- ⁴ Ibid. s. 12 ja 22
- ⁵ Ibid. s. 23
- ⁶ Ibid. s. 66

Päivystys

Nykyinen päivystys huone on alkuperäistä suurempi: tilarajat ovat peräisin vuoden 1981 alussa valmistuneesta saneerauksesta. Tällöin päivystyskanslian ja vieressä sijainneen huoneen välinen seinä purettiin ja toinen oviaukoista muurattiin umpeen.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Päivystys huone.	Päivystys huone sekä toinen huone ¹ .
Lattia	Terrakotan väristä Finnflex-laattaa, jalkalista ruskeaa muovia.	2,4 mm paksua Jaspé-linoleumia tai 2,5 mm kumimarmoria. Jalkalista puuta, kaksiosainen tai kumia. ²
Seinät	Rapattu ja maalattu vaaleanruskeiksi.	Öljymaalattu. ³
Sisäikkunat	Puitteet valkoiseksi maalattua metallia, yksinkertaiset lasit. Lasilistat päivystyksen puolella lakattua koivua. Palveluluukun puitteet ja kisko alumiinia. Luukun edessä valkoinen laminaattipintainen hylly, reunat lakattua koivua.	Teräsikkunat.
Katto	Levyrakenteinen, maalattu valkoiseksi. Pohjoisen ja lännen puoleisilla seinillä kattolistat, valkoisia muovisia johtokoteloita.	Öljymaalattu. ⁴
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisessa alaikkunassa, jossa alasarana. Painikkeet ja ikkunakilvet kromatut. Sälekaihtimet. C-mallinen verho kisko.	-
Ovet	Käytävään: Karmit valkoiseksi maalattua terästä, ei kynnystä. Oven runko valkoiseksi maalattua metallia, yksinkertaiset lasit, päivystyksen puolella lasilistat lakattua koivua. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet	Päivystys huoneesta käytävään: Todennäköisesti teräskehysinen lasiovi. ⁵ [Muista ovista ei piirustuksissa olevien epätarkkuuksien vuoksi ole varmaa tietoa.]

	ja Abloy-lukko kromatut. Henkilökunnan tiloihin (326): Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Ei kynnyksiä. Huullettu laakaovi, molemmin puolin rst-kulutussuojat. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.	
Valaisimet	4 kattoon upotettua loisteputkivalaisinta.	
Kiinteät kalusteet	Kaapistoja ja työtasoja: pinnat valkoista laminaattia, reunoissa puiset listat. Pöytien jalat mustaksi maalattua terästä. Sovella-kiskot, hyllylevyt valkoista laminaattipintaista levyä.	
Irtokalusteet	-	
LVI	Radiaattori, ilmanvaihtoventtiileitä.	
S	Yksi valkoinen ja yksi alumiininen asennuskotelo, useita muovisia valkoisia johtokoteloita, keskusradio, paloilmoin. Pistorasiat ja katkaisijat todennäköisesti 1970- tai 1980-luvun asennuksia.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁶

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Alkuperäispiirustukset eivät täsmää valmistumisaikaisten valokuvien kanssa: piirustuksiin merkitty nykyisen kokoinen päivystyshuone on ilmeisesti päätetty rakennusaikana jakaa kahtia.

² Työ- ja aineselitys, s. 23

³ Ibid. s. 22

⁴ Ibid.

⁵ Ibid. s. 14

⁶ Ibid. s. 66

Potilashuone

Kuten valtaosa potilashuoneita, on tämäkin säilynyt tilarajauksiltaan alkuperäisenä, ja muutokset ovat rajoittuneet lähinnä pintamateriaalien ja varusteiden uusimiseen.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Potilashuone.	Potilashuone.
Lattia	Harmaata (keskellä) ja terrakotan väristä (reunoilla) Finnflex-laattaa. Jalkalista ruskeaa muovia.	2,4 mm paksua Jaspé-linoleumia tai 2,5 mm kumimarmoria. Jalkalista puuta, kaksiosainen tai kumia. ¹
Seinät	Idän puoleinen seinä rapattu ja maalattu vaaleanruskeaksi. Etelän, lännen ja pohjoisen puoleiset seinät maalattu valkoisiksi, eteläseinän nurkissa levyrakenteiset kotelot, maalattu valkoisiksi. Pesuallasyvennyksessä valkoisia, oranssiin vivahtavia kaakeleita.	Öljymaalattu. Pesualtaan tausta verhottu laatoilla. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi, eteisosassa alaslaskettu. Idän ja pohjoisen puoleisilla seinillä muoviset johtokotelot kattolistoina.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisessa alaikkunassa, jossa alasaranat. Painikkeet ja ikkunakilvet kromatut. Sälekaihtimet. Verholauta maalattu valkoiseksi, C-mallinen verhokisko.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan ”nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia”; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Ei kynnystä. Huullettu laakaovi, maalattu punaruskeaksi, rst-kulutussuojat molemmin puolin. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet	Käytävään: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵

	ja peitekilvet kromatut. Huoneen puolella harmaa vedin.	
Valaisimet	Seinällä olevassa yksikössä loisteputkivalaisimia. Käsienpesualtaan yläpuolella loisteputkivalaisin.	Seinässä opaalilasinen valaisin. Valaisimet myös katossa sekä pesualtaan yläpuolella. ⁶
Kiinteät kalusteet	Kaksiosainen komero, maalattu valkoiseksi, lukot vaihdettu muovisiin. Verhokisko, valkoinen, laminaattipintainen hylly, peili, kaksi saippuatelinettä, käsipaperiteline.	Kaksiovinen komero, öljymaalattu, kaapin lattia linoleumia. ⁷
Irtokalusteet	-	Ainakin kaksi potilasvuodetta yöpöytineen sekä kaksi jakkaraa. ⁸
LVI	Käsienpesuallas, radiaattori, vanha ilmanvaihtoventtiili.	Arabian pesuallas tyyppi 110-1. ⁹
S	Seinässä ruskeaksi maalattu metallirakenteinen yksikkö, jossa loisteputkivalaisimia, pistorasioita ja happi- yms. venttiileitä. Asennuskotelo valkoiseksi maalattua metallia.	Seinäkytkimet olleet Stoz- vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ¹⁰

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid. s. 22

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

⁶ Potilashuoneesta v. 1938 otettu valokuva sekä K. V. Virtasen sähköasennuspiirustukset vuodelta 1936. HSA.

⁷ Työ- ja aineselitys s. 22

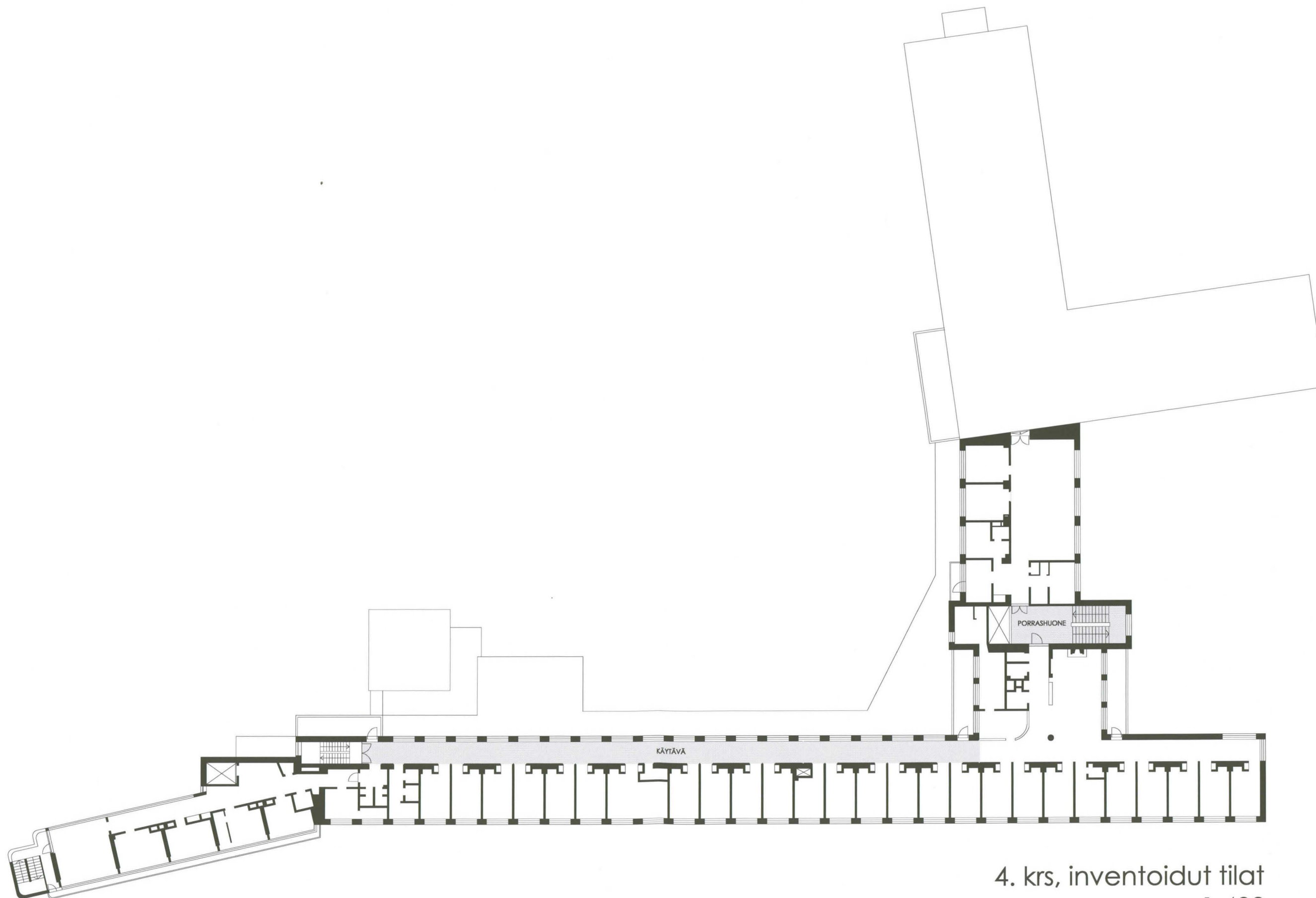
⁸ Potilashuoneesta v. 1938 otettu valokuva. HSA.

⁹ Työ- ja aineselitys, s. 52

¹⁰ Ibid. s. 66

4. kerros

4. krs, inventoidut tilat
1:400

Pääporras, 4. krs

Kunnostettu v. 1987.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Portaikko.	Portaikko.
Lattia	Ruskeankirjavaa mosaiikkibetonia, n. 134 x 112 cm:n laattoina. Jalkalista harmaata muovia.	Väritettyä mosaiikkia, jalkalista samasta aineesta. ¹
Portaat	Askelmat ruskeankirjavaa mosaiikkibetonia. Jalkalista harmaata muovia. Kaidemuuri rapattu ja maalattu valkoiseksi, päällä lakattu koivulista. Käsijohde lakattua koivua, tuet terästä. Seinässä tankomainen käsijohde lakattua koivua, tuet terästä.	Väritettyä mosaiikkia, jalkalista samasta aineesta. ²
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Hissien vieressä valkoiseksi maalattua levyä.	Öljymaalattu. ³
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Öljymaalattu. ⁴
Ikkunat	Kaksinkertaiset, osin sisäänpäinaukeavat, osin kiinteät ikkunat. Karmit ja puitteet harmaaksi maalattua terästä. Lasilistat portaikon puolella, ruskeaksi kuultomaalattua puuta. Salvat mahdollisesti nikkelipronssia. Ikkunan edessä kromattu turvatanko.	Kaksinkertaiset, osin sisäänpäinaukeavat teräsikkunat. Lasilistat valkopyökkiä. ⁵
Ovet	Potilasosastolle (401): Karmit valkoiseksi maalattua terästä. Ei kynnystä. Oven runko valkoiseksi maalattua terästä, yksinkertaiset lasiruudut, lasilistat osaston puolella koivua. Saranat maalattu valkoiseksi. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssia ja mustaa muovi- tms. massaa. Abloy-lukko ja suojalevy	Potilasosastolle ja kirjastoon: Teräskehyksinen lasiovi. Lasilistat valkopyökkiä. ⁶

	<p>kromatut. Uudempi ovensuljin. Hisseihin: Karmit, kynnyks ja liukuovet terästä. 4. krs laboratorioihin: Pariovi. Karmit valkoiseksi maalattua terästä. Ei kynnyksiä. Oven runko valkoiseksi maalattua terästä, yksinkertaiset lasiruudut, lasilistat laboratorioiden puolella koivua. Saranat maalattu valkoisiksi. Reunasalpa messinkiä. Vetimet mahdollisesti nikkeli- ja pronssi- ja mustaa muovi- tms. massaa. Abloy-lukko ja suojalevy kromatut. Vanha, todennäköisesti Abloy-merkkinen, alumiininen ovensuljin.</p>	
Valaisimet	Tasanteilla opaalilasiset puolipallon muotoiset valaisimet.	
Kiinteät kalusteet	-	
Irtokalusteet	Vanha koivupuinen penkki: jalat teräsputkea, istuinosa maalattu ruskeaksi, selkänoja lakattu.	
LVI	Lepotasilla radiaattorit.	
S	Asennukset todennäköisesti 1980-luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁷

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 22

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid. s. 14

⁶ Ibid. s. 14

⁷ Ibid. s. 66

Potilasosaston käytävä

Käytävä oli pintamateriaaleiltaan alkuperäisessä asussa 1980-luvun vaihteeseen saakka, jolloin osasto saneerattiin ja mm. lattiamateriaalit uusittin.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Käytävä.	Käytävä.
Lattia	Harmahtavan beigeä ja terrakotan väristä Finflex-laattaa, beige n. 9,5 laatan, terrakotta 4 laatan levyisinä raitoina. Jalkalistat maalattu tummanruskeiksi.	4 mm kumimattoa, jalkalista kumia. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Eteläseinässä valkoinen muovinen kulutusuoja. Radiaattorisyvyyksien reunoissa valkoiset muoviset L-malliset kulmasuojat. Pohjoisseinällä teräksinen pronssinvärisiksi maalattu käsijohde, tuet todennäköisesti kromatut.	Öljymaalattu. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki päällystetty valkoisella muovilla, etureuna maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat. Ikkunakilvet kromatut.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Potilashuoneisiin: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutusuojat. Huullettu laakaovi, maalattu punaruskeaksi, rst-kulutusuojat molemmin puolin. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet ja peitekilvet kromatut. Portaikoon: Pariovi. Karmit valkoiseksi maalattua terästä. Ei kynnystä. Oven runko valkoiseksi maalattua terästä,	Potilashuoneisiin: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵ Portaikoon: Pariovi. Teräsheyksiset lasiovet. Lasilistat valkopyököä. ⁶ Parvekkeille: Levyrakenteinen laakaovi.

	<p>yksinkertaiset lasiruudut, lasilistat portaikon puolella koivua. Saranat maalattu valkoisiksi. Reunasalpa messinkiä. Vetimet mahdollisesti nikkelipronssia ja mustaa muovi- tms. massaa. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut. Vanha, todennäköisesti Abloy-merkkinen, alumiininen ovensuljin.</p> <p>Parvekkeelle (423): Karmit maalattu valkoisiksi, kulmasuojat petroolinväriset. Kynnys maalattu harmaaksi. Ovi maalattu sisältä valkoiseksi, ulkoa vaaleanharmaaksi, käytävän puolella rst-kulutussuoja. Saranat maalattu vaaleanharmaaksi. Sisäpuolella kromattu painike ja Abloy-lukko, ulkopuolella harmaaksi maalattu vedin, kromattu ikkunakilpi ja oven aukipitolaite.</p> <p>Parvekkeelle (422): Karmit maalattu valkoisiksi, rst-kulmasuojat. Kynnys maalattu harmaaksi, messinkilistat. Ovi maalattu sisältä valkoiseksi, ulkoa vaaleanharmaaksi, käytävän puolella rst-kulutussuoja. Saranat maalattu vaaleanharmaaksi. Sisäpuolella kromattu painike ja Abloy-lukko, ulkopuolella harmaaksi maalattu vedin, kromattu ikkunakilpi ja oven aukipitolaite.</p>	
Valaisimet	Etelän puoleisella seinällä katkeamaton rivi loisteputkivalaisimia.	Todennäköisesti opaalilaiset kattovalaisimet. ⁷
Kiinteät kalusteet	-	-
Irtokalusteet	-	-
LVI	Radiaattoreita.	
S	Sähkökello. Valkoisia muovisia johtokoteloita. Pistorasiat ja	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään

	katkaisijat todennäköisesti 1980-luvun malleja.	upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁸
--	---	---

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

- ¹ Työ- ja aineselitys, s. 23
- ² Ibid.
- ³ Ibid.
- ⁴ Ibid. s. 12 ja 22
- ⁵ Ibid. s. 23
- ⁶ Ibid. s. 14
- ⁷ Valokuva vuodelta 1938. HSA.
- ⁸ Työ- ja aineselitys, s. 66

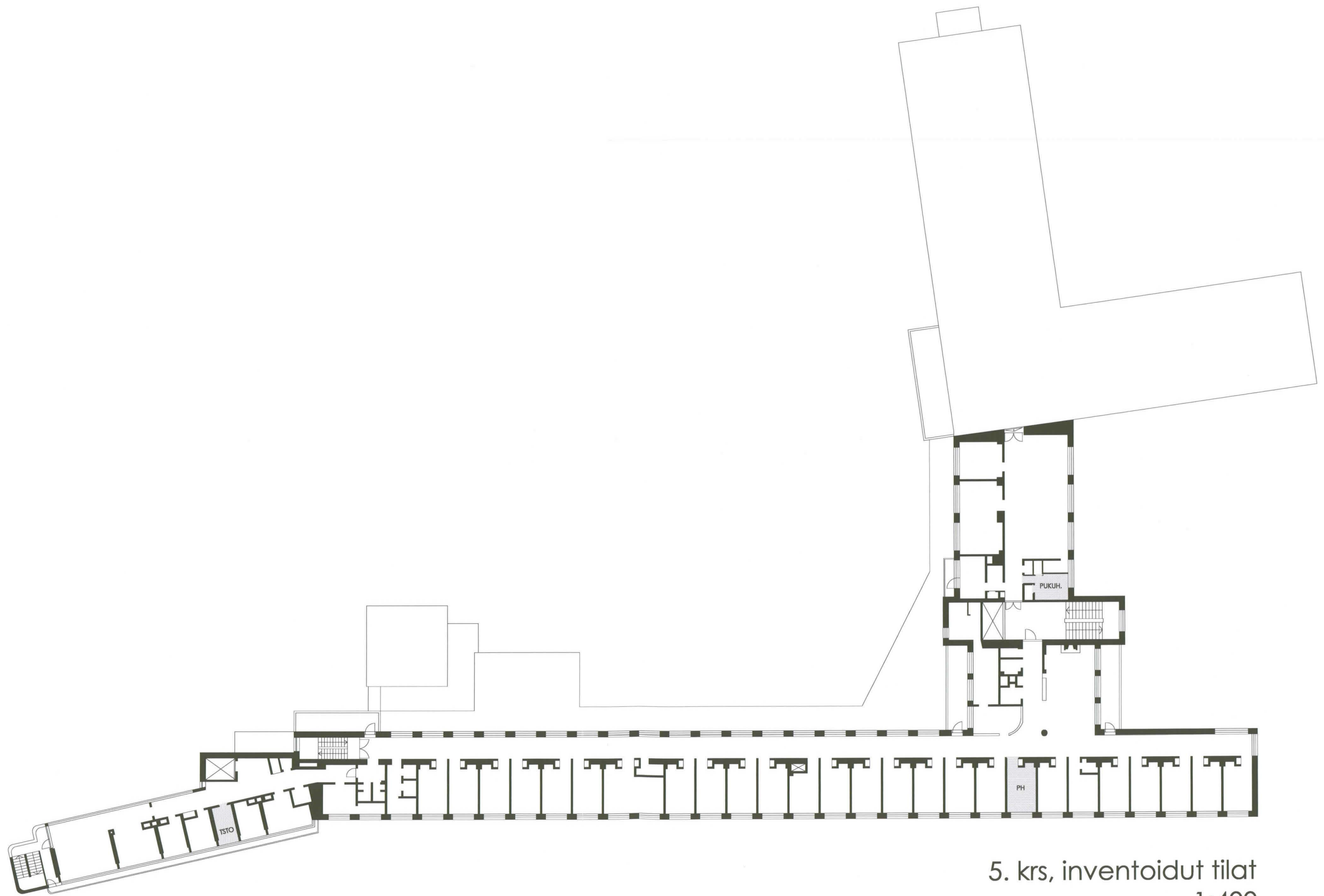

Yllä ilmeisesti viiden-
nen kerroksen osaston
käytävä. Kuva on otettu
todennäköisesti rakennus-
vaiheen loppupuolella sillä
kattovalaisimet puuttuvat
vielä. Kuva
Hyvinkään sairaalan
arkisto.

Vieressä neljännen ker-
roksen käytävä.

5. kerros

5. krs, inventoidut tilat
1:400

Pukuhuone, 5. krs

Torniosan 5. kerroksessa sijaitsi alkuaan asuntoja sekä parantolan vierashuone. Kerros muutettiin kuntoutusosaston käyttöön v. 1977, ja inventoituun tilaan sijoitettiin fysioterapian pukuhuone.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Pukuhuone.	Osa kirjanpitäjän huonetta (tilarajaukset muuttuneet).
Lattia	Beige muovimatto, nostettu seinille n. 10 cm.	2,4 mm Jaspé-linoleumia, jalkalista kaksiosainen, puuta. ¹
Seinät	Pääosin rapattu ja maalattu valkoisiksi, mutta osan pohjoisseinästä muodostaa levyrakenteinen, valkoiseksi maalattu väliseinäke joka on sekä ylhäältä että alhaalta avoin.	Kalkkimaalattu. Pesualtaan tausta verhottu laatoilla. Eteisessä ja alkovissa öljymaalattu. ²
Katto	Pääosin rapattu ja maalattu. Oven edessä oleva alaslaskettu katto sekä sen pystypinta levyrakenteisia ja maalattu valkoisiksi.	Kalkkimaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäin aukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki päällystetty valkoisella muovilla, etureuna maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat. Ikkunakilvet kromatut.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Suihkuun: Karmit ja listat maalattu valkoisiksi, kynnykset peitetyt lattiamatolla. Huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet ja vääntönuppi kromatut. Käytävään: Karmit ja listat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Kynnyksistä messinkiä. Huullettu laakaovi, kulutussuojat molemmin puolin. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet kromatut. WC-tiloihin: Karmit ja listat	Käytävään: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵

	puolin. Yksinkertainen lasiruutu, lasilistat molemmin puolin, maalattu vihreiksi. Huoneen puolella valkoinen rullaverho. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut.	
Valaisimet	Katossa 2 suurempaa loisteputkivalaisinta, pesualtaan yläpuolella yksi pienempi. Seinällä olevassa yksikössä lisää loisteputkivalaisimia.	Seinässä opaalilasinen valaisin. Valaisimet myös katossa sekä pesualtaan yläpuolella. ⁶
Kiinteät kalusteet	Kaksiosainen valkoiseksi maalattu komero, lukot vaihdettu. Lukollinen laminaattipintainen kaappi. Peili, käsipaperiteline, laminaattipintainen hylly, saippuateline.	Kaksiovinen komero, öljymaalattu, kaapin lattia linoleumia. ⁷
Irtokalusteet	-	Ainakin kaksi potilasvuodetta yöpöytineen sekä kaksi jakkaraa. ⁸
LVI	Käsienpesuallas, radiaattori, vanha ilmanvaihtoventtiili.	Arabian pesuallas tyyppi 110-1. ⁹
S	Valkoiseksi maalattu asennuskotelo sekä valkoinen muovinen johtokotelo.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ¹⁰

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid. s. 22

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

⁶ Potilashuoneesta v. 1938 otettu valokuva sekä K. V. Virtasen sähköasennuspiirustukset vuodelta 1936. HSA.

⁷ Työ- ja aineselitys s. 22

⁸ Potilashuoneesta v. 1938 otettu valokuva. HSA.

⁹ Työ- ja aineselitys, s. 52

¹⁰ Ibid. s. 66

Halliosan toimistohuone

Makuuhallisiiven kerrokset toisesta ylöspäin olivat kylmää tilaa 1980-luvun lopulle saakka, jolloin ne muutettiin lämpimiksi tiloiksi. Siiven länsipäätyyn rakennettiin ulkoporras ja itäpäähän hissi. Viidenteen kerrokseen sijoitettiin apuvälinelainaamo sekä välinehuollon tilat.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Toimistohuone.	Osa makuuhallia (tilarajaukset muuttuneet).
Lattia	Vaaleanruskea, marmorikuviainen muovimatto, nostettu seinille n. 10 cm.	Päälyllystetty joko I:a klinkkereillä tai ruutuihin jaetulla väritetyllä duromiitilla. Seinillä 25 cm korkea jalusta duromiitista tai muusta vastaavasta aineesta. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoisiksi. Aivan ikkunan vieressä molemmin puolin yläosastaan levyrakenteiset, maalattu valkoisiksi.	Todennäköisesti rapattu ja kalkkimaalattu.
Katto	Pääosin rapattu ja maalattu valkoiseksi. Alaslaskettu osa levyrakenteinen, maalattu valkoiseksi.	Sahapintainen tasaponttilauta. ²
Ikkunat	Kaksinkertaiset, kiinteät umpiolasit. Karmit maalattu valkoisiksi. Sälekaihtimet. Tuuletusluukku kehysrakenteinen, maalattu valkoiseksi. Valkoiseksi maalatut alasarangat sekä painike.	Pohjoisseinällä maalatut puuikkunat.
Ovet	Käytävään: Karmit ja listat maalattu valkoisiksi, kynnyks tammea. Huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi. Sarangat messingöidyt. Painike ja Abloy-lukko kromatut.	Osastolle: Vasikallinen pariovi. Lasiovi, todennäköisesti teräskehysinen. ³
Valaisimet	2 loisteputkivalaisinta: toinen roikkuva, toinen upotettu alakattoon.	Todennäköisesti opaalilasiset valaisimet. ⁴
Kiinteät kalusteet	-	
Irtokalusteet	Uudempia kalusteita: 2	Teräsrakenteisia

6. krs, inventoidut tilat
1:400

Harjoitushuoneisto

Torniosan tässä kerroksessa sijaitsivat alun perin yöhoitajien sekä ylihoitajan asuntolahuoneet yhteiskeittiöineen ja kylpyhuoneineen. Torniosan 5.-8. kerroksen asuntojen modernisoimista ja muuttamista suuremmiksi suunniteltiin 1970-luvulla, ja rakennuslupakin haettiin, mutta suunnitelmia ei koskaan toteutettu. 6. kerros lienee siis ollut suurin piirtein alkuperäisessä asussaan vuoteen 1984, jolloin asuntojen muuttaminen toimintaterapian tiloiksi aloitettiin. Tämän jälkeen suurempia muutoksia ei ole tehty.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Harjoitushuoneisto	Yöhoitajien huoneita (huonerajaukset muuttuneet).
Lattia	Harmaa Finnflex-laatta. Musta muovinen jalkalista.	2,4 mm paksua Jaspé-linoleumia. Jalkalista kaksiosainen, joista toinen n. 30 mm:n korkuinen tiivistävä pyökki- tai tammilista. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Keittiökaapistojen välissä vaaleanharmaa kaakeli. Väliseinän oviaukossa C-mallinen verhokisko.	Kalkkimaalattu. Pesuallaiden taustat verhottu laatoilla. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Kalkkimaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinukeavat. Karmit ja puitteet valkoiseksi maalattua puuta, ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoiseksi maalatut sivusaranat, paitsi alaikkunoissa, joissa alasaranat. Ikkunapainikkeet ja ikkunakilvet kromatut. Sälekaihtimet. Verholauta maalattu valkoiseksi; C-malliset verhokiskot; valkoiset, ruskearaidalliset verhot.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Käytävään: Karmit ja ovilistat maalattu valkoiseksi, ei kynnystä. Karmit suojattu alaosaan rst-levyllä. Laakaovi, maalattu valkoiseksi, molemmin puolin rst-kulutussuojat. Kromattu postiluukku. Kromatut painikkeet ja Abloy-lukko, huoneiston puolella kromattu	Käytävään: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵

	vedin. Besam-ovensuljin. Kylpyhuoneeseen: Karmit ja ovilistat maalattu valkoisiksi, kynnyks harmaata muovia. Laakaovi, maalattu valkoiseksi, kulutussuoja valkoista muovia. Saranat maalattu valkoisiksi. Kromatut painikkeet, vääntönuppi, kylpyhuoneen puolella kromattu vedin.	
Valaisimet	2 riippuvalaisinta, valkoista muovia ja alumiinia. 3 kattoon asennettua lieriömäistä, ulkopuolelta valkoiseksi maalattua valaisinta.	
Kiinteät kalusteet	Keittiökaapistot ja laatikostot: valkoista levyä, reunoissa punertaviksi käsiteltyt puulistat, vetimet valkoista muovia. Tasoliesi, liesituuletin, uuni.	
Irtokalusteet	-	
LVI	2 astianpesuallasta, Oras-merkkiset hanat, lattiakaivo. Ilmastointiventtiili. 2 radiaattoria.	Arabian pesuallas tyyppi 110-1.
S	Mahdollisesti 1980-luvun asennukset.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytкимиä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella.

Inventointipäivänmäärä 5.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 11 ja 22

² Ibid. s. 23

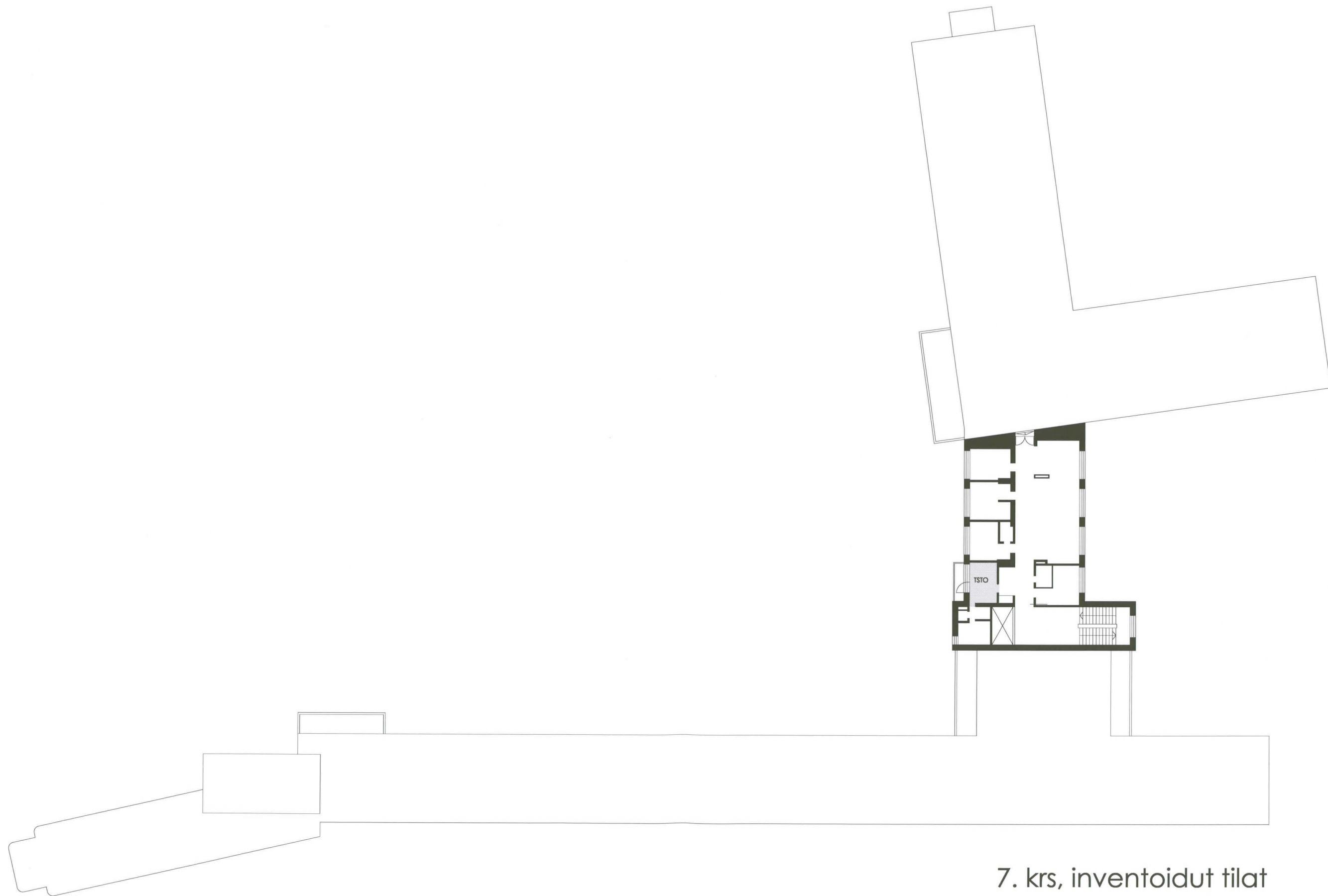
³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

7. kerros

7. krs, inventoidut tilat
1:400

Toimistohuone

Seitsemännessä kerroksessa sijaitsi aluksi hoitajien asuntoja. Kerros muutettiin askarteluterapian käyttöön 1984-85.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Toimistohuone	Osa keittiötä ja käytävää.
Lattia	Harmaata Finnflex-laattaa. Jalkalistat mustaa muovia.	Keittiössä 2,4 mm paksua Jaspé-linoleumia tai 2,5 mm kumimarmoria. Jalkalista puuta, kaksiosainen tai kumia. Käytävällä 2,5 mm kumimarmoria, jalkalistat kumia. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoisiksi. Ulkonevissa kulmissa valkoiset muoviset L-profiilit.	Öljymaalattu. Pesualtaan tausta verhottu laatoilla. ²
Sisäikkunat	Yksinkertainen kiinteä ikkuna. Karmit maalattu valkoisiksi.	
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Keittiössä öljymaalattu, käytävällä öljymaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat. Sälekaihtimet. Ikkunakilvet kromatut. Verholauta maalattu valkoiseksi, C-mallinen verhokisko. Valkoiset ruskearaidalliset verhot.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Käytävään: Karmit ja listat maalattu valkoisiksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Kynnys tammea. Huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi, rst-kulutussuojat molemmin puolin. Painikkeet ja Abloy-lukko kromatut. Parvekkeelle: Tuplaovi. Karmit maalattu valkoisiksi. Kynnys tammea. Huoneen puolella huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu	Käytävään: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵

	valkoisiksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut. Parvekkeen puolella lasiovi. Kehys maalattuvalkoiseksi, kaksinkertaiset lasiruudut, valkoisiksi maalatut lasilistat molemmin puolin. Saranat maalattu valkoisiksi. Huoneen puolella kromattu painike, parvekkeen puolella todennäköisesti teräksinen vedin.	
Valaisimet	2 riippuvaa loisteputkivalaisinta.	
Kiinteät kalusteet	Laminaattipintainen kaappi. Valkoiset Sovella-kiskot.	
Irtokalusteet	-	
LVI	Radiaattori, ilmanvaihtoventtiili.	Astianpesuallas ja kaatoallas ruostumatonta terästä. ⁶
S	Alumiininen asennuskotelo, katkaisijat ja pistorasiat todennäköisesti 1970-luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytkimiä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁷

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid. s. 22

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

⁶ Ibid. s. 53.

⁷ Ibid. s. 66

Oikealla ylhäällä ja alhaalla kuvia inventoidusta huoneesta. Alla vasemmalla parvekkeen oven todennäköisesti alkuperäinen vedin.

8. kerros

8. krs, inventoidut tilat
1:400

Keskuslääkevarasto

Kuten torniosan seitsemännessäkin, sijaitsi kahdeksannessa kerroksessa alun perin hoitajien asuntoja. Kerros muutettiin apteekin tiloiksi v. 1982 valmistuneessa korjaustyössä.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Lääkevarasto	Hoitajan huoneita (tilarajaukset muuttuneet).
Lattia	Punainen marmorikuviainen muovimatto. Jalkalistat mustaa muovia.	2,4 mm Jaspé-linoleumia, kaksiosainen jalkalista puuta. ¹
Seinät	Rapattu ja maalattu valkoiseksi. Ulkonevissa kulmissa valkoiset muoviset kulmasuojat, pesuallaiden ympäristössä vaaleanharmaita kaakeleita. Käytävän alakaton etureuna levyrakenteinen, maalattu valkoiseksi.	Kalkkimaalattu. Pesuallaiden taustat verhoiltu laatoilla. ²
Katto	Rapattu ja maalattu valkoiseksi.	Kalkkimaalattu. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoiseksi. Ikkunapenkki maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat, paitsi poikittaisissa alaikkunoissa, joissa alasaranat. Sälekaihtimet. Painikkeet ja ikkunakilvet kromatut.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Vastaanottoon: Karmit ja listat maalattu valkoiseksi, karmeissa rst-kulutussuojat. Ei kynnystä. Huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi, molemmin puolin rst-kulutussuojat. Saranat maalattu valkoiseksi. Painike ja Abloy-lukko kromatut. Varashälytin.	Käytävään: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵
Valaisimet	2 riviä loisteputkivalaisimia. Käsienpesuallaiden yläpuolella pienemmät loisteputkivalaisimet.	
Kiinteät kalusteet	Uudempiä kalusteita: kaapistoja ja laatikostoja, käsipaperi- ja	

	saippuatelineitä.	
Irtokalusteet	-	
LVI	2 käsienpesuallasta, radiaattoreita, ilmanvaihtoventtiileitä.	Arabian pesuallas tyyppi 110-1. ⁶
S	Sähkökello. Pistorasiat ja katkaisija todennäköisesti 1970- luvun malleja.	Seinäkytkimet olleet Stoz- vipukytкимиä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁷

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 22

² Ibid.

³ Ibid. s. 23

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

⁶ Ibid. s. 52

⁷ Ibid. s. 66

9. kerros

Kokoushuone

Torniosan ylimpään kerrokseen sijoitettiin parantolan hoitajien seurusteluhuone. Huoneeseen asennettiin tammiparketti ja huonekalut olivat todennäköisesti Einari Kyöstillän suunnittelemia. Tila kunnostettiin apteekin muutostöiden yhteydessä 1980-luvun alussa, ja huoneen väritys muutettiin nykyiseksi.

	Nykyinen	1938
Käyttö-tarkoitus	Kokoushuone.	Hoitajien seurusteluhuone.
Lattia	Tammiparketti, kalanruotokuvio. Jalkalistat tammea.	Sauvaparkettia tammesta, jalkalista tammea. ¹
Seinät	Idän, lännen ja pohjoisen puoleiset rapattu ja maalattu valkoisiksi. Etelän puoleinen seinä päällystetty säkkikangaspintaisilla, todennäköisesti Halltex-merkkisillä levyillä. Oviaukon reunat maalattu keltaisiksi.	Himmeä öljymaalauk tai öljyväritapetti "Sanatin" tai vastaava. ²
Katto	Rapattu ja maalattu keltaiseksi.	Himmeä öljymaalauk. ³
Ikkunat	Kaksinkertaiset, sisäänpäinaukeavat ikkunat. Karmit ja puitteet maalattu valkoisiksi. Ikkunapenkit päällystetty valkoisella muovilla, etureuna maalattu valkoiseksi. Valkoisiksi maalatut sivusaranat. Sälekaihtimet. Painikkeet ja ikkunakilvet kromatut. Verholauta maalattu valkoiseksi. C-mallinen verho kisko.	Öljymaalattu. Painikkeet työselityksen mukaan "nikkelipronssia tai vastaavaa ruostumatonta metallia"; ilmeisesti asennetut painikkeet ja ikkunakilvet olivat alumiinisia. ⁴
Ovet	Porrashuoneeseen: Pariovi. Karmit ja listat maalattu valkoisiksi. Kynnys koivua, kaksi messinkilistaa. Huulletut ovet, pinta mäntyviilua, reunat massiivimäntyä. Omissa listat jotka peittävät raon. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet, Abloy-lukko sekä peitekilpi kromatut. Reunasalpa. WC-tiloihin: Karmit ja listat maalattu valkoisiksi. Kynnys	Porrashuoneeseen: Todennäköisesti pariovi. Vaneripintaiset laakaovet, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁵ Keittiöön ja ilmastointikonehuoneen eteiseen: Vaneripintainen laakaovi, öljymaalattu tai lakkakäsitelty. ⁶

	<p>koivua, kaksi listaa joista toinen messinkiä, toinen todennäköisesti keltaiseksi maalattua alumiinia. Huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet ja vääntönuppi kromatut.</p> <p>Keittokomeroon: Karmit ja listat maalattu valkoisiksi. Kynnys koivua, kaksi messinkilistaa. Huullettu laakaovi, maalattu valkoiseksi. Saranat maalattu valkoisiksi. Painikkeet ja avainkilpi alumiinia (todennäköisesti alkuperäiset).</p>	
Valaisimet	Verholautojen takana rivi loisteputkia. Katossa kaksi keltaiseksi maalattuun levyyn kiinnitettyä opaalisien valaisinten ryhmää.	Riippuvalaisin, varjostin valkoista kangasta. ⁷
Kiinteät kalusteet	Takka: vaaleanruskeaa tiiltä. Yläpuolella mäntyinen hylly. Piirtoheitinkangas.	
Irtokalusteet	Vanha penkki, ruskeaksi maalattua ja lakattua koivua, jalat teräsputkea. Uudempia kalusteita: pöytiä ja tuoleja.	Ainakin kaksi puurunkoista sohvaa, kaksi nojatuolia ja sohvapöytä sekä pyöreä pöytä. ⁸
LVI	Radiaattoreita, vanha keltaiseksi maalattu ilmanvaihtoventtiili.	
S	Pistorasiat ja katkaisijat todennäköisesti 1980-luvun malleja. Keskusradio.	Seinäkytkimet olleet Stoz-vipukytкимиä tai vastaavia, seinään upotettavia malleja valkoisella tai tilaajan hyväksymällä muun värisellä bakeliittikannella. ⁹

Inventointipäivänmäärä 11.10.2006

¹ Työ- ja aineselitys, s. 23

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 12 ja 22

⁵ Ibid. s. 23

⁶ Ibid.

⁷ Valokuva. HSA.

⁸ Valokuva. HSA.

⁹ Työ- ja aineselitys, s. 66

Hoitajien seurusteluhuone alkuperäisine kalustuksineen. Kuva Hyvinkään sairaalan arkisto.

Liite 1: Luettelo rakennushankkeessa mukana olleista suunnittelijoista ja urakoitsijoista:

Arkkitehtisuunnittelu:	Jussi Paatela
Kantavuuslaskelmat:	Insinööri T. V. Helin
Koneteknilliset suunnitelmat:	Kaarlo Oksanen
Sähkötekniset suunnitelmat:	K. Viljo Virtanen
Pääurakoitsijat:	F. I. Olamo ja I. E. Valorinta
Putkityöurakoitsija:	Oy Radiator
Sähkötyöurakoitsija:	Keskusosuusliike Hankkija
Rakennustöiden valvoja:	Syyskuun loppuun 1938: rakennusmestari Jaakko Taipale Lokakuun alusta 1938: rakennusmestari Viljo Lahti

Rakennus- ja sisustusmateriaalien sekä laitteiden toimittajia:

Tiilet:	Oy Olkkalan Ab sekä Oy Oitin Tiilitehdas
Huonekaluja:	Keravan Puusepäntehtas OY Helsingin Uusi Rautasänkytehdas Turun Vanuliike Satakunnan Keuhkotautiparantola Oy Herra Albert Stenfors
Keittiökoneita:	Oy af Forselles Insinööritoimisto A. Akrenius Sähkökonopaja Pietarsaaren Konopaja Oy
Pesukoneita:	Insinööri G. W. Berg
Jäähdytyslaitteita:	Mortensen & Juselius Insinööritoimisto
Keskusradiolaitteita:	Osakeyhtiö Helvar
Lääketeieteellisiä laitteita:	Sähkö OY Siemens Elektriska AB Instrumentarium Insinööri G. W. Berg Oy Aage Havemanns Eftf. Ab Oy Santasalo – Sohlberg Ab A. Arvi Ahlqvist Konopaja Oy Metalliseos Oy "Völund" Ab

Liite 2: Piirustusluettelo

Osassa piirustuksia on merkintä "korjattu nykytilannetta vastaavaksi", ja tällöin piirustuksen kohdalle on merkitty vain uusi päivänmäärä. Hakasulkeisiin merkittyjä tietoja ei ole merkitty piirustukseen, vaan ovat tekijän päätelmiä.

Pääpiirustukset 1936

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
12.1936	Asemapiirros	JP	1:1000	HSA
12.1936	Päärakennus, I, V-IX -kerros	JP	[1:100]	HSA
12.1936	Päärakennus, II, III ja IV-kerros	JP	[1:100]	HSA
12.1936	Päärakennus, kellarikerros ja leikkaukset	JP	[1:100]	HSA
12.1936	Päärakennus, julkisivu itään	JP	1:100	HSA
12.1936	Päärakennus, julkisivu etelään	JP	1:100	HSA
12.1936	Väliseinätyypit	JP		HSA
12.1936	Välipohjatyypit	JP		HSA
12.1936	Rautaovet ja -ikkunat	JP		HSA

Kirurginen osasto 1957

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
23.2.1956	Kellari	JaP	1:100	
23.2.1956	1. kerros ja 2.-5. kerros	[JaP]	1:100	
19.1.1956	5. kerros [osa]	JaP	1:100	
25.4.1956	Julkisivu länteen	JaP		
25.4.1956	Julkisivu pohjoiseen	JaP	1:100	
25.4.1956	Makuuhallisiiven julkisivu pohjoiseen	JaP		
25.4.1956	Makuuhallisiiven julkisivu etelään	JaP		
27.4.1956	1. kerros, makuuhallisiiven pohja	JaP	1:50	
50-luku?	1. kerros [osa]		1:50	
50-luku?	3.-4. kerros [osa]			

Leikkausosaston laajennus 1963

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
7.3.1961/ 2.10.1962	Julkisivu [pohjoiseen] (2)	EJP	1:100	NKA
4.12.1962/ 11.12.1962	Leikkaus [A-A ja B-B] (8)	EJP	1:50	NKA
3.11.1962/ 11.12.1962	Kellarikerros (10)	EJP	1:50	NKA
16.11.1962/ 11.12.1962	Pohjakerros (9)	EJP	1:50	NKA
1.11.1962/ 13.12.1962	Sterilointikeskus (11)	EJP	1:50	NKA
4.12.1962/ 11.12.1962	Sokkelipiirustus (13)	EJP	1:50	NKA
20.10.1962	Kattopiirustus (12)	EJP	1:50	NKA

Torniosa 1976

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
15.10.1974/ 12.11.1974	[Pohjapiirustus] 201	EJP	1:50	

Laboratoriot 1976

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
29.1.1975	Asemapiirustus	EJP	1:1000	HSA
7.8.1974/ 1.10.1975	3. kerros [laboratoriot], 101	EJP	1:50	HSA
7.8.1974/ 18.12.1974	4. kerros [laboratoriot], 102	EJP	1:50	HSA

Kuntoutusosasto 5. kerrokseen 1977

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
17.2.1977	Asemapiirustus, 1 (2)	EJP	1:1000	
12.11.1976/ 26.4.1977	5. kerros, muutos, kuntoutusosasto, 2 (2)	EJP	1:50	

Keittiön saneeraus 1979

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
5.9.1978/ 30.1.1979	1. kerros, 03	EJP	1:50	HSA
12.5.1978 7.7.1978	3. kerros (05)	EJP	1:50	HSA

Vuodeosastojen saneeraus 1978-81

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
30.3.1978	Kellari (02)	EJP	1:100	HSA
30.3.1978/ 4.7.1979	1. kerros, kirurginen vuodeosasto (03)	EJP	1:100	HSA
19.4.1978	2.-5. kerros (04)	EJP	1:100	HSA

Röntgenosaston laajennus 1980

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
8.11.1979	Asemapiirros (1)	EJP	1:1000	HSA
10.10.1979/ 17.1.1980	1. krs, röntgensiiپی, toimistosiiپی (2)	EJP	1:50	HSA

Apteekki 1982

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
10.6.1981	Asemapiirros, 1	EJP	1:1000	
21.4.1981/ 24.10.1981	8. kerros, asuntolasiipi, apteekki, 02	EJP	1:50	
10.6.1981	Kokoushuone, asuntolasiipi, 03	EJP	1:50	HSA

Leikkausosasto 1983

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
6.4.1982/ 18.4.1983	1. kerros	EJP	1:50	

Vastaanotto- ja tutkimustilat 1983

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
17.10.1983	Asemapiirros (1)	EJP	1:1000	HSA
18.2.1983/ 20.1.1984	1. kerros	EJP	1:50	HSA

Keittiösiipi 1984

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
27.2.1984/ 17.4.1984	3. kerros, keittiösiipi (02)	EJP	1:50	HSA

Askartelu- ja toimintaterapiatilat 1985

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
17.10.1984	Asemapiirros (1)	EJP	1:1000	
20.6.1984/ 1.12.1984	6. kerros, asuntolasiipi, toimintaterapia (11)	EJP	1:50	
11.10.1984/ 1.12.1984	7. kerros, asuntolasiipi, askartelutilat (12)	EJP	1:50	

Potilastoimiston muutos 1986

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
24.3.1986	Potilastoimisto, muutos	JH (?)	1:50	

1986

Vuoden 1980 piirustukset korjattu nykytilannetta vastaaviksi

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
10.11.1986	Kellari, vuodeosasto	EJP	1:50	
16.10.1986	1. kerros, vuodeosasto, vastaanottotilat, leikkausos.	EJP	1:50	
16.10.1986	2. kerros, vuodeosastot 2-5	EJP	1:50	
15.10.1986	3. kerros, vuodeosasto 3	EJP	1:50	
6.11.1986	4. kerros, vuodeosasto 4	EJP	1:50	
6.11.1986	5. kerros, vuodeosasto 3	EJP	1:50	
17.10.1986	1. kerros, röntgensiiپی, toimistosiiپی	EJP	1:50	
11.11.1986	3. kerros [laboratoriot]	EJP	1:50	
12.11.1986	9. kerros, asuntolasiipi, kokoushuone	EJP	1:50	
11.11.1986	8. kerros, asuntolasiipi, apteekki	EJP	1:50	
11.11.1986	6. kerros, asuntolasiipi, toimintaterapia	EJP	1:50	

1987

Piirustukset korjattu nykytilannetta vastaaviksi

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
1.9.1987	Kellari, vuodeosasto	EJP	1:50	
1.9.1987	3. kerros (laboratoriot)	EJP	1:50	
1.9.1987	4. kerros (laboratoriot)	EJP	1:50	
1.9.1987	5. kerros, kuntoutusosasto	EJP	1:50	
1.9.1987	6. kerros, asuntolasiipi, toimintaterapia	EJP	1:50	
1.9.1987	7. kerros, asuntolasiipi, askartelutilat	EJP	1:50	
1.9.1987	8. kerros, asuntolasiipi, apteekki	EJP	1:50	
1.9.1987	9. kerros, asuntolasiipi, kokoushuone	EJP	1:50	

Juhlasali 1989

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
17.10.1988	Asemapiirros	JH	1:1000	HSA
13.1.1988	Näyttämö, nykytilanne (11)	JH	1:100	HSA

5.1.1988	Leikkaukset (nykytilanne) A ja B (12)	JH	1:50	HSA
20.1.1988	Leikkaukset (nykytilanne) C ja D (13)	JH	1:50	HSA
28.1.1988	Näyttämö, muutettu tilanne (14)	JH	1:50	HSA
28.1.1988/ 25.4.1988	Leikkaukset (muutettu tilanne) A ja B (15)	JH	1:50	HSA
28.1.1988/ 25.4.1988	Leikkaukset (muutettu tilanne) C ja D (16)	JH	1:50	HSA
25.4.1988	Pohjapiirustus, muutettu tilanne (17)	JH	1:50	HSA

Hallien peruskorjaus 1991

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
20.12.1988	Asemapiirros 01 (15)	JH	1:500	HSA
20.12.1988	Kellari 02 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	1. kerros 03 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	2. kerros 04 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	3. kerros 03 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	4. kerros 06 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	5. kerros 07 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	Ullakko 08 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	Leikkaus C 09 (15)	JH	1:20	HSA
20.12.1988	Leikkaus A 10 (15)	JH	1:20	HSA
20.12.1988	Leikkaus B-B 11 (15)	JH	1:20	HSA
20.12.1988	Julkisivu pohjoiseen 12 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	Julkisivu etelään 13 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	Julkisivu länteen 14 (15)	JH	1:100	HSA
20.12.1988	Rakenneleikkaukset 15 (15)	JH	1:10	HSA

1989

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
13.3.1989	1. kerros, poliklinikkatilat	JH	1:50	
13.3.1989	1. kerros, poliklinikkatilat (1011)	JH	1:50	
28.10.1988	1. kerros, luonnos	JH	1:100	

Leikkausosaston laajennus 1991

Pääpiirustukset

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
26.9.1990	Asemapiirros (01)	JH	1:500	HSA
26.9.1990/ 30.9.1991	Kellari (02)	JH	1:100	HSA
26.9.1990/ 30.9.1991	1. kerros (03)	JH	1:100	HSA
26.9.1990/ 30.9.1991	2. kerros (04)	JH	1:100	HSA
26.9.1990	Leikkaus (05)	JH	1:100	HSA
26.9.1990	Julkisivu pohjoiseen (06)	JH	1:100	HSA
26.9.1990/ 10.11.1990	Julkisivu länteen (07)	JH	1:100	HSA

Potilastoimisto 1993

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
28.10.1993	Potilastoimisto	JH	1:20	
28.10.1993	Potilastoimisto	JH	1:50	

Muutosehdotus 1963 (ei toteutettu)

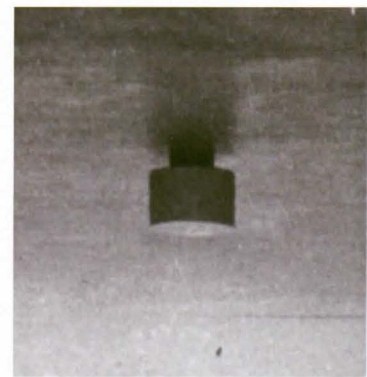
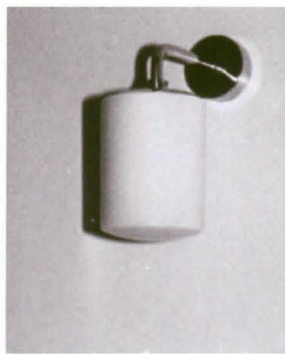
Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
30.5.1963/ 25.8.1963	1.-5. kerros, vuodeosastojen pohjat (luonnos)		1:100	

Muutosehdotus 1972 (ei toteutettu)

Pvm	Aihe	Tekijä	MK	Arkisto
9.3.1972	Kiljavan parantola, leikkaus	EJP	1:100	
9.3.1972	Kellarikerros, kappeli, vainajien säilytys ja luovutus	EJP	[1:100]	

Liite 3: Kuvia rakennuksen alkuperäisistä detaljeista

Valaisimia

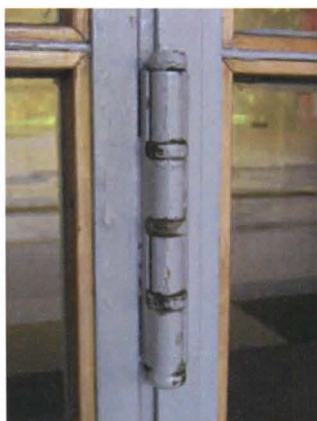

Ylärivissä vasemmalta: 9. kerroksen nykyisen kokoushuoneen alkuperäinen kattovalaisin, potilashuoneen alkuperäinen seinävalaisin, potilaskäytävän todennäköisesti alkuperäinen potilaskäytävän valaisin.

Vasemmalla keskellä alkuperäinen makuuhallivalaisin, ja vasemmalla alla päiväsalissa ja juhlasalissa käytetty valaisin. Oikealla alla näkymä keittiöstä ja sen alkuperäisestä valaisimesta.

Oviheloja

Ylärivissä vasemmalta:
teräsoven alkuperäinen
sarana, perusoven
alkuperäinen sarana,
teräsoven vedin.

Vieressä oikealla
teräsoven alkuperäinen
Abloy-lukko.

Alla vasemmalta:
teräsoven alkuperäinen
lukko, perusoven painike
ja lukon suojailevy.

Ikkunaheloja ja potilaskomeron yksityiskohtia

Yllä vasemmalta: alkuperäisiä ikkunapainikkeita, alkuperäinen sarana.

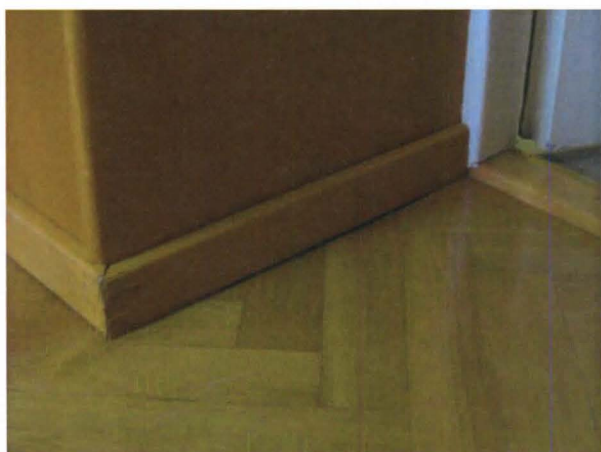

Alla vasemmalla todennäköisesti alkuperäinen tuuletusikkunan salpa.

Oikeassa alakulmassa potilashuoneen komeron lukko sekä avain; suojakilpi ei alkuperäinen.

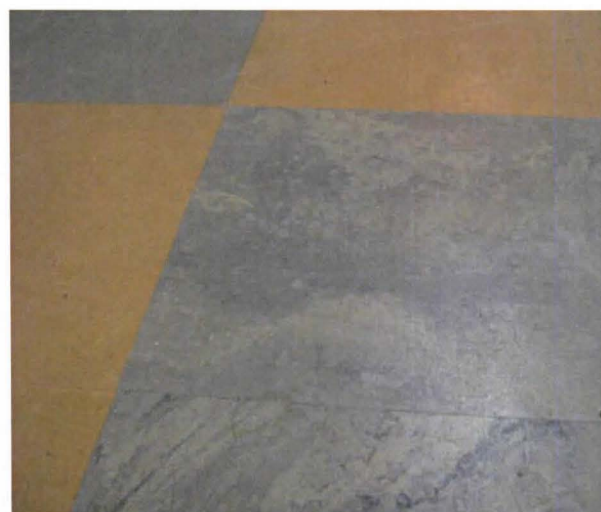
Lattiamateriaaleja

Vasemmalla ylhäältä: nykyisen tieteellisen kirjaston alkuperäistä parkettia (9. kerroksen kokoushuoneessa samanlainen), 2. kerroksen aulan alkuperäinen lattia, 1. kerroksen varaston alkuperäinen lattia.

Yllä oikealla 2. kerroksen kokoushuoneen alkuperäinen lattia.

Alla oikealla juhlasalin alkuperäinen lattia.

Lähdeluettelo

Kirjallisuus ja painetut lähteet:

- Ahtokari, R. 1991. Elämä voittaa: puoli vuosisataa työtä keuhkovammaisten hyväksi. Helsinki: Keuhkovammaliitto r.y. 249 s. ISBN 951-1-11739-4.
- Blomberg, A. 1939. Kiljavannummen keuhkotautiparantola. Helsinki. 24 s.
- Parkkonen, A. 1998. Kiljavan sairaalan kuudes vuosikymmen: Kiljavan sairaala 1989-1998. 47 s.
- Putkonen, L. 1993. Rakennettu kulttuuriympäristö: valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Helsinki: Museovirasto. 278 s. ISBN 951-9075-63-1.
- Tuovinen, S. L. 1988. Kiljavan sairaala 1938-1988. 182 s. ISBN 952-900003-3-2.
- National board of antiquities. 2005. Nomination of Paimio hospital for inclusion in the world heritage list. 84 s. (Myös verkossa). Saatavissa: <http://www.nba.fi/tiedostot/c760469d.pdf>. ISBN 951-616-134-0 (pb), ISBN 951-616-135-9 (pdf), ISSN 1236-6447.

Painamattomat lähteet:

- Kiljavannummen parantolan vuosikertomukset 1936-1949.
- Kiljavan Parantola Oy:n ja Uudenmaan tuberkuloosipiirin kuntainliiton vuosikertomukset 1950-1953.
- Kiljavan parantolan ja Uudenmaan piirin tuberkuloositoimiston toimintakertomukset 1954-1969.
- Uudenmaan tuberkuloosipiirin kuntainliiton toimintakertomukset 1970-1986.
- Kiljavan sairaalan kuntainliittokertomukset 1987-1990.
- Kiljavannummen keuhkotautiparantolan väliaikaisen johtokunnan pöytäkirjat vuosilta 1928-1936. Hyvinkään sairaalan arkisto (HSA).
- Kiljavannummen keuhkotautiparantolan työvaliokunnan pöytäkirjat vuosilta 1932-1938. Hyvinkään sairaalan arkisto (HSA).
- Kiljavannummen keuhkotautiparantolan johtokunnan pöytäkirjat vuosilta 1936-1937. Hyvinkään sairaalan arkisto (HSA).
- Muita perustamisvaiheeseen liittyviä asiakirjoja. Hyvinkään sairaalan arkisto (HSA).
- Rakennuslupa-asiakirjoja. Nurmijärven kunnan arkisto (NKA).
- Ensimmäisen suunnitteluvaiheen piirustukset. Hyvinkään kaupungin arkisto (HKA).

Rakennuspiirustuksia eri ajoilta. Kts. Piirustusluettelo.

Alanko, A. 2004. Selvitys Kiljavan sairaalan tilojen kehittämisestä ja kustannuksista.

Arkkitehtitoimisto HNP. 2000. Paimion sairaalan rakennushistoriallinen selvitys.

Fatman Oy. 1999. Kiljavan sairaalan kuntoarviolausunto.

Koskela, M. 1998. Paimion parantola – rakennus kuin ”lääketieteellinen instrumentti”.
Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, taidehistorian laitos. Helsinki. 99 s.

Östman, A. 2002. Ylihoitajana Kiljavalla 1991-2001. Tekstin luonnos.

Sähköiset lähteet:

Forsius, A. 1990, päivitetty viimeksi huhtikuussa 2006. Tuberkuloosin ja sen hoidon historiaa. [Viitattu 13.9.2006]. Saatavissa: <http://www.saunalahti.fi/arnoldus/tubercul.html>.

Kostiainen, I. Kuuma-kuntien kanssa kankkulan kaivoon. (Verkossa). [Viitattu 25.10.2006].
Saatavissa: http://www.tuusulankokoomus.fi/ajankohtaista/tuusulassa_nyt/kiljava-hanke/.

Virtanen, M. Mikä ihmeen keuhkotauti? Satakuntalaisen osakunnan karhunkierros.
(Verkossa). 04/2004. [Viitattu 13.9.2006]. Saatavissa: http://www.satakuntalainenosakunta.fi/kk/files/pdf/kk_04_4_web.pdf

Kiljavan sairaalasta kunnallinen osakeyhtiö. Tuusulan kunnan tiedotteita. 31.5.2006.
(Verkossa). [Viitattu 25.10.2006]. Saatavissa: <http://www.tuusula.fi/tiedotteet/nayta.tpl?id=1141>.